

Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
Σχολή Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Διεθνείς Σχέσεις και Πολιτικές»

Ολυμπιακοί Αγώνες και Πολιτική
Νικόλαος Ι. Στεργιόπουλος

Επιβλέπων καθηγητής: Εμμανουήλ Παπάζογλου

Κόρινθος, Φεβρουάριος 2017

**University of Peloponnese
Faculty of Social and Political Sciences
Department of Political Studies and International Relations**

**Master Program in
«International Relations and Policies»**

Olympic Games and Politics
Nikolaos J. Stergiopoulos

Supervisor: Emmanouil Papazoglou

Corinth, February 2017

Στους ακούραστους γονείς μου,

Ιωάννη και Μαρία

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τους γονείς μου, την οικογένεια μου, τους φίλους, συναδέλφους και συμφοιτητές μου για την υπομονή και τη συμπαράστασή τους, τον Επιβλέποντα Καθηγητή, Λέκτορα κ. Εμμανουήλ Παπάζογλου για την άριστη συνεργασία και καθοδήγησή του καθόλη τη διάρκεια της εκπόνησης της εργασίας, καθώς και τα μέλη της εξεταστικής επιτροπής, Λέκτορες κκ. Σωτήριο Βανδώρο και Δημήτριο Ροζάκη για τις εποικοδομητικές παρατηρήσεις τους. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω, ξεχωριστά, την αγαπημένη μου Αθηνά Βολικάκη, για την αμέριστη στήριξη και την πολύτιμη βοήθεια της.

Περίληψη

Η Ηγεσία της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής από την αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων πρέσβευε το διαχωρισμό της διοργάνωσης από πολιτικές και κοινωνικές σκοπιμότητες. Στην παρούσα εργασία θα επιχειρηθεί να αναδειχθεί ότι στην εξηκονταετία από τη Ναζιστική Γερμανία μέχρι την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης, αυτή η πεποίθηση αποτέλεσε μανδύα προπαγάνδας, εθνικών αντεγκλήσεων, κοινωνικών διεκδικήσεων και πολιτικών επιδιώξεων, καθιστώντας το Ολυμπιακό Κίνημα, πεδίο άσκησης παγκόσμιας πολιτικής και κοινωνικών διαμαρτυριών, όχι ως συγκυριακή απόρροια, αλλά ως συνειδητή επαναλαμβανόμενη επιλογή των εκάστοτε δρώντων.

Abstract

The leadership of the International Olympic Committee since the revival of the Olympic Games, advocated the separation of the organization from political and social considerations. In this paper we will attempt to highlight that over the 60 years period, from the Nazi Germany until the collapse of the Soviet Union, this belief was a mantle of propaganda, national recriminations, social demands and political aspirations, which made the Olympic Movement, a field of global policy and social protests, not as coincidental consequence but as conscious repeated choice of the actors.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. Εισαγωγή	1
2. XI Ολυμπιακοί Αγώνες - Βερολίνο 1936 (01/08 – 16/08)	2
3. XIV Ολυμπιακοί Αγώνες - Λονδίνο 1948 (29/07 – 14/08)	6
4. XV Ολυμπιακοί Αγώνες - Ελσίνκι 1952 (19/07 – 03/08)	10
5. XVI Ολυμπιακοί Αγώνες - Μελβούρνη/ Στοκχόλμη 1956 (19/07 – 03/08)	14
6. XVII Ολυμπιακοί Αγώνες - Ρώμη 1960 (25/08 – 11/09)	18
7. XVIII Ολυμπιακοί Αγώνες - Τόκυο 1964 (10/10 – 24/10)	22
8. XIX Ολυμπιακοί Αγώνες - Μεξικό 1968 (12/10 – 27/10)	26
9. XX Ολυμπιακοί Αγώνες - Μόναχο 1972 (26/08 – 11/09)	31
10. XXI Ολυμπιακοί Αγώνες - Μόντρεαλ 1976 (17/07 – 01/08)	35
11. XXII Ολυμπιακοί Αγώνες - Μόσχα 1980 (19/07 – 03/08)	39
12. XXIII Ολυμπιακοί Αγώνες -Λος ‘Αντζελες 1984 (28/07 – 12/08)	44
13. XXIV Ολυμπιακοί Αγώνες - Σεούλ 1988 (12/09 – 02/10)	47
14. Συμπεράσματα	51
Βιβλιογραφία	53

1. Εισαγωγή

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες την τελευταία εκατονταετία αποτελούν ένα από τα μεγαλύτερα θεάματα, που προσελκύουν εκατομμύρια επισκέπτες, συμμετέχοντες και τηλεθεατές, τόσο για τις αθλητικές στιγμές και συγκινήσεις που προσφέρουν, όσο και για τις φαντασμαγορικές εκδηλώσεις που λαμβάνουν χώρα κατά τη διάρκεια της τέλεσης τους. Η προσέλκυση τόσων βλεμμάτων σε συνάρτηση με την, απαλλαγμένη από την πολιτική, φύση τους, απόρροια των ιδρυτικών αρχών της Ολυμπιακής Χάρτας, τους μετατρέπουν, παραδόξως σε ιδανική πλατφόρμα κοινωνικών και πολιτικών αντεγκλήσεων, όπου αναδεικνύεται η ισχύς του εκάστοτε δρώντα, χωρίς τις συνέπειες που θα προέκυπταν σε ανάλογες συγκρούσεις, υψηλότερου και αμέσου επιπέδου εξουσίας.

Στην παρούσα εργασία θα επιχειρηθεί αρχικά να διερευνηθεί εάν οι Ολυμπιακοί Αγώνες, από την εμφάνιση της ναζιστικής Γερμανίας μέχρι τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης και τη λήξη του Ψυχρού Πολέμου, αποτέλεσαν βήμα κοινωνικής διαμαρτυρίας και πεδίο παγκόσμιας πολιτικής και ταυτοχρόνως να καταδειχθεί ότι οι παραπάνω έννοιες δεν αποτέλεσαν συγκυριακό φαινόμενο αλλά συνειδητές επαναλαμβανόμενες επιλογές. Ως κοινωνική διαμαρτυρία ορίζεται «οι τόποι αμφισβήτησης στην οποία σώματα, σύμβολα, ταυτότητες, πρακτικές και ομιλίες χρησιμοποιούνται για την προώθηση ή τη παρεμπόδιση αλλαγών στις θεσμοθετημένες σχέσεις εξουσίας» (Della Porta & Diani, 2010, σ.291) και ως παγκόσμια πολιτική «οι σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ θεσμών και οργανισμών που μπορεί να συνιστούν ή να μη συνιστούν κράτη» (Baylis *et al.*, 2013, σ.3). Η επιλογή της συγκεκριμένης εξηκονταετίας συνίσταται στην έντονη πολιτική της φύση, όπου με τον όρο «πολιτική, συμφωνά με τον Morgenthau, εσωτερική ή εξωτερική, αναφέρεται ο αγών για ισχύ» (Καλλιώρας, 1998, σ.40).

Αφορμή της ανάλυσης του συγκεκριμένου θέματος, αποτέλεσε η ιστορία ενός Αιγύπτιου αθλητή, του Youssef Nagui Assad, ο οποίος, παρά την εξασφάλιση της προκρίσης τρεις φορές, δεν κατάφερε να παραβρεθεί σε καμία Ολυμπιάδα στην εικοσαετή αθλητική του καριέρα, καθώς η Αίγυπτος αποφάσισε να απέχει το 1972, το 1976 και το 1980, επικαλούμενη πολιτικούς λόγους, η οποία έρχεται σε αντιδιαστολή με την ιδρυτική αρχή της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής, σύμφωνα με την οποία η

συμμέτοχη στον αθλητισμό συνιστά αναφαίρετο δικαίωμα και κάθε άνθρωπος δύναται να το αξιοποιεί χωρίς κανενός είδους αποκλεισμό (International Olympic Committee [IOC], 2015).

Τα δώδεκα κεφάλαια που ακολουθούν πραγματεύονται, έκαστο, μια ξεχωριστή Ολυμπιάδα, από το Βερολίνο το 1936 μέχρι τη Σεούλ το 1988. Μέσω της παραθέσεως ιστορικών στοιχείων, τα οποία πρόεκυψαν κατόπιν βιβλιογραφικής ανασκοπήσεως, θα αναλυθούν οι τρόποι, με τους οποίους μετουσιωθήκαν σε δράση οι παραπάνω έννοιες και πιο συγκεκριμένα, η αποχή, η εκμετάλλευση πλεονεκτημάτων που απορρέουν μέσω της ανάληψη της διοργάνωσης, η επιδίωξη πολιτικής αναγνώρισης ή απόδοσης δικαίου μέσω των θεσμικών οργάνων που σχετίζονται με τους Αγώνες, καθώς και η διεκδίκηση κοινωνικών δικαιωμάτων.

2. XI Ολυμπιακοί Αγώνες - Βερολίνο 1936 (01/08 – 16/08)

Όταν το Βερολίνο κλήθηκε να φιλοξενήσει τους θερινούς Ολυμπιακούς αγώνες, το 1916, το καθιερωμένο αθλητικό γεγονός ματαιώθηκε για πρώτη φορά, από την αναβίωση του, το 1896, παρασυρόμενο από το ξέσπασμα του πρώτου παγκοσμίου πολέμου (Miller, 2012). Τον Απρίλιο του 1931, στην ετήσια συνοδό της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής (ΔΟΕ), στη Βαρκελώνη, τέθηκαν οι βάσεις για τη μετέπειτα απόφαση της 13^{ης} Μαΐου, η οποία όριζε την πρωτεύουσα της Γερμανίας οικοδεσπότη των XI Συγχρόνων Ολυμπιακών Αγώνων (IOC, 1931). Η κίνηση αυτή αποτελούσε την επισφράγιση της πλήρους επιστροφής - αποδοχής της ηττημένης Γερμανίας στο παγκόσμιο στερέωμα.

Τη χρονική στιγμή της ανάθεσης των Αγώνων, η Γερμανία, ανεξαρτήτως των οικονομικών δυσκολιών ως αποτέλεσμα της ήττας, είχε να επιδείξει μια δημοκρατική διακυβέρνηση, υπό την προεδρία του Paul von Hindenburg. Μετά όμως από αλληπάλληλες εκλογικές διαδικασίες, ανακατατάξεις πολιτικών δυνάμεων και επεμβάσεις επιχειρηματιών, η Ολυμπιακή οικογένεια κλήθηκε τον Ιανουάριο του 1933 να αντιμετωπίσει μια διαφορετική πραγματικότητα, όταν ο πρόεδρος της Γερμανίας παρέδωσε τη θέση του καγκελαρίου και όλη τη νομοθετική εξουσία στον

Adolf Hitler και το Εθνικοσοσιαλιστικό Γερμανικό Εργατικό Κόμμα (NSDAP) (Shirer, 1990).

Οι ιδέες του ναζιστικού κόμματος, όπως διατυπώθηκαν στη γενική συνέλευση της 25ης Φεβρουαρίου 1920 (Χίτλερ, 2006), ήταν ευρέως γνωστές, δεδομένης της δεκαπενταετούς δράσης του, πριν την ανάληψη της εξουσίας, δημιουργώντας ένα αίσθημα δυσπιστίας ως προς την ομαλή και τηρουμένων των αξιών, διεξαγωγή των Αγώνων. Οι εξελίξεις υπήρξαν ραγδαίες και η πολιτική μεταστροφή της Γερμανίας εμφανής, ωστόσο η ένσταση της ΔΟΕ περιορίστηκε σε λιγότερο πολιτικά κριτήρια. Η θεωρία της «υπερφυλής των Αρίων» και η ρατσιστική αντιμετώπιση Εβραίων, έγχρωμων, Αθιγγάνων, ατόμων με ειδικές ανάγκες, μετουσιώθηκε σε νομοθετική παρέμβαση, επισφραγίζοντας την κατάφορη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της Ολυμπιακής ιδέας (Shirer, 1990).

Η ΔΟΕ αναγκάστηκε να αντιδράσει, όπως άλλωστε επιτάσσουν οι αρμοδιότητες της, όταν η ναζιστική αντιμετώπιση των «Μη-Αρίων» εισήλθε στο πεδίο του αθλητισμού. Μέλη της Γερμανικής Ολυμπιακής Επιτροπής λαιδορούνται από το ναζιστικό τύπο για τη μiasματική συνύπαρξη των Γερμανών αθλητών με άλλες φυλές και θρησκείες, στους Ολυμπιακούς του Λος Άντζελες το 1932 (Walters, 2007). Η άνοδος των Ναζί σηματοδότησε τον αποκλεισμό αθλητών πρώτης γραμμής από εθνικές ομοσπονδίες, συλλόγους και αθλητικές διοργανώσεις (Hilton, 2006). Η πρώτη σύγκρουση σε επίπεδο κορυφής λαμβάνει χώρα όταν ο νέος καγκελάριος προχωράει σε αντικατάσταση του προέδρου της Οργανωτικής Επιτροπής των Αγώνων του Βερολίνου μέλος της ΔΟΕ, και εβραϊκής καταγωγής Th. Lewald, με τον υπουργό αθλητισμού Hans von Tschammer und Osten . Ο πρόεδρος της ΔΟΕ, Κόμης Henri de Baillet-Latour, σε συνάντηση με το Hitler, έθεσε τότε θέμα παραμονής των αγώνων στο Βερολίνο, εφόσον ενέμενε σε αυτήν την απόφαση (Garcia, 2010).

Η αντίδραση της ΔΟΕ, αρχικά, υπήρξε σθεναρή απέναντι στη νέα Γερμανική κυβέρνηση. Στη συνεδρία της ΔΟΕ στη Γενεύη τον Ιούνιο του 1933, οι ανησυχίες των μελών της, ανάγκασαν την ηγεσία να ζητήσει την εγγραφή εγγύηση του Hitler, για τήρηση της Ολυμπιακής Χάρτας, ίση αντιμετώπιση και ευκαιρία προς όλους, ειδάλως θα άρουν την ανάθεση (Kruger και Murray, 2003). Το 1933 σε συνεννόηση της ΔΟΕ με τον πρόεδρο της Αμερικανικής Ολυμπιακής Επιτροπής(USOC) και της Ένωσης Ερασιτεχνικού Αθλητισμού(AAU), Avery Brundage, εκφράζονται οι πρώτες

απειλές για απόχη των ΗΠΑ από τους αγώνες. Ωστόσο, η μετριοπαθής στάση που ακολουθεί το Γ΄ Ράιχ, με τη γραπτή δέσμευση του Hitler περί εφαρμογής των κανόνων της Ολυμπιακής Ιδέας, τις διαβεβαιώσεις των Γερμανών αξιωματούχων στη ΔΟΕ και τις εγγυήσεις του υπουργού αθλητισμού, φαίνεται να αποδίδει. Ο Κόμης Latour, ο Brundage και άλλοι αξιωματούχοι της ΔΟΕ, τάσσονται υπέρ της διεξαγωγής των Αγώνων στο Βερολίνο, θεωρώντας πως μετά τις συστάσεις, όλα βαίνουν καλώς, καθώς όλοι οι αθλητές, «εφόσον» έχουν τις δυνατότητες, μπορούν να συμμετάσχουν (Walters, 2007).

Το 1935 επανέρχεται το θέμα της αποχής από τους Αγώνες, βρίσκοντας οπαδούς σε Μεγάλη Βρετανία, Γαλλία, Ισπανία, Καναδά και ΗΠΑ (Λουνζενφίχτερ, 2003). Αφορμή ο νομός της Νυρεμβέργης το φθινόπωρο του 1935, βάσει του οποίου οι «μη-Άριοι» έχαναν τη Γερμανική υπηκοότητα (Hofmann και Kruger, 2004). Ταυτόχρονα, ο πρόεδρος της ΔΟΕ αναχωρεί από το Βερολίνο, δηλώνοντας ικανοποιημένος από την πορεία της οργανωτικής επιτροπής (Λουνζενφίχτερ, 2003), και ο Brundage κατορθώνει να βγει νικητής, στη μάχη για τη συμμετοχή των ΗΠΑ, κάμπτοντας τα επιχειρήματα των υπέρμαχων της αποχής (Walters, 2007). Οι υπόλοιπες χώρες ακολούθησαν, με εξαίρεση την Ισπανία, η οποία διοργάνωσε τη «Λαϊκή Ολυμπιάδα», ως αντίδραση στο Ναζιστικό καθεστώς, που όμως, ματαιώθηκε την ημέρα έναρξης από το πραξικόπημα του στρατηγού Francisco Franco και την έναρξη του Ισπανικού εμφύλιου (Boykoff, 2016).

Η άνοδος του Γ΄ Ράιχ στην εξουσία αποτελούσε ένα στοίχημα για την παραμονή των Αγώνων στην πρωτεύουσα του Γερμανικού κράτους, δεδομένου ότι ο ίδιος ο Χίτλερ τους είχε χαρακτηρίσει ως «μια συνομοσία έναντι της Αρίας φυλής, υποκινούμενη από τους Εβραίους και τους ελευθεροτέκτονες» (Large, 2016,σ.61). Ο υπουργός Διαφώτισης και Προπαγάνδας, Paul Joseph Goebbels, ωστόσο, παρουσίασε τη διττή πολιτική προοπτική που διαφαινόταν. Φιλοξενώντας το μεγαλύτερο αθλητικό γεγονός στον πλανήτη, η κυβέρνηση τοποθετούνταν στο επίκεντρο της παγκόσμιας σκηνης, εξασφαλίζοντας τη δυνατότητα να επηρεάσει, τόσο το εσωτερικό, όσο και το εξωτερικό ακροατήριο (Kruger, 1998). Έτσι ο Hitler αποφάσισε να διοργανώσει τους πιο επιτυχημένους Ολυμπιακούς αγώνες, δαπανώντας πάνω από 30 εκ. δολάρια (Zarnowski, 1992). Το επιβλητικό Ολυμπιακό Στάδιο, χωρητικότητας 110.000 θεατών, το ολυμπιακό χωριό και η εικόνα της

πρωτεύουσας ως προς την ασφάλεια, την ατμόσφαιρα και τη φιλοξενία, αναδείκνυε το Γ' Ράιχ ως παράδειγμα οργανωτικής ικανότητας (Essex και Chalkley, 1998).

Το κυβερνητικό επιτελείο στόχευε στην καλύτερη δυνατή εντύπωση και στη διάψευση όσων αμφισβήτησαν τη θετική έκβαση των αγώνων. Οι νομοί που αφορούσαν τους «μη-Αρίους» ανεστάλησαν, οποιαδήποτε ρατσιστική έκφραση, απαγορεύτηκε, η στρατιωτική παρουσία ελαχιστοποιήθηκε και το μόνο που θύμιζε το νέο καθεστώς στην πρωτεύουσα ήταν η καταλυτική παρουσία των συμβόλων. Μέχρι το τέλος των αγώνων, η αίσθηση των παραβρισκόμενων βρισκόταν σε πλήρη αντιδιαστολή με την πληροφόρηση που είχαν (McRae, 2014).

Ελέγχοντας τον τύπο και τοποθετώντας Γερμανούς φωτογράφους, εξασφάλισαν τον έλεγχο των ειδήσεων και του φωτογραφικού υλικού, διαμορφώνοντας το προφίλ που επιθυμούσαν (Kruger και Murray, 2003). Ο εναρκτήριο λόγος των Αγώνων, η πρόσκληση της νεολαίας όλου του κόσμου, τα πλανά του κοινού που παραληρεί, η έντονη παρουσία του αρχαιοελληνικού στοιχείου, με τη λαμπαδηδρομία από την αρχαία Ολυμπία μέχρι το Βερολίνο -προσθήκη που παραμένει μέχρι σήμερα- , διαχώρισαν το Hitler στα μάτια της παγκόσμιας κοινότητας από την επιθετική ιδεολογία του ναζισμού, προσδίδοντάς του ένα πολιτισμικό και ηθικό πλεονέκτημα έναντι των πολέμιών του (Organisation Komitee, 1937).

Σε μια γενική αποτίμηση της XI Ολυμπιάδας, η Γερμανία παρουσιάστηκε ως μια χώρα πειθαρχημένη, φιλόξενη, ικανή να πετύχει υψηλού επιπέδου στόχους, μεγιστοποιώντας στις συνειδήσεις των πολιτών της το σύνθημα «Ένας λαός, Ένα Ράιχ, Ένας Φύρερ». Εκμεταλλευόμενος τη δύναμη της εικόνας, ο Hitler παρουσιάστηκε ως ένας φιλήσυχος, ανοιχτός και αγαπητός ηγέτης, διαψεύδοντας κάθε υπόνοια για το αντίθετο. Η ιδεολογία περί ανωτερότητας της «Αρίας Φυλής» ενισχύθηκε στους αγωνιστικούς χώρους, προς τέρψη των οπαδών της, καθώς η διοργανώτρια χώρα συγκέντρωσε το μεγαλύτερο αριθμό μεταλλίων (Goldblatt, 2016) και τυχόν εξαιρέσεις, όπως ο Αμερικανός Jesse Owens, υποβαθμίστηκαν από τα μέσα. Οι διπλωματικοί χειρισμοί και οι στρατηγικές αθλητικές υποχωρήσεις του Γερμανικού επιτελείου, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η κατάσταση των έγχρωμων στις χώρες των κατηγορών δεν τους εξασφάλιζε το ηθικό πλεονέκτημα (Walters, 2007), αποδειχτήκαν αρκετές ώστε να καταλήξουν οι αγώνες στο Βερολίνο και η επιτυχία τους να αποπροσανατολίζει την προσοχή από τους κύριους στόχους των

Νάτσι. Ανάμεσα στους χειμερινούς αγώνες στο επί γερμανικού εδάφους Γκαρμίζ-Παρτενκίρσεν και τους θερινούς, ο Χίτλερ επαναστρατικοποίησε τη Ρηνανία, προφασιζόμενος τη διασφάλιση της ειρήνης και νωρίτερα είχε προσαρτήσει, με διενέργεια δημοψηφίσματος το Σάαρλαντ, το οποίο βρισκόταν υπό γαλλικό έλεγχο (Kruger και Murray, 2003). Το μέλλον επρόκειτο να δικαιώσει φωνές όπως του Αμερικανού Ernst Lee Jahncke, μέλος της ΔΟΕ και ένθερμου υποστηρικτή της αποχής, ο οποίος ισχυριζόταν πως η παρουσία στο Βερολίνο αποτελεί μήνυμα, αν όχι υποστήριξης, τουλάχιστον αποδοχής. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο Jahncke, απεβλήθη από τη ΔΟΕ και αντικαταστάθηκε από τον Brundage (Hilton, 2006).

3. XIV Ολυμπιακοί Αγώνες - Λονδίνο 1948 (29/07 – 14/08)

Τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Βερολίνου ακολούθησαν δώδεκα χρόνια απραξίας, ωστόσο η ΔΟΕ αποφασίζει την επανέναρξη του θεσμού. Το Σεπτέμβριο του 1946 στη Σύνοδο της ΔΟΕ στη Λοζάνη, το Λονδίνο επελέγη ως οικοδεσπότης της XIV Ολυμπιάδας του 1948, έναντι της Λοζάνης και του Λος Άντζελες (Mallon και Buchanan, 2006). Ο επικεφαλής της Βρετανικής Ολυμπιακής Επιτροπής (BOA), Λόρδος Burghley, ακολουθώντας το παράδειγμα του Βερολίνου, στήριξε την υποψηφιότητα του Λονδίνου, στην αναβληθείσα, εξαιτίας του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου, ευκαιρία να διοργανώσει τους Αγώνες το 1944 (Hampton, 2008).

Η επιλογή της Βρετανικής πρωτεύουσας αποκτούσε διττή σημασία. Η διεθνής κοινότητα είχε μόλις ξεπεράσει έναν ακόμα παγκόσμιο πόλεμο, ο οποίος την κληροδότησε με καταστροφικές οικονομικές, αλλά κυρίως, ηθικές συνέπειες. Η ανάθεση των Αγώνων στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού, δεδομένων των υποδομών και της οικονομικής ευμάρειας, θα αποτελούσε μια συνετή απόφαση, αλλά, δε θα προσέδιδε τίποτα στην ανάταση του μεταπολεμικού κόσμου, που στη πλειοψηφία του έδρευε στη Γηραιά Ήπειρο (Organising Committee [OC], 1948). Η ΔΟΕ αποφάσισε, παρά τις προτροπές για αναβολή των αγώνων μέχρι το 1952, ότι έπρεπε να επιστρέψει η κανονικότητα στο παγκόσμιο στερέωμα (Baker, 2004).

Η κατάσταση στο εσωτερικό της Βρετανίας ενίσχυε την ανησυχία ως προς την επιτυχή έκβαση των Αγώνων. Υπήρξαν φωνές που προέτρεπαν τους κυβερνώντες να υπαναχωρήσουν της δεσμεύσεως τους και να απαλλαγούν από το βάρος της διοργάνωσης. Το Εργατικό Κόμμα, μετά τις εκλογές του 1945, ανέλαβε τη διακυβέρνηση της Βρετανίας, επωμιζόμενο τις επικρατούσες δυσχερείς συνθήκες, απόρροια του πολέμου και των αεροπορικών βομβαρδισμών από τους Γερμανούς - επονομαζόμενο «BLITZ». Τα αποθέματα χρυσού εξαντλούνταν, τα μέτρα λιτότητας καθίσταντο αναγκαία, τα ποσοστά ανεργίας αυξάνονταν, ενώ η σίτιση και η στέγαση δεν αποτελούσαν πια δεδομένο αγαθό (Hampton, 2008). Η γενικευμένη κρίση, και οι κρατικοποιήσεις δεν ευνοούσαν την αποδοχή της μετακύλησης πόρων στην οραματική απόδοση της Ολυμπιακής Ιδέας (Guttman, 2002).

Ωστόσο, ο Clement Attlee, πρωθυπουργός της Μ. Βρετανίας, με τη στήριξη του King George VI (OC, 1948), αναγνωρίζοντας τη διπλωματική υπόσταση των Αγώνων, όπως και ο προκάτοχος του Winston Churchill, ανέγνωσε τη κατάσταση διαφορετικά, εκλαμβάνοντας την πρόκληση ως τεράστια ευκαιρία (Hampton, 2011). Η ενδεχόμενη επιτυχία της διοργάνωσης θα αποτελούσε τονωτική ένεση στο γόητρο των Βρετανών, αφήνοντας πίσω τα δεινά του πολέμου. Ο Λόρδος Burghley ενίσχυσε, την προοπτική της Βρετανικής υπεροχής, θέτοντας ως βασικό επιχείρημα το επικείμενο οικονομικό όφελος από το εισερχόμενο συνάλλαγμα, απαραίτητη προϋπόθεση, όσον αφορά στη συνέχεια του εγχειρήματος και τελικά δικαιώθηκε, καθώς το καθαρό κέρδος ανήλθε σε 29.000 λίρες (Hampton, 2008).

Ελλείψει πόρων, δεν κατασκευάστηκε Ολυμπιακό Χωριό, οι αθλητές διέμεναν σε στρατιωτικές και πανεπιστημιακές μονάδες, η σίτιση κάλυπτε τις βασικές ανάγκες, οι στολές αποτελούσαν υποχρέωση των αθλητών και οι ανακαινισμένες αθλητικές εγκαταστάσεις παρείχαν τα απολύτως απαραίτητα. Η φιλοσοφία «Make Do and Mend», που προωθήθηκε κατά τη διάρκεια του πολέμου, μεταφέρθηκε στο κεντρικό σχεδιασμό της Επιτροπής των Αγώνων, εκμεταλλευόμενη κάθε υπάρχον κεφαλαίο, έμπυχο και μη (Ministry of Information, 2013). Το συνολικό κόστος της διοργάνωσης δεν ξεπερνούσε τις 750.000 λίρες (Zarnowski, 1993), και παρότι στερούταν της λαμπρότητας της αντίστοιχης του 1936, κατάφερε να μετουσιώσει την Ολυμπιακή ιδέα, με την έμπρακτη συνεργασία πλήθους κρατών - προσφορά

τροφίμων, χρηματοδοτήσεις εξοπλισμού και ανακατασκευές κτιρίων - σε ένα κοινό στόχο (Hampton, 2008).

Την περίοδο μετά τη λήξη του πολέμου το 1945, οι μνήμες ήταν ακόμα νωπές και οι συνέπειες ορατές. Ακολουθώντας το παράδειγμα των Αγώνων στην Αμβέρσα το 1920, μετά τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο, οι δυνάμεις του άξονα, Γερμανία και Ιαπωνία, που γνώρισαν την ήττα, με εξαίρεση την Ιταλία, δεν έδωσαν το παρών στους Αγώνες, αν και η ΔΟΕ μέσω του πρόεδρου της επιχείρησε να επηρεάσει για το αντίθετο, προσπαθώντας να αποστασιοποιήσει τον αθλητισμό από την πολιτική (Senn, 1999).

Η Γερμανία υπήρξε εύκολη υπόθεση για τη διοργανώτρια επιτροπή καθώς δεν κατέθεσε αίτημα συμμετοχής. Η αποτυχία των Συμβουλίων των Υπουργών Εξωτερικών των συμμαχικών δυνάμεων - Βρετανία, ΗΠΑ, Γαλλία, Σοβιετική Ένωση - να καταλήξουν σε μια οριστική λύση σχετικά με το μέλλον της, είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία τεσσάρων αντίστοιχων ζωνών κατοχής (Χατζηβασιλείου, 2010), συνεπώς καθίστατο ανέφικτη η εκπροσώπηση της από μια εθνική ολυμπιακή επιτροπή και κατ' επέκταση μια ενιαία αποστολή αθλητών (Senn, 1999). Το ιαπωνικό ζήτημα, από την άλλη, χρειάστηκε πιο λεπτούς χειρισμούς από την πλευρά του Βρετανικού Υπουργείου Εξωτερικών. Αμέσως μετά τον πόλεμο, το 1947 συστάθηκε από τους Ιάπωνες η Ολυμπιακή Επιτροπή Προετοιμασίας, η οποία απέκτησε υπόσταση Εθνικής Ολυμπιακής Επιτροπής το 1948, με στόχο τη διενέργεια των προβλεπόμενων, προκειμένου να παραβρεθούν στο Λονδίνο (Guttman και Thompson, 2001). Παρόλο που τυπικά είχαν δικαίωμα συμμετοχής, αναγκάστηκαν να αποσύρουν το αίτημα, καθώς κατέστη σαφές από τους οικοδεσπότες ότι η Ιαπωνία θεωρείτο τυπικά, παρά τη λήξη των εχθροπραξιών και την παράδοση της το 1945, εχθρός της χώρας, συνεπώς η παρουσία της ενδεχομένως δημιουργούσε περαιτέρω διπλωματικά προβλήματα (Hampton, 2008). Η συνθήκη ειρήνης μεταξύ των συμμάχων και της Ιαπωνίας συνήφθη στις 8 Σεπτεμβρίου του 1951 στο Σαν Φρανσίσκο των ΗΠΑ (United Nations [UN], 1952).

Η ανακατανομή του ισοζυγίου δυνάμεων στην παγκόσμια μεταπολεμική σκακιέρα υπήρξε ραγδαία και οι πρώτοι Αγώνες αποτέλεσαν πεδίο διπλωματικής προσαρμογής, τόσο για τη ΔΟΕ, αλλά κυρίως για τη διοργανώτρια χώρα. Η έναρξη του πρώτου αραβοϊσραηλινού πολέμου το 1948, είχε ως αποτέλεσμα την επικράτηση

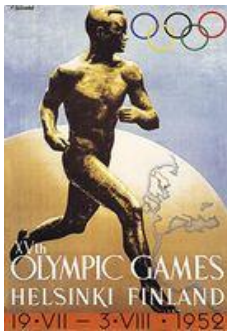
των Εβραίων και την ίδρυση του κράτους του Ισραήλ (Χατζηβασιλείου, 2010). Η νέα κυβέρνηση υπέβαλε άμεσα αίτημα συμμετοχής στους Αγώνες του Λονδίνου, εκμεταλλευόμενη την προϋπάρχουσα πρόσκληση της Παλαιστίνης. Οι Αραβικές χώρες αντέδρασαν και απείλησαν τη ΔΟΕ με καθολική αποχή αν έκανε δεκτή τη παρουσία του Ισραήλ, διατείνοντας το επιχείρημα πως η συμμετοχή δύναται να μεταφραστεί ως αναγνώριση από Διεθνή Οργανισμό, έστω και αθλητικό, και κατά συνέπεια ως παγκόσμια νομιμοποίηση. Αναλογιζόμενη τον αντίκτυπο στην έκβαση των Αγώνων, η ΔΟΕ καταφεύγει σε διπλωματική επίλυση του ζητήματος. Διαμηνύει στην αρμόδια Ισραηλινή επιτροπή ότι το αίτημα της δεν δύναται να γίνει αποδεκτό καθώς η αρχική πρόσκληση αφορούσε τη μη υφιστάμενη πλέον επιτροπή της Παλαιστίνης και απαιτείται εκ νέου η αναγνώριση της ως μέλος (Esry, 1979).

Το προηγούμενο έτος, η Βρετανική αποικιοκρατική πολιτική δέχεται ακόμα ένα ισχυρό πλήγμα. Ο Mohandas Karamchand Gandh μετά από πολυετείς αγώνες επιτυγχάνει την ανεξαρτητοποίηση της Ινδίας, η οποία οδηγεί στη διχοτόμηση της και τη δημιουργία του μουσουλμανικού Πακιστάν (Χατζηβασιλείου, 2010). Και οι δυο χώρες συμμετέχουν στην XIV Ολυμπιάδα με τα εθνικά τους εμβλήματα υπό τη φιλοξενία των πρώην κατακτητών τους. Επεισόδιο δημιουργήθηκε κατά τη διάρκεια των Αγώνων με ακόμα μια πρώην αποικία του Ηνωμένου Βασιλείου. Η Βρετανική Ολυμπιακή επιτροπή αρνήθηκε τη συμμετοχή μελών της ομάδας της Ιρλανδίας, υπενθυμίζοντας ότι αθλητές που κατάγονται από τη Β. Ιρλανδία θεωρούνται Βρετανοί υπήκοοι. Το 1922 η Ιρλανδία, με εξαίρεση το βόρειο τμήμα, κερδίζει την ανεξαρτησία της και πλέον αποκαλείται «Ιρλανδικό Ελεύθερο Κράτος». Το 1937 κατοχυρώνεται στο Σύνταγμα, εκτός από το όνομα Eire στα Κελτικά και Ireland στα Αγγλικά, το δικαίωμα κάθε Ιρλανδού ανεξαρτήτως της πλευράς που έχει γεννηθεί, να διατηρεί το δικαίωμα της Ιρλανδικής υπηκοότητας (Barnett, 2002). Οι Βρετανοί αποδέχονται μερικώς τη ρύθμιση αυτή, ωστόσο, σχετικά με το όνομα, συνεχίζουν, με την ανοχή της ΔΟΕ, να αναφέρονται επίσημα στην Ιρλανδία ως Eire – συμμετείχε στην εναρκτήρια παρέλαση μετά την Αίγυπτο (Egypt) - παρά το γεγονός ότι η επίσημη γλωσσά των Αγώνων θεωρούνται τα Αγγλικά και τα Γαλλικά. Ο JF Chisholm, επικεφαλής της ομάδας, διαμαρτυρήθηκε επί ματαίω, μέχρι το 1949, οπότε η ΔΟΕ αποδέχτηκε το όνομα Ιρλανδία (Hampton, 2008).

Μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο η ανάγκη ενός υπερεθνικού μηνύματος ενότητας και συμπόρευσης προς το μέλλον κατέστη αναγκαίο ώστε να ξεπεραστούν οι ανασφάλειες ενός πολέμου. Η «Ολυμπιάδα της Στέρησης», όπως χαρακτηρίστηκαν οι Αγώνες του Λονδίνου, παρά τις αντιξοότητες, διάμεσου του εθελοντισμού, της φιλοξενίας και της καθολικής αξιοποίησης των δομών που είχαν επιβιώσει, προσέδωσε στην πολιτική το βήμα να επικοινωνήσει αυτό το μήνυμα, απαλλαγμένη από τη καχυποψία συμφερόντων, γεγονός εκμεταλλεύσιμο από έθνη, όπως το Ισραήλ και η Ιρλανδία, που προσδοκούσαν την αναγνώριση ή την επισφράγιση δικαιωμάτων.

4. XV Ολυμπιακοί Αγώνες - Ελσίνκι 1952 (19/07 – 03/08)

Η ΔΟΕ συνεδριάζει τον Ιούνιο του 1947 στη Στοκχόλμη, με κυριότερο θέμα στην ατζέντα της την ανάδειξη του οικοδεσπότη της XV Ολυμπιάδας. Το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας ανέδειξε την πόλη του Ελσίνκι (Λουζενφίχτερ, 2003). Η έντονη παρουσία των Αμερικανικών υποψηφιοτήτων αποτέλεσε τη βάση της επιχειρηματολογίας του προέδρου της οργανωτικής επιτροπής, Eric Von Frenckell, ο οποίος εκμεταλλευόμενος το κλιμακούμενο ψυχροπολεμικό κλίμα της εποχής υπερέτνισε το τεκμήριο της ουδετερότητας που δύνατο να προσφέρει η πόλη του Ελσίνκι, φιλοξενώντας ταυτόχρονα Ανατολικούς και Δυτικούς αθλητές, αλλά και το γεγονός της απώλειας των Αγώνων το 1940 και τις ήδη υπάρχουσες εγκαταστάσεις (Tikander, 2004).

Αμέσως μετά την έναρξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, το Σεπτέμβριο του 1939, η Σοβιετική Ένωση απαίτησε το νοτιοανατολικό τμήμα της Φιλανδίας. Η άρνηση επέφερε την εισβολή τον Νοέμβριο και τη σύγκρουση μέχρι το Μάρτιο του 1940. Τον Ιούνιο του 1941 οι Φιλανδοί στην προσπάθεια τους να ανακτήσουν τα χαμένα εδάφη, προσχωρήσαν στο πλευρό των Γερμανών. Στο τέλος του πολέμου η Φιλανδία υπογράφει ανακωχή, τελώντας υπό την επιτήρηση των συμμάχων και κυρίως της Σοβιετικής Ένωσης (Wuorinen, 2015). Η άσκηση πολιτικής ήταν διπλωματικά ισορροπημένη προκειμένου η Μόσχα να παραμένει ήρεμη - η Φιλανδία αρνήθηκε μερίδιο από το σχέδιο Μάρσαλ εξαιτίας της Σοβιετικής επιτήρησης (Ruggenthaler, 2015)- αλλά και ταυτόχρονα να δημιουργούνται προϋποθέσεις σχέσεων με τη Δύση,

ιδίως μετά την υπογραφή της Συμφωνίας Φιλίας, Συνεργασίας και Αμοιβαίας Βοήθειας με τη Σοβιετική Ένωση το 1946, η οποία εξασφάλιζε στους Φιλανδούς τη ελεύθερη συνδιαλλαγή κατά το δοκούν (Korobochkin, 1995).

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 1952 σηματοδότησαν την επιστροφή των χώρων που είχαν αποκλειστεί το 1948 στο Λονδίνο. Η Ολυμπιακή Επιτροπή του Ισραήλ αναγνωρίστηκε και συμμετείχε κανονικά (Horne και Whannel, 2012), ενώ η Ιαπωνία εκλήθη, κατόπιν αποφάσεως της Συνόδου της ΔΟΕ στη Κοπεγχάγη το Μάιο του 1950, προκειμένου να προαχθεί η συνένωση των λαών, απαλλαγμένη από πολιτικές αντιπαραθέσεις (Espy, 1979)

Τα γεγονότα που έλαβαν χώρα το 1949, οριστικοποίησαν την διχοτόμηση της Γερμανίας τόσο εδαφικά, όσο και ιδεολογικά. Τον Αύγουστο διεξήχθησαν εκλογές στη δυτική πλευρά της Γερμανίας, αναδεικνύοντας κυβερνών κόμμα το Χριστιανοδημοκρατικό του Konrad Adenauer και στις 23 Σεπτεμβρίου οι Δυτικές Δυνάμεις επέτρεψαν τη δημιουργία του κράτους της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας (εφεξής Δυτική Γερμανία), με πρωτεύουσα τη Βόννη. Τον Οκτώβριο η Σοβιετική Ένωση δημιουργεί στην Ανατολική πλευρά το κράτος της Λαϊκής Δημοκρατίας της Γερμανίας (εφεξής Ανατολική Γερμανία), με πρωτεύουσα το ανατολικό τμήμα του διχοτομημένου Βερολίνου, διατηρώντας στρατιωτική δύναμη, όπως και οι Δυτικοί (Χατζηβασιλείου, 2010). Στις 24 Σεπτεμβρίου του 1949, μια μέρα μετά την ίδρυση της, η Δυτική Γερμανία συστήνει Ολυμπιακή Επιτροπή και αιτείται αναγνώρισης από τη ΔΟΕ. Το παράδειγμα της ακολούθησε και η Ανατολική Γερμανία τον Απρίλιο του 1951, ένα μηνά πριν τη Συνοδό στη Βιέννη, όπου η ΔΟΕ κλήθηκε να αποφασίσει αν θα παραβεί το κανονισμό που προβλέπει μια Επιτροπή ανά χώρα (Guttman, 2002). Η απολογητική επιστολή της Επιτροπής της Δ. Γερμανίας για τα δεινά που προκάλεσαν οι Νάτσι, της απέφερε την πολυπόθητη αναγνώριση, σε αντίθεση με το αίτημα των Ανατολικογερμανών που δίχασε τη ΔΟΕ. Κάποιοι υποστήριξαν την ίση αντιμετώπιση και αποδοχή και των δυο Επιτροπών και άλλοι την συγχώνευση, προκειμένου να μην ενισχυθεί η διαίρεση, αναβάλλοντας τη λήψη αποφάσεως, θέτοντας όμως ως στόχο την μια ενιαία ομάδα. Η Ανατολική Γερμανία διεκδικούσε ανάλογη μεταχείριση με τη Δυτική και το Σαάρ, περιοχή της Γερμανίας, υπό Γαλλική κατοχή, το οποίο κατάφερε να αναγνωριστεί από τη ΔΟΕ και να αγωνιστεί αυτόνομα προς αποφυγή ενδεχόμενης δυσαρέσκειας της Γαλλίας. Παρά τις

επανειλημμένες προσπάθειες για εξεύρεση λύσης, η απάντηση παρέμεινε αρνητική και κανένας αθλητής της Ανατολικής Γερμανίας δεν έλαβε μέρος στο Ελσίνκι (Esry, 1979).

Η ΔΟΕ επέδειξε ανάλογα αποτελέσματα και στην επιλογή της εκπροσώπησης της Κίνας. Στον εμφύλιο, οι κομμουνιστές επικουρούμενοι από τη Σοβιετική Ένωση, η οποία επιθυμούσε να διαφυλάξει τα σύνορα της, έναντι μιας φιλοαμερικανικής Κίνας, κατέλαβαν το μεγαλύτερο μέρος της χώρας και το Πεκίνο, δημιουργώντας το 1949 τη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας (εφεξής Λαϊκή Κίνα). Οι ηττημένοι απεσύρθησαν στην Ταϊβάν, εξακολουθώντας να αξιώνουν το κυβερνητικό θώκο, έχοντας την πλήρη συμπαράσταση των ΗΠΑ και των Ηνωμένων Εθνών –μόνιμη θέση της Κίνας στο Συμβούλιο Ασφάλειας (Χατζηβασιλείου, 2010).

Η Κινέζικη Ολυμπιακή Επιτροπή, η οποία ιδρύθηκε το 1922, με την επικράτηση των κομμουνιστικών δυνάμεων μεταφέρθηκε στην Ταϊβάν, αλλάζοντας απλά διεύθυνση στα αρχεία της ΔΟΕ, περιπλέκοντας την επίλυση του προβλήματος περαιτέρω, καθώς η μια εκ των δυο Επιτροπών ήταν ήδη αναγνωρισμένη και δε δυνατό να αποκλειστεί, όπως επισήμανε και η Οργανωτική Επιτροπή των Αγώνων όταν απέστειλε πρόσκληση και στις δυο χώρες (Horne και Whannel, 2012), καθώς η Λαϊκή Κίνα είχε ήδη συστήσει ξεχωριστή Ολυμπιακή Επιτροπή (Hill, 1996). Η ΔΟΕ αμφιταλαντευόταν μεταξύ του αποκλεισμού ή της συμμετοχής και των δυο. Στη Συνοδό του Όσλο, στις αρχές του 1952, οι δυο πλευρές εξέθεσαν τα επιχειρήματά τους, με το Sheng Zhibai, εκπρόσωπο της Λαϊκής Κίνας, να απαιτεί την άμεση αναγνώριση και την ταυτόχρονη αποβολή των μελών της Ταϊβάν από τη ΔΟΕ, προτάσσοντας το επιχείρημα της εκπροσώπησης 600 εκ. Κινέζων. Στη Συνοδό του Ελσίνκι τον Ιούλιο του 1952, αποφασίζεται η συμμετοχή και των δυο, χωρίς αναγνώριση των Επιτροπών τους. Το κενό που δημιουργούσε μια τέτοια απόφαση, κάλυψε η πρόταση του Γάλλου Francois Pietri, η οποία έδινε το δικαίωμα στους αθλητές να αγωνιστούν σε αθλήματα που η παγκόσμια Ομοσπονδία έχει αναγνωρίσει τη χώρα τους, κατά συνέπεια δε θα βρίσκονταν αντίπαλοι ποτέ. Η Ταϊβάν στο άκουσμα της απόφασης διαμαρτυρήθηκε και απέσυρε τη συμμετοχή της, ως ένδειξη διαμαρτυρίας (Guoqi, 2008). Η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας έφτασε καθυστερημένη, με αποτέλεσμα να αγωνιστεί ένας μονό αθλητής - Wy Chang yi στα 100μ ύπτιο (Tikander, 2004). Η παρουσία της Λαϊκής Κίνας στους Ολυμπιακούς

Αγώνες του Ελσίνκι, ακόμα και υπό τις δεδομένες συνθήκες, θεωρήθηκε επιτυχία σε διπλωματικό επίπεδο, καθώς ανεγνωρίσθη η υπόσταση της σε ένα παγκόσμιο οργανισμό. Άλλωστε δεν επρόκειτο να ασχοληθεί με καμία αθλητική διοργάνωση, παρά μόνο αν διέβλεπε πολιτικό όφελος, το οποίο της αποκρυπτογράφησε η Σοβιετική Ένωση, συνδράμοντας στην πολυεπίπεδη εξάπλωση του κομμουνισμού (Hong και Zhouxiang, 2015).

Η Σοβιετική Ένωση μετά την επανάσταση των μπολσεβίκων το 1917, απείχε συστηματικά από τα Ολυμπιακά δρώμενα, επικρίνοντας συχνά τις προωθούμενες ιδέες και τη ΔΟΕ ως φερέφωνα του καπιταλισμού. Η λήξη όμως του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου, δεδομένου του ρόλου των Σοβιετικών στην τελική έκβαση του, σήμανε μια νέα εποχή. Η ΔΟΕ αναγιγνώσκοντας το νέο συσχετισμό δυνάμεων δεν δύνατο πλέον να αγνοεί τους Σοβιετικούς, οι οποίοι άρχισαν να εγκαταλείπουν τον απομονωτισμό, διεκδικώντας ενεργά τη θέση τους ως υπερδύναμη και αντίπαλο δέος των ΗΠΑ (Anderson, 2015).

Η αναγνώριση της νεοσυσταθείσας, Ολυμπιακής Επιτροπής των Σοβιετικών στη Συνοδό της Βιέννη το 1951, πράγματι συνοδεύτηκε από μια σειρά υποχωρήσεων, τόσο στο θέμα της ερασιτεχνικής φύσης των αθλητών, όσο και στην ανεξαρτησία της Εθνικής Επιτροπής (Anderson, 2015). Η ιδεολογική καταβολή της Σοβιετικής Ένωσης σε συνδυασμό με την ισχυρή της θέση, άφηναν περιθώρια εκδήλωσης συμπεριφορών, που δεν ήταν οικείες στους κόλπους του αθλητισμού. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, η υποβολή ορών προς τη ΔΟΕ προκειμένου να ενταχθούν- επίσημη γλωσσά η Ρωσική, αποπομπή της Ισπανίας εξαιτίας του δικτατορικού καθεστώτος του Franco και μια θέση στο Διοικητικό συμβούλιο. Οι απαιτήσεις δεν έγιναν δεκτές, συμψηφίστηκαν, όμως με ανάλογες παραχωρήσεις. Ο Joseph Stalin επέβαλε για πρώτη φορά μέλος στη ΔΟΕ – Constantin Adrianov - και μεταφραστή (Sarantakes, 2011). Η χρονική επιλογή της παρουσίας των Σοβιετικών το 1952, κάθε άλλο παρά τυχαία μπορεί να θεωρηθεί. Η συντριβή της αστικής ιδεολογίας αποτελούσε μείζονα στόχο για τη σοσιαλιστική κοινότητα, συμφωνά με δηλώσεις του Aleksei Romanov- μέλους της ΔΟΕ. Ο Stalin επιθυμούσε την απόλυτη επικράτηση έναντι του Δυτικού κόσμου (Senn, 1999). Στο Λονδίνο δε συμμετείχε διότι δεν είχε προετοιμαστεί κατάλληλα, απέστειλε, όμως, παρατηρητές, οι οποίοι κατέγραψαν τεχνικές, φαρμακευτική βοήθεια και ότι άλλο θα μπορούσε να βοηθήσει

στη βελτιστοποίηση της απόδοσης των αθλητών (Hampton, 2008). Η νίκη αποτελούσε εργαλείο προπαγάνδας. Η ποδοσφαιρική ήττα από την αιρετική Γιουγκοσλαβία του Τίτο τιμωρήθηκε σκληρά (Senn, 1999). Στο ξεχωριστό Ολυμπιακό Χωριό στο Οτανιέμι, που διέμεναν οι ομάδες του Ανατολικού μπλοκ, είχε αναρτηθεί πίνακας βαθμολογίας των χωρών ανάλογα με τις νίκες. Την τελευταία ημέρα οι ΗΠΑ ξεπέρασαν την ΕΣΣΔ, ο πίνακας έσβησε και ανακοινώθηκε ισοπαλία (Σπαντιδάκης, 1999). Η επαφή με το δυτικό τρόπο ζωής καθίστατο απαγορευμένη. Η διέλευση της Ολυμπιακής Φλόγας από την Εσθονία απαγορεύτηκε, καθώς η αφομοίωση του κομμουνιστικού συστήματος δεν είχε ολοκληρωθεί ικανοποιητικά. Αρχικά μάλιστα οι Σοβιετικοί σχεδίαζαν να μεταφέρουν τις αποστολές καθημερινά με αεροπλάνο, ώστε να προφυλάξουν τους αθλητές τους και να αποτρέψουν τυχόν προσπάθειες διαφυγής προς τη Δύση (Toohey & Veal, 2007).

Η XV Ολυμπιάδα θεωρείται η σημαντικότερη της περιόδου του Ψυχρού πολέμου, καθώς υπήρξε η πρώτη αθλητική διοργάνωση που έγινε αισθητή η ένταση του διπολισμού, καθώς η Σοβιετική Ένωση επιστρέφει ως πρωταγωνιστής δρών χρησιμοποιώντας οιοδήποτε πεδίο, ώστε να αναγάγει το ιδεολογικό της προφίλ στις συνειδήσεις των λαών ως θέσφατο ανωτερότητας. Ταυτόχρονα οι κυβερνήσεις των διχοτομημένων κρατών διεκδικούν την πολιτική τους αναγνώριση μέσω ενός διεθνούς αθλητικού γεγονότος επιζητώντας να παραστούν ως ισότιμα μέλη. Η ΔΟΕ κλήθηκε να διαχειριστεί εξισορροπητικά παρόμοια θέματα, μέχρι την πτώση του υπαρκτού σοσιαλισμού, το 1991.

5. XVI Ολυμπιακοί Αγώνες - Μελβούρνη/Στοκχόλμη 1956 (19/07 – 03/08)

Μετά τη λήξη των Αγώνων του Ελσίνκι, τα ηνία της ΔΟΕ αναλαμβάνει ο τέως αντιπρόεδρος, Avery Brundage (Davies, 2011), θέτοντας στόχο να αναγεννήσει το Ολυμπιακό Κίνημα, σύμφωνα με το όραμα του πρωτεργάτη των Σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων, Pierre de Coubertin. Υπήρξε πεπεισμένος, ότι οι Αγώνες δύνανται να παραμείνουν ουδέτεροι και

ανεπηρέαστοι, ακόμα και να προσφέρουν διεξόδους στο εκρηκτικό κλίμα που επικρατούσε στην υφήλιο μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο (Fink *et al*, 2006).

Τον Απρίλιο του 1949 λαμβάνει χώρα στη Ρώμη η ετήσια Συνοδός της ΔΟΕ, η οποία ανακοινώνει την ανάθεση της XVI Ολυμπιάδας, στην πόλη της Μελβούρνης (Miller, 2012). Η νομοθεσία περί εισαγωγής ζώων στη χώρα, απασχόλησε τη Συνοδό στην Αθήνα το Μάιο του 1954, θέτοντας ζήτημα αυστηρής τήρησης του κανονισμού, που επιτάσσει τη διεξαγωγή όλων των αθλημάτων στην ίδια χώρα και την αφαίρεση της ανάθεσης από τη Μελβούρνη (Λουνζενφίχτερ, 2003). Στην εν λόγω πρόταση πρωτοστάτησε ο Constantin Adrianov, εκπρόσωπος της Σοβιετικής Ένωσης, δεδομένης της έντασης που είχε προκληθεί στις διπλωματικές σχέσεις των δυο χωρών, με την υπόθεση παροχής ασύλου στον πρώην Σοβιετικό κατάσκοπο Vladimir Petrov και την οικογένειά του, τον Απρίλιο του '54, η οποία μάλιστα παραλίγο να στοιχίσει και τη συμμετοχή της Σοβιετικής Ένωσης στους Αγώνες (Whitney, 1954). Τελικά επικράτησε, με 30 ψήφους έναντι 13, η πρόταση παραμονής των Αγώνων στην Αυστραλία και η μεταφορά των ιππικών αθλημάτων στη Στοκχόλμη (Λουζενφίχτερ, 2003).

Στην Αθήνα, παράλληλα, η ΔΟΕ κλήθηκε να αντιμετωπίσει τις εκκρεμότητες που δημιουργήθηκαν στο Ελσίνκι. Μετά το τέλος των Αγώνων της Φιλανδίας, η κυβέρνηση του Πεκίνου έσπευσε να αποστείλει επιστολή στη ΔΟΕ, τον Αύγουστο του 1952, ζητώντας άμεση αναγνώριση (Guoqi, 2008). Στη Συνοδό του Μεξικό το 1953, ο πρόεδρος Avery Brundage, ανέθεσε στους Σοβιετικούς να συντάξουν μια αναφορά σχετικά με τις συνθήκες που επικρατούν στη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας, προκειμένου να διευθετηθεί το θέμα στην επομένη Σύνοδο (IOC, 1953). Είναι γεγονός ότι επικρατούσε έντονη καχυποψία κρατικής παρέμβασης σε θέματα που άπτονταν του αθλητισμού, καθώς όλοι οι εκπρόσωποι εστίαζαν στην πολιτική προσέγγιση του ζητήματος. Οι Σοβιετικοί επέστρεψαν στη Σύνοδο της Αθήνας το 1954, παρουσιάζοντας μια κατάσταση πλήρους εναρμόνισης με τους κανόνες της ΔΟΕ, με αποτέλεσμα να αναγνωριστεί, η Ολυμπιακή Επιτροπή της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας (Wagg και Andrews, 2012). Το 1956, ο Shou Ti-Tung, μέλος της ΔΟΕ, αιτήθηκε εκ νέου, την αποπομπή της Ταϊβάν, το αίτημα του απερρίφθη, με αποτέλεσμα η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας τελικά να απέχει (Horne και Whannel, 2012).

Έχοντας ως στόχο την επίλυση και του Γερμανικού ζητήματος, ο Brundage, ζητά τη μεσολάβηση του Adrianon στη διαπραγμάτευση με την Αν. Γερμανία (IOC, 1953). Στην Αθήνα ακολουθεί εκτενής συζήτηση, με τους Σοβιετικούς να υπεραμύνονται του δικαιώματος της Αν. Γερμανίας για ίση μεταχείριση και τον Dr karl Ritter of von Hault, εκπρόσωπο της Δυτικής Γερμανίας, να υπενθυμίζει την αναγκαιότητα μιας ενιαίας ομάδας. Ως αποτέλεσμα, η αίτηση αναγνώρισης απερρίφθη με 31 ψήφους (έναντι 13), μετακυλώντας το θέμα για το μέλλον (Hill, 1996). Πάντως, η ταύτιση των αποτελεσμάτων (31 – 13) με την ψηφοφορία για την άρση της ανάθεσης των Αγώνων στη Μελβούρνη, ίσως και να δικαιολογεί την αναφορά του προέδρου της ΔΟΕ για ύπαρξη «στρατευμένων» μελών (Senn, 1999). Στη Σύνοδο του Παρισιού το 1955, διαφαίνονται τα πρώτα σημάδια μιας συμβιβαστικής λύσης. Σημαντικό ρολό έπαιξε ο αποχαρκτηρισμός της Αν. Γερμανίας από τη Σοβιετική Ένωση, ως ζώνη κατοχής και η αναγνώριση της σαν επίσημο κράτος (Hill, 1996). Για πρώτη φορά η Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας αποδέχεται, όπερ και εγένετο, να εμφανιστεί ως μια ενιαία ομάδα με τη Δυτική Γερμανία, υπό κοινή σημαία, έμβλημα και εμφάνιση. Αντί εθνικού ύμνου επελέγη η «Ωδή στη Χαρά» του Ludwig van Beethoven (Carr, 1980). Ως αντάλλαγμα, ζητήθηκε η άμεση αναγνώριση μετά τους Αγώνες. Αντ' αυτού έλαβε προσωρινή αναγνώριση και μια υπόσχεση για το μέλλον (IOC, 1955). Ο Brundage, σε δήλωση του, εξέφρασε την ικανοποίησή του, που ο αθλητισμός κατάφερε ότι δεν δύνατο να επιτύχει η πολιτική. Οι αθλητές είχαν πρόσβαση εκεί που απαγορεύονταν οι διπλωμάτες (Hill, 1996).

Τη μεγάλη επιτυχία της ΔΟΕ, έμελλε να επισκιάσει μια σειρά αρνήσεων συμμετοχής, απόρροια των συγκρουσιακών εξελίξεων που έλαβαν χώρα μεταξύ των Ιππικών αγώνων στη Στοκχόλμη και την τελετή έναρξης στη Μελβούρνη. Τον Οκτώβριο, ξεσπούν ταραχές στην Ουγγαρία, με χιλιάδες πολίτες να απαιτούν πολιτική αλλαγή. Ο Imre Nagy εξαγγέλλει την πρόθεση της Ουγγαρίας να εγκαταλείψει το Σύμφωνο της Βαρσοβίας. Έτσι, το Νοέμβριο εισβάλλουν στην Ουγγαρία, Σοβιετικά στρατεύματα, με απολογισμό, χιλιάδες νεκρούς και τραυματίες, σύλληψη και εκτέλεση, αργότερα, του Nagy και εγκαθίδρυση εκ νέου, κυβέρνησης προσκείμενης στη Σοβιετική Ένωση (Hill, 2003).

Η αντίδραση στην Ολυμπιακή οικογένεια υπήρξε άμεση. Η Ολλανδία απέσυρε τη συμμετοχή της εις ένδειξη διαμαρτυρίας και μάλιστα δώρισε το ποσό που

εξοικονομήθηκε από τη ματαίωση του ταξιδιού, στα θύματα της σύγκρουσης. Το παράδειγμα της ακολούθησε η Ισπανία και αρχικά η Ελβετία, η οποία όμως υπαναχώρησε μετά την παρέμβαση του εκπροσώπου της και Γραμματέα της ΔΟΕ, Otto Mayer, ο οποίος θεώρησε ντροπή η χώρα, όπου εδρεύει η ΔΟΕ, να επιλέγει το πεδίο του αθλητισμού για την εμπλοκή της σε πολιτικές διενέξεις. Αν και προτίθετο τελικά να αγωνιστεί, η αποστολή της δε ξεκίνησε ποτέ, καθώς ο χρόνος που απέμενε δεν ήταν αρκετός. Η Ουγγρική καθώς και η Σοβιετική αποστολή, ωστόσο, έλαβαν κανονικά μέρος (Jobling, 1996), μεταφέροντας τη συγκρουσιακή ατμόσφαιρα στους αγωνιστικούς χώρους. Χαρακτηριστικά παραδείγματα, ο ημιτελικός της υδατοσφαίρισης, γνωστός και ως «bloody water», όπου συναντήθηκαν οι δυο ομάδες και ο οποίος διεκόπη, εν μέσω ξυλοδαρμών παικτών και θεατών (Rinehart, 1996) και η αντίδραση της Ουγγρικής πυγμαχικής ομάδας, η οποία σήκωσε στους ώμους τον Αμερικανό πυγμάχο Peter Rademacher, όταν κατέκτησε το χρυσό μετάλλιο, σε βάρος του Σοβιετικού αντιπάλου του, Lev Mukhin (Posey, 2015). Οι δύο αποστολές μάλιστα συνταξίδεψαν προς την Αυστραλία, χωρίς όμως να έχουν την παραμικρή ιδέα για το τι συνέβαινε στην Ουγγαρία.

Την ίδια ακριβώς περίοδο εξελισσόταν στη Μέση Ανατολή μια ακόμα στρατιωτική επιχείρηση που στιγμάτισε την ομαλή διεξαγωγή των Αγώνων. Το καλοκαίρι του 1956 ο Nasser ανακοινώνει την εθνικοποίηση της διώρυγας του Σουέζ, προκειμένου να χρηματοδοτήσει με ίδια κεφάλαια το φράγμα του Ασσουάν, προκαλώντας έντονο πλήγμα στην οικονομία και το γόητρο της Βρετανίας. Τον Οκτώβριο, Βρετανία, Γαλλία και Ισραήλ αποφασίζουν την εισβολή στα Αιγυπτιακά εδάφη, η οποία έληξε άμεσα με την παρέμβαση των ΗΠΑ (Φλιτούρης, 2004). Η αντίδραση και σε αυτή τη περίπτωση υπήρξε έντονη απέναντι στη ΔΟΕ. Η Αίγυπτος ζήτησε την αποπομπή των υπαιτίων από την Ολυμπιακή οικογένεια και απεχώρησε διαμαρτυρομένη όταν το αίτημα της δεν έγινε δεκτό, βρίσκοντας συμπαραστάτες το Λίβανο και το Ιράκ (Senn, 1999).

Ο πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής, Kent Hughes και το προεδρείο της ΔΟΕ κατέβαλλαν τεράστιες προσπάθειες να περιορίσουν τις αποχωρήσεις χωρών από τους Αγώνες. Οι Σκανδιναβικές Χώρες αποφάσισαν να συμμετάσχουν, στην εκπνοή του χρόνου (Jobling, 2004). Υπήρξαν αρκετές φωνές στους κόλπους της ΔΟΕ για ματαίωση των Αγώνων, προκαλώντας την έντονη αντίδραση του προέδρου Brundage,

ο οποίος τόνισε ότι, σύμφωνα με τις Ολυμπιακές Αρχές (IOC, 2015) οι Αγώνες αποτελούν συναγωνισμό ατόμων και όχι κρατών και αναφερόμενος στην αρχαία Ολυμπιακή Εκεχειρία, αναρωτήθηκε πώς 2.000 χρόνια εκσυγχρονισμού, επιβάλλουν να σταματήσουν οι Αγώνες και να συνεχιστούν οι πόλεμοι (Guttman, 2002).

Η Ολυμπιάδα της Μελβούρνης ανέδειξε τη δυνατότητα της άμβλυνσης της πολιτικής αδιαλλαξίας στα πλαίσια ενός ουδέτερου πεδίου που παρέχεται μέσω του αθλητισμού, το οποίο ταυτόχρονα δύναται να μεταβληθεί σε ηθικό δικαστήριο, όπου τα κράτη επιζητούν την επιβεβαίωση των πολιτικών τους επιλογών. Η πλέον αποστομωτική απάντηση όσον αφορά στη πραγματική υπόσταση των Αγώνων, δόθηκε από το δεκαεπτάχρονο μόλις, Jhon Ian Wing, Αυστραλό Κινεζικής καταγωγής, ο οποίος τρεις μέρες πριν την τελετή λήξης απέστειλε ένα γράμμα στον Hughes, ζητώντας του όλες οι ομάδες να παρελάσουν ως μια, χωρίς να τηρηθεί αλφαβητική σειρά και χωρίς διακριτικά. «Κατά τη διάρκεια της παρέλασης θα υπάρχει μόνο ένα έθνος. Πόλεμος, πολιτική και εθνικότητα θα ξεχαστούν... Τι περισσότερο μπορεί να θελήσει κάποιος αν ολόκληρος ο κόσμος παρουσιαστεί σαν ένα έθνος;», έγραψε (OC, 1958, σ.26).

6. XVII Ολυμπιακοί Αγώνες - Ρώμη 1960 (25/08 – 11/09)

Στο θέατρο της Σορβόνης στο Παρίσι, όπου ο Pierre de Coubertin τον Ιούνιο του 1894 ανακοίνωσε την αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων, η Σύνοδος της ΔΟΕ το 1955, εξέλεξε ως οικοδεσπότη της XVII Ολυμπιάδας, την Αιώνια Πόλη (Λουνζενφίχτερ, 2003), πρωτεύουσα της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, στη διάρκεια της οποίας, ο Θεοδόσιος ο Α', διέταξε την καταστροφή της Αρχαίας Ολύμπιας και κατ' επέκταση το τέλος των αρχαίων Ολυμπιακών Αγώνων το 391μ.Χ. (Young, 2004). Η Ρώμη είχε επιλεγεί και το 1904 στη Σύνοδο του Λονδίνου να φιλοξενήσει τους Αγώνες του 1908, όμως απεσύρθη, αδυνατώντας να ανταπεξέλθει οικονομικά (Maraniss, 2008). Η διοργάνωση των Αγώνων αποτέλεσε ευκαιρία να αποτινάξει το φασιστικό παρελθόν και να επιδείξει σε παγκόσμιο επίπεδο το νέο δημοκρατικό της πρόσωπο. Το 1959 προκλήθηκε μεγάλη ένταση τόσο στο Ιταλικό κοινοβούλιο, όσο και στους δρόμους,

από εκπροσώπους του νέο-φασιστικού κινήματος, όταν το κομμουνιστικό κόμμα ζήτησε από την κυβέρνηση την απομάκρυνση των ναζιστικών συμβόλων από την πόλη, ως προσβλητικά προς τους επισκέπτες κατά τη περίοδο των Αγώνων (Modrey, 2008).

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 1960 διατήρησαν ένα ουδέτερο προφίλ όσον αφορά στην έκφραση της ορατής συγκρουσιακής πολιτικής, γεγονός που αποδίδεται στις προσπάθειες που κατέβαλλαν οι Ιταλοί αξιωματούχοι, τόσο σε διπλωματικό, όσο και σε θεσμικό επίπεδο, εξασφαλίζοντας διαβεβαιώσεις και των δυο υπερδυνάμεων για την τήρηση του πνεύματος που επιβάλλουν οι Αγώνες. Παρόλο αυτά, υπήρξε υποβόσκουσα η ψυχροπολεμική διαμάχη και κατά τη διάρκεια των Αγώνων και μέχρι την έναρξη αυτών (Maraniss, 2008).

Το 1956 στα πλαίσια των Αγώνων της Μελβούρνης, Σοβιετική Ένωση και ΗΠΑ συμφωνούν στην αμοιβαία διοργάνωση αθλητικών συναντήσεων. Αν και αρχικά η εξέλιξη αυτή φάνταζε ένα βήμα υπέρβασης των πολιτικών διαφορών, όπως απεδείχθη στη Ρώμη αποτέλεσε απλά, την προέκτασή τους (Maraniss, 2008). Οι Αμερικανικές μυστικές υπηρεσίες επιστράτευαν αθλητές της εθνικής τους ομάδας και μετά από εκπαίδευση, τους χρησιμοποιούσαν με σκοπό να πλησιάσουν αθλητές των Ανατολικών χωρών, οι οποίοι ήταν διατιθέμενοι ή θα μπορούσαν να πειστούν να μεταβούν στη Δύση (Martin, 2011). Ο τύπος που εξέφραζε τη κομμουνιστική πλευρά, υποστήριζε ότι τις προσπάθειες της CIA συνέδραμε το Βατικανό, καταγγέλλοντας κυκλώματα σε μοναστήρια, τα οποία πρόσφεραν άσυλο σε Ανατολικοευρωπαίους αθλητές. Η Επίσημη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία μέσω του Πάπα Ιωάννη του 23^{ου}, καλωσόρισε πάνω από 4.000 αθλητές στην πλατεία του Αγίου Πέτρου. Στον αντίποδα, η Αμερικανική πρεσβεία στην Ιταλία κατηγορούσε το κομμουνιστικό κόμμα ότι είχε μισθώσει ακτιβιστές προκειμένου να διανέμουν φυλλάδια και να φροντίζουν οι αθλητές, κυρίως Ασιάτες και Έγχρωμοι, να γνωρίσουν την άσχημη πλευρά του καπιταλισμού, κακόφημους δρόμους και φτωχογειτονιές (Maraniss, 2008).

Παρόμοιο κλίμα, συγκεκριμένης πολιτικής αντιπαράθεσης, επικρατούσε και στην οικογένεια της ΔΟΕ. Η διαδικασία της αποαποικιοποίησης που συντελούταν στην υφήλιο μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, δημιούργησε πολλά νέα κράτη, ειδικότερα στην Ασία και την Αφρική, τα οποία στόχευαν να κατοχυρώσουν την

ανεξαρτησία τους και αναζητούσαν τη θέση τους στο παγκόσμιο πολιτικό χάρτη. Η ΔΟΕ αποτελούσε ενδεδειγμένη δίοδο αναγνώρισης της κρατικής υπόστασης και δεδομένου του καταστατικού της, το οποίο προέβλεπε ως βασικότερο στόχο τη συνένωση των λαών, καθίστατο ευκολότερη σε πρόσβαση. Το θέμα απασχόλησε ιδιαίτερα τον Αμερικανό πρόεδρο της, καθώς οι υποψήφιοι δορυφόροι πλήθαιναν και η Σοβιετική Ένωση, έχοντας συμβάλλει σε αρκετές περιπτώσεις, στην αποτίναξη της Δυτικής αποικιοκρατίας, διατηρούσε το προβάδισμα (Hansen και Curtis, 2013).

Στη Σύνοδο του 1957 στη Σόφια, ο πρόεδρος της ΔΟΕ, περιόρισε το μέγεθος συμμετοχής των αθλητών και το συνεχώς αυξανόμενο κόστος. Πρότεινε, λοιπόν, την οριοθέτηση συγκεκριμένου αριθμού αθλητών σε κάθε αγώνισμα και εξέφρασε την πρόθεση περικοπής ορισμένων εξ αυτών. Η αναφορά του στόχευε τα γυμναστικά και τα ομαδικά αθλήματα, στηρίζοντας την επιχειρηματολογία του, για τα μεν ότι υπόκεινται στην υποκειμενική βαθμολογία των κριτών και για τα δε, ότι δεν υφίσταντο στο πρόγραμμα των Αρχαίων Ολυμπιακών Αγώνων. Οι Σοβιετικοί αντέδρασαν έντονα, καθώς τα υπό κατάργηση αγωνίσματα συγκέντρωναν τη πλειοψηφία των μεταλλίων της χώρας τους, και η συζήτηση ανεβλήθη για το μέλλον (Senn, 1999). Ο Avery Brundage, σε ομιλία του στο Αμερικανικό Σύλλογο της Ρώμης, τόνισε τη δυσαναλογία του ανθρώπινου δυναμικού των δυο χωρών στα συγκεκριμένα αγωνίσματα. Αν και ο πρόεδρος των ΗΠΑ, Dwight Eisenhower, πριν τους Ολυμπιακούς είχε σχολιάσει ότι ο ανταγωνισμός με τους Σοβιετικούς δε χρειάζεται να επικεντρωθεί στο πεδίο του αθλητισμού (Maraniss, 2008), η συντριβή της άλλοτε κραταιούς ομάδος των ΗΠΑ στη συγκομιδή μεταλλείων από τη Σοβιετική Ένωση ανάγκασε τους Αμερικανούς αξιωματούχους να παραδεχτούν ότι οι αθλητικές επιτυχίες ενισχύουν την προπαγάνδα του Ανατολικού μοντέλου, γεγονός που οδήγησε τον επόμενο πρόεδρο, John Kennedy, στην άμεση ανάγωση του αθλητισμού σε βασική παράμετρο στη διαμόρφωση της πολιτικής των ΗΠΑ (Wiggins και Rodgers, 2010).

Η ΔΟΕ, παράλληλα, εξακολουθούσε να προσπαθεί να διατηρήσει τις ισορροπίες στο Γερμανικό ζήτημα και να επιφέρει ένα συμβιβασμό στο Κινεζικό. Διατηρώντας το καθεστώς της προσωρινής αναγνώρισης της Αν. Γερμανίας, σημειώνει μια ακόμα διπλωματική επιτυχία, το Νοέμβριο του 1959. Στις αρχές του έτους, το κράτος της Λαϊκής Δημοκρατίας της Γερμανίας αποκτά ξεχωριστή σημαία, όμοια με αυτή της

Δυτικής, με εξαίρεση την προσθήκη του εθνικού εμβλήματος της, εγείροντας αυτομάτως ζήτημα επιλογής συμβόλου, καθώς το 1956 είχαν αγωνιστεί υπό τη σημαία της Δυτικής Γερμανίας. Οι δυο Γερμανικές Επιτροπές, με παρέμβαση της ΔΟΕ απεδέχθησαν τη συμμετοχή τους υπό κοινή σημαία. Η ανακοίνωση της απόφασης εξόργισε την κυβέρνηση του Konrad Adenauer, η οποία απειλούσε με αποχώρηση από τους Αγώνες, έως ότου ο Πρόεδρος της Επιτροπής της Δυτικής Γερμανίας κατεύνασε τις αντιδράσεις, καθιστώντας σαφές ότι πρόκειται για έναν αναγκαίο λειτουργικό συμβιβασμό, χωρίς πολιτικές προεκτάσεις (Esry, 1979).

Το θέμα της εκπροσώπησης της Κίνας δεν έτυχε ανάλογης κατάληξης. Η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας, παρά την απουσία της από τους Αγώνες της Μελβούρνης το 1956, συμμετείχε σε πολλές διοργανώσεις, καθιστώντας σαφή την παρουσία της στη XVII Ολυμπιάδα, θέτοντας ως όρο την αποπομπή της Ταϊβάν. Η Επιτροπή του Πεκίνου καθώς διατύπωσε έντονα το συγκεκριμένο αίτημα, λαμβάνοντας κάθε φορά ως απάντηση από τη ΔΟΕ, ότι σε ισχύ παραμένει η διπλή αναγνώριση, αναγκάστηκε, το 1958, να αποχωρήσει από το Ολυμπιακό Κίνημα. Οι κομμουνιστικής επιρροής χώρες αντέδρασαν στην αποχώρηση της Λαϊκής Κίνας και απαίτησαν την άμεση επιστροφή της και την αποπομπή της Ταϊβάν (Hong και Mangan, 2005).

Ο Αντιπρόεδρος της ΔΟΕ, Λόρδος Burghley, αντιλαμβανόμενος το πρόβλημα, ζήτησε να ανασταλεί η αναγνώριση της Επιτροπής της Ταϊβάν με το όνομα Ολυμπιακή Επιτροπή Κίνας, εφόσον δεν εκπροσωπεί όλη την επικράτεια της χώρας και να επαναιτηθεί ως Επιτροπή της Ταϊβάν (Esry, 1979). Η πρόταση υπερψηφίστηκε, ωστόσο η Ταϊβάν δεν πειθάρχησε και υπέβαλλε αίτηση εκ νέου με το ίδιο όνομα, καθώς υποστήριζε ότι με το τίτλο αυτό κατέχει θέση στα Ηνωμένα Έθνη (Hill, 1996). Στις δυο Συνόδους του 1960, στο Σαν Φρανσίσκο και στη Ρώμη, η ΔΟΕ, φοβούμενη για κλιμάκωση των αντιδράσεων στο Κινεζικό ζήτημα, αποφασίζει η Ταϊβάν να διατηρήσει τον τίτλο στα έγγραφα της ΔΟΕ, αλλά να αγωνίζεται υπό την ονομασία «Ταϊβάν». Οι αθλητές της Ταϊβάν, υπό την απειλή αποκλεισμού, παρέλασαν στην τελετή έναρξης με το όνομα «Ταϊβάν», κρατώντας πλακάτ που ανέφερε ότι τελούσαν υπό διαμαρτυρία (Hong και Mangan, 2005). Η απόφαση της ΔΟΕ να πιέσει την Ταϊβάν να αλλάξει την ονομασία της Ολυμπιακής της Επιτροπής, αν και προκάλεσε τη δυσαρέσκεια των ΗΠΑ προς τον πρόεδρο και μέλος της, Avery Brundage (Boycoff, 2016), έθεσε ωστόσο τις βάσεις για μελλοντικές τροποποιήσεις

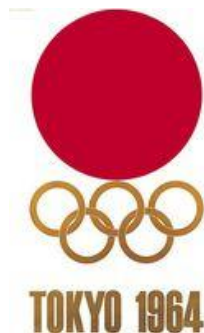

του κανονισμού σχετικά με τη μια επιτροπή ανά κράτος προσφέροντας μεγαλύτερη ελαστικότητα σε παρόμοια θέματα, όπως το Γερμανικό.

Η λήξη της Ολυμπιάδας της Ρώμης, σήμανε μια νέα εποχή στην ιστορία των Αγώνων. Ο Δρ Ludwig Guttman, εργαζόμενος στο νοσοκομείο «Stoke Mandeville» της Μεγάλης Βρετανίας, οργάνωσε τους πρώτους ομώνυμους αγώνες βετεράνων στρατιωτικών με αμαξίδια, τους οποίους παρουσίασε για πρώτη φορά στις 29 Ιουλίου του 1948, στα πλαίσια εκδηλώσεων της τελετής έναρξης των Αγώνων του Λονδίνου (Paralympic, 2016). Συνειδητοποιώντας, ότι παράλληλα με τη μείωση των αναπήρων πολέμου, μειώνεται και το ενδιαφέρον του κόσμου για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, ήρθε σε επαφή με το προεδρείο της ΔΟΕ και τελικά κατάφερε, αν και δεν έλαβε καμία οργανωτική ή οικονομική συνεισφορά, να αποσπάσει τη συγκατάθεση για τέλεση των 9^{ου} Αγώνων Stoke Mandeville, στους οποίους δεν συμμετείχαν μόνο βετεράνοι, στην ίδια πόλη (Jackson *et al*, 2014), μια εβδομάδα αργότερα, ως τμήμα της Ολυμπιάδας, υποστηριζόμενοι από την Ιταλική Οργανωτική Επιτροπή. Στις 18 Σεπτεμβρίου του 1960 γεννιέται το Παραολυμπιακό κίνημα (Paralympic, 2016).

Οι Αγώνες στην Αιώνια Πόλη σηματοδότησαν την αγωνιώδη προσπάθεια της επικράτησης δυο αντικρουόμενων ιδεολογιών σε όλα τα πεδία του κοινωνικού ιστού, ως έκφραση αποτελεσματικότητας, η οποία δύναται να επιφέρει την προσδοκώμενη αποδοχή, ως πολιτική επιλογή. Παράλληλα αποτέλεσαν πεδίο επιβεβαίωσης της ενσωμάτωσης κοινωνικών ομάδων, οι οποίες σε προηγούμενα καθεστάτα περιθωριοποιούνταν, ως ισότιμα μέλη, απαιτώντας ανάλογη μεταχείριση, πολιτική και κοινωνική.

7. XVIII Ολυμπιακοί Αγώνες - Τόκιο 1964 (10/10 – 24/10)

Στη Σύνοδο της ΔΟΕ στο Μόναχο το 1959, αποφασίστηκε, για πρώτη φορά, οι XVIII Ολυμπιακοί Αγώνες να φιλοξενηθούν σε Ασιατικό έδαφος (Mallon και Buchanan, 2006). Παρότι το Τόκιο είχε επιλέγει τον Ιούνιο του 1936 στη Σύνοδο του Βερολίνου, ως οικοδεσπότης της XII Ολυμπιάδας του 1940, η έναρξη του Σινοϊαπωνικού πολέμου το 1937, ανάγκασε την Ιαπωνική

κυβέρνηση να ανακοινώσει την παραίτηση της από την διοργάνωση (OC, 1966). Παρά το γεγονός ότι μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο το Τόκιο είχε κατεδαφιστεί σε ποσοστό 80% (Slater, 2004), η ηγεσία της Ιαπωνίας αντελήφθη τους Αγώνες ως την ευκαιρία που ζητούσε, προκειμένου να επιστρέψει στο διεθνές στερέωμα. Η συμμετοχή της στα Ηνωμένα Έθνη το 1956 αποτελούσε μεν ένα τεράστιο βήμα, αλλά η συγκέντρωση τόσων επισκεπτών και τηλεθεατών, καθώς και η εκ προοιμίου μη πολιτική τους φύση, παρείχε τη δυνατότητα στους Ιάπωνες να συνάψουν δεσμούς με τα υπόλοιπα Ασιατικά κράτη, απαλλαγμένη από την ιμπεριαλιστική ταυτότητα (Abel, 2012) και ταυτόχρονα να επιδείξουν την ταχεία ανάπτυξη και τον εκδημοκρατισμό της χώρας, ώστε να συμπεριληφθούν στους πολύτιμους συμμάχους της Δύσης (Shimizu, 2014).

Η αποαποικιοποίηση και η δημιουργία πολλών ανεξαρτήτων κρατών, κυρίως του Τρίτου Κόσμου, απασχόλησε έντονα τη ΔΟΕ όσον αφορά στην ένταξη τους και τη διαφοροποίηση των ισορροπιών που θα επέφερε (Field, 2014). Στα τέλη του καλοκαιριού του 1962, λαμβάνουν χώρα, στη Τζακάρτα της Ινδονησίας, οι 4^{οι} Ασιατικοί Αγώνες, υπό την αιγίδα της ΔΟΕ. Προς ικανοποίηση των Αραβικών κρατών και της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας, η Ινδονησιακή κυβέρνηση αρνείται την έκδοση βίζας στην Ταϊβάν και το Ισραήλ. Η απάντηση της ΔΟΕ υπήρξε άμεση και το Φεβρουάριο του 1963 στη Λοζάνη, αποφασίζει την αναστολή της αναγνώρισης της Ινδονησιακής Ολυμπιακής Επιτροπής. Ο Πρόεδρος της Ινδονησίας τον ίδιο μήνα ανακοινώνει την αποχώρηση της χώρας από την Ολυμπιακή οικογένεια και τη διοργάνωση των Αγώνων των Νέων Αναδύομενων Δυνάμεων (GANEF), το Νοέμβριο του 1963. Αν και θεωρητικά το δικαίωμα συμμετοχής απευθύνονταν προς όλους, η πρόσκληση περιελάμβανε τα κράτη της Αφρικής, της Ασίας, της Λατινικής Αμερικής, των Σοσιαλιστικών Χωρών και τις προοδευτικές ομάδες στις ιμπεριαλιστικές χώρες (Connolly, 2012). Η ΔΟΕ αντιλαμβανόμενη το ενδεχόμενο πολλά νεοσύστατα κράτη να ακολουθήσουν τη πορεία της Ινδονησίας, αλλά χωρίς να έχει δικαιοδοσία στους συγκεκριμένους αγώνες, αναζητά τη λύση μέσω των Ομοσπονδιών. Εφόσον η Λαϊκή Κίνα δεν είναι αναγνωρισμένη από μια σειρά παγκοσμίων ομοσπονδιών, όσοι αθλητές αγωνιστούν στα συγκεκριμένα αγωνίσματα, θα έχαναν αυτόματα το δικαίωμα συμμετοχής στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Τόκιο. Τον Οκτώβριο του 1963 στο Μπάτεν-Μπάτεν, η Σύνοδος της ΔΟΕ αποφάσισε να δώσει, επί ματαίω, μια ευκαιρία στην Ινδονησία να απολογηθεί και να

επιστρέψει (Field, 2014). Οι GANEFO χρηματοδοτήθηκαν κατά κύριο λόγο από τη Λαϊκή Κίνα, η οποία μετά τον αποκλεισμό της από τη ΔΟΕ το 1958, ανέγνωσε μια τεράστια ευκαιρία να λάβει μέρος σε ένα παγκόσμιο αθλητικό γεγονός και ταυτόχρονα να δημιουργήσει ένα αντίπαλο δέος στη, κατά τη δική της εκτίμηση, δυτικοτραφή ΔΟΕ και κατ' επέκταση στις ΗΠΑ. Η Σοβιετική Ένωση, η οποία αρχικά, θεώρησε ότι μπορεί να επωφεληθεί από την παρουσία της ανάμεσα σε τόσους, εν δυνάμει δορυφόρους, όταν αντελήφθη ότι οι GANEFO δύνανται να καταστούν ένας σταθερός θεσμός, αποστασιοποιήθηκε θεωρώντας ότι μια τέτοια εξέλιξη πιθανόν να δίχαζε τα κράτη και ότι καθίστατο προτιμότερο η φύση της ΔΟΕ να αλλοιωθεί εκ των έσω. Οι Σοβιετικοί κατέβαλλαν προσπάθειες να εντάξουν στη ΔΟΕ πολλά από τα συμμετέχοντα κράτη στους GANEFO, ώστε να αυξήσουν την ισχύ τους στη λήψη αποφάσεων, συνεπώς η δημιουργία ενός παράπλευρου οργανισμού θα αποτελούσε πρόβλημα (Connolly, 2012). Τον Ιούνιο του 1964 η Ινδονησία αποφασίζει τη συμμόρφωση της με τους Ολυμπιακούς κανονισμούς και επιτυγχάνει την συμμετοχή της στο Τόκυο. Στη Σύνοδο της ΔΟΕ το 1964 στο Τόκυο, οι Σοβιετικοί, ανεπιτυχώς, προσπάθησαν να άρουν τις απαγορεύσεις των Παγκοσμίων Ομοσπονδιών απέναντι στους αθλητές της Ινδονησίας και της Β. Κορέας, οι οποίες απεσύρθησαν αμφότερες, λίγο πριν την τελετή έναρξης, διαμαρτυρούμενες (Espry, 1979).

Το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, παρά τις διαβεβαιώσεις των συμμάχων για ανεξαρτησία των κρατών, βρίσκει την Κορέα διχοτομημένη, με το Νότιο τμήμα υπό την επιρροή των ΗΠΑ και το Βόρειο της Σοβιετικής Ένωσης (Χατζηβασιλείου, 2010). Και οι δυο πλευρές διεκδικούσαν το νόμιμο δικαίωμα διακυβέρνησης και εκπροσώπησης όλης της επικράτειας. Το Ολυμπιακό Κίνημα αποτελούσε δίοδο αναγνώρισης και η Ν. Κορέα κίνησε τις διαδικασίες, αποστέλλοντας αθλητές στους Αγώνες του Λονδίνου, στερώντας ταυτόχρονα το δικαίωμα από τη Β. Κορέα, καθώς ίσχυε ο κανόνας, μια επιτροπή ανά χώρα (Bridges, 2007). Το 1957 στη Σύνοδο της ΔΟΕ στη Σόφια, οι Σοβιετικοί απαιτούν την προσωρινή αναγνώριση της Επιτροπής της Βορείου Κορέας στα πρότυπα της Αν. Γερμανίας, το σχηματισμό δηλαδή κοινής ομάδος με τη Ν. Κορέα. Το 1959 στη Σύνοδο του Μονάχου, η Σοβιετική Ένωση επανέρχεται με τη Βουλγαρία, αυτή τη φορά, απαιτώντας την πλήρη αναγνώριση της (Hill, 1996). Τον Ιούνιο του 1962 στη Μόσχα, η Σύνοδος της ΔΟΕ αναγνωρίζει προσωρινά την Επιτροπή της Β.Κορέας και προειδοποιεί τη Νότια ότι ενδεχόμενη

άρνηση σχηματισμού κοινής ομάδος αποτελεί αυτόματη αναγνώριση ανεξάρτητης Επιτροπής της Β. Κορέας (IOC, 1962). Ακολουθούν δυο συναντήσεις των Επιτροπών στη Λοζάνη και μια στο, υπό βρετανικής κατοχής Χονγκ-Κονγκ, χωρίς τη παρουσία εκπροσώπου της ΔΟΕ, όπου οι δυο πλευρές συμφωνούν σε όλα και ανανεώνουν το ραντεβού για τις λεπτομέρειες τον Ιούνιο του 1963, στο Χονγκ-Κονγκ. Η κυβέρνηση, όμως, της Ν. Κορέας αντιδρά στις συναντήσεις, καθώς αφενός αυτόματα αναγνωρίζεται η Β. Κορέα ως ισότιμος συνομιλητής και αφετέρου η παροχή βίζας από τη Μ. Βρετανία στα μέλη της Βορειοκορεάτικης αποστολής, εκλαμβάνονται ως διπλωματική νίκη (Bridges, 2007). Η τελευταία συνάντηση των δυο χωρών απέβη άκαρπη, με το ζήτημα να μετατίθεται στη Σύνοδο του Μπάτεν-Μπάτεν το 1963, τη Ν. Κορέα να επαναλαμβάνει την άρνηση της, και τη ΔΟΕ να αναγνωρίζει δυο Ολυμπιακές Επιτροπές, της Δημοκρατίας της Κορέας και της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κορέας (IOC, 1963), η οποία δεν έλαβε τελικά μέρος στους Αγώνες του Τόκιο, διαμαρτυρόμενη για την τιμωρία αθλητών της, που συμμετείχαν στους GANEFO.

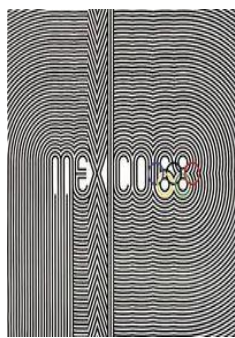
Οι Ολυμπιακοί του Τόκιο υπήρξαν οι πρώτοι μεταπολεμικοί αγώνες, όπου η ΔΟΕ ήρθε αντιμέτωπη με το ζήτημα του ρατσισμού και επενέβη στην εσωτερική κυβερνητική πολιτική ενός κράτους. Οι εκλογές, το 1948 στη Νότιο Αφρική, ανέδειξαν νικητή το Εθνικιστικό Κόμμα, το οποίο μετέτρεψε την ιδέα του Απαρτχάιντ σε νομοθετική στρατηγική (Peters, 2004; UNESCO, 1974). Η πρώτη νύξη στη ΔΟΕ προήλθε από τον Νοτιοαφρικανό ακτιβιστή, Dennis Brutus, ο οποίος, το 1958 ιδρύει την Αθλητική Ένωση Νοτίου Αφρικής (SASA), ένα συνασπισμό έγχρωμων οργανώσεων, μη φυλετικού χαρακτήρα, που διέθετε τη στήριξη του Αφρικανικού Κογκρέσου, με σκοπό την κατάργηση της πολιτικής του διαχωρισμού στον αθλητισμό (Nauright και Wiggins, 2016). Το 1963 προώθησε τη Μη Φυλετική Ολυμπιακή Επιτροπή Νοτίου Αφρικής (SANROC), επιχειρώντας να αντικαταστήσει την Ολυμπιακή Επιτροπή της χώρας στη ΔΟΕ (Booth, 2012). Το 1958 ο Νορβηγός, Olaf Ditlev Simonsen, μέλος της ΔΟΕ, γνωστοποιεί την πρόθεση της κυβέρνησης του, να μην επιτρέψει στη Ν. Αφρική τη συμμετοχή της στους χειμερινούς Αγώνες του Όσλο (Guttman, 2002). Η ΔΟΕ ζητά εγγυήσεις και στη Σύνοδο του Μονάχου το 1959, ο Reginald Honey, μέλος της Νοτίου Αφρικής, διαβεβαιώνει πως αν κάποιος έγχρωμος αθλητής σημειώσει επίδοση πρόκρισης θα έχει δικαίωμα συμμετοχής στους Αγώνες της Ρώμης (Slatter, 2004). Το Φεβρουάριο του 1962, τα δεδομένα διαφοροποιούνται, μετά τη δήλωση του Υπουργού εσωτερικών της Νοτίου Αφρικής,

Jan de Kler, που ουσιαστικά απαγορεύει τις μεικτές ομάδες (Larchick, 1975). Τον Ιούλιο του ίδιου έτους ο Οργανισμός Αφρικάνικης Ενότητας αποφασίζει την αποχή από κάθε γεγονός, που μετέχει η Ν. Αφρική και η Κένυα ενημερώνει τη ΔΟΕ, ότι προτίθεται στην προγραμματισμένη ετήσια συνάντηση τον Οκτώβριο του 1963 στο Ναϊρόμπι να μην εκδώσει βίζα στα μέλη της Ν. Αφρικής (Espy, 1979). Η Σύνοδος μεταφέρεται στο Μπάτεν-Μπάτεν της Δ. Γερμανίας, όπου γνωστοποιείται στην Επιτροπή της Νοτίου Αφρικής, ότι οφείλει να δηλώσει με σαφήνεια την αντίθεση της στην κυβερνητική πολιτική (IOC, 1963), γεγονός που δε συνέβη, οδηγώντας στην αναστολή της αναγνώρισης της και τον αποκλεισμό της από τους Αγώνες του Τόκυο (Hill, 1996).

Η Ολυμπιάδα στη Χώρα Του Ανατέλλοντος Ηλίου μετατράπηκε σε ένα πεδίο όπου δυνάμεις, όπως η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας, επεδίωξαν τη καθιέρωση τους ως τρίτος πόλος στις δυο υπερδυνάμεις (Hong και Zhouxiang, 2015), επιδεικνύοντας την επιρροή τους στα νεοσύστατα κράτη έναντι της καπιταλιστικής εξουσίας των παγκόσμιων οργανισμών όπως η ΔΟΕ, της οποίας η στάση στο ζήτημα της Ν. Αφρικής δύναται να αναγνώθει ως απόρροια των GANEFO, και τη προσπάθεια να εξασφαλίσει την εύνοια των Αφρικάνικων κρατών, διευρύνοντας την παγκόσμια δυναμική της. Άξια προσοχής καθίσταται και η εξισορροπημένη πολιτική στάση της Σοβιετικής Ένωσης ανάμεσα στο ισχύων σύστημα και το επερχόμενο, διαβλέποντας μελλοντικές ευκαιρίες επιρροής σε αμφότερα.

8. XIX Ολυμπιακοί Αγώνες - Μεξικό 1968 (12/10 – 27/10)

Το Μεξικό, μετά το Β' παγκόσμιο πόλεμο, άνθισε οικονομικά, αναπτύσσοντας εμπορικούς δίαυλους με Ευρώπη και ΗΠΑ, κυρίως στον πρωτογενή τομέα και εξελίσσοντας ραγδαία τον τουρισμό, διαμόρφωσε ένα, αρκετά ελκυστικό επενδυτικό περιβάλλον, εσωτερικού και εξωτερικού ενδιαφέροντος (Carey, 2005). Η συγκεκριμένη δυναμική υπήρξε καταλυτική, στη Σύνοδο της ΔΟΕ το 1963 στο Μπάτεν-Μπάτεν, όσον αφορά στην επιλογή της πόλης ως οικοδεσπότη της XIX Ολυμπιάδας το 1968 (IOC, 1963). Στα πλαίσια της επιθυμίας της ΔΟΕ να διευρυνθεί το Ολυμπιακό Κίνημα στον αναπτυσσόμενο κόσμο,

η Λατινική πρωτεύουσα κατάφερε, παρά τον ανασταλτικό παράγοντα του υψομέτρου (Wrynn, 2006) και το αίτημα 12 Αφρικάνικων και Ασιατικών κρατών να επιλεγεί μια πόλη γεωγραφικά εγγύτερη του Τόκυο, να επικρατήσει των συνυποψήφιων της (Λουνζενφίχτερ, 2003).

Η ισχυρή βιομηχανοποίηση και διαφοροποίηση της διαμόρφωσης των εθνικών οικονομικών δεδομένων, αλλοίωσε και διάβρωσε τις ιδεολογικές και ηθικές καταβολές του κυβερνώντος Επαναστατικού Θεσμικού Κόμματος (PRI), καθιστώντας την προστασία των επιχειρήσεων πρωταρχική μέριμνα. Η εισοδηματική ευρωστία ωστόσο, δεν άγγιζε τα χαμηλότερα κοινωνικά στρώματα, με αποτέλεσμα μετά το 1958 να εκδηλώνονται συνεχείς απεργιακές κινητοποιήσεις, με αποκορύφωμα τα επεισόδια φοιτητών το καλοκαίρι του 1968 (Carmack *et al*, 2016). Η λαϊκή αποδοχή και συμπαράσταση που τυγχάνει η πρωτοβουλία των νέων, αναγκάζει την κυβέρνηση του Gustavo Díaz Ordaz να αντιδράσει, χρησιμοποιώντας τα μέσα μαζικής επικοινωνίας, παρουσιάζοντας τους διαδηλωτές ως εχθρούς του έθνους, οι οποίοι επιθυμούν την επιβολή χάους στον αντίποδα της προσδοκώμενης ανάπτυξης και προβολής, που δύνατο να αποκομίσει η χώρα από τη φιλοξενία των Αγώνων. Η σιωπηλή διαμαρτυρία 250.000 ανθρώπων το Σεπτέμβριο, απέδειξε ότι, παρά την αντίθεση τους στη διεξαγωγή των Αγώνων, καθώς θεωρούσαν ότι σπαταλούνται χρήματα, τα οποία θα μπορούσαν να διατεθούν σε κοινωνικές δομές, το φοιτητικό κίνημα επιθυμούσε τη δημοσιότητα των Αγώνων, ως πλατφόρμα παγκόσμιας προβολής των αιτημάτων τους (Trevizo, 2011). Η απαίτηση του προέδρου της ΔΟΕ, Avery Brundage, να απομακρυνθεί κάθε μορφής βία από την περιοχή που επρόκειτο να διεξαχθούν οι Αγώνες (Senn, 1999) και κυρίως η κυβερνητική ανησυχία να διαφυλάξει την επένδυση 175 εκ. δολαρίων, οδήγησαν σε νέα επεισόδια, δέκα μόλις ημέρες πριν την τελετή έναρξης. Χιλιάδες διαδηλωτές συγκεντρώθηκαν στην Πλατεία των Τριών Πολιτισμών στη συνοικία Γλατελόλκο, όπου τις απογευματινές ώρες οργανώθηκε στρατιωτική επιχείρηση, καταλήγοντας σε αιματοχυσία, με τις δυο πλευρές να αλληλοκατηγορούνται, επιρρίπτοντας ευθύνες η μια στην άλλη. Κάθε στοιχείο, το οποίο απεδείκνυε τι πραγματικά είχε συμβεί, αποσιωπήθηκε επιμελώς (Andranovic *et al*, 2010) και η διεξαγωγή των Αγώνων διασφαλίστηκε με τη δήλωση εμπιστοσύνης του προέδρου της ΔΟΕ προς τις Μεξικανικές αρχές και την Οργανωτική Επιτροπή του Pedro Ramirez, ότι θα εξασφαλιστεί η ειρηνική είσοδος της Ολυμπιακής Φλόγας στο στάδιο (Brewster, 2010).

Η επαναστατική διάθεση της εποχής δεν περιορίστηκε έξω από τους αγωνιστικούς χώρους. Στην απονομή του τελικού του δρόμου των 200μ. οι Αφροαμερικάνοι Tommie Smith, χρυσός Ολυμπιονίκης και ο χάλκινος John Carlos, ανέβηκαν στο βήθρο διαμαρτυρόμενοι για τα δικαιώματα των μαύρων στις ΗΠΑ. Το Νοέμβριο του 1967, ο Harry Edwards, καθηγητής κοινωνιολογίας στο Σαν Σοζε, όπου προπονούνταν οι δυο αθλητές, και επικεφαλής της οργάνωσης Ολυμπιακό Σχέδιο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (OPHR), συγκεντρώνει μαύρους αθλητές στο Λος Άντζελες, με σκοπό την αποχή των Αφροαμερικανών από τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Μεξικό (Murry, 2013), ως μορφή ειρηνικής, αλλά παγκοσμίου εμβέλειας, διαμαρτυρίας (Carlos και Zirin, 2011). Ο θάνατος του ο Martin Luther King, τον Απρίλη του 1968, έδωσε νέα ώθηση στην ιδέα (Zirin, 2008). Άλλωστε οι εκπρόσωποι του OPHR θεωρούσαν ότι οι Ολυμπιακοί Αγώνες αποτελούσαν μέσον αποπροσανατολισμού των Αφροαμερικανών αθλητών από τις κοινωνικές ανισότητες που βιώνουν στην καθημερινότητα τους, συνεπώς η αποχή φαινόταν μικρή θυσία, όχι όμως και για τους αθλητές. Η ιδέα της αποχής ακολούθησε την αποτυχημένη έκβαση της ανάλογης έκκλησης το 1964 από τον Αφροαμερικάνο ακτιβιστή Dick Gregory.

Ως συνέχεια της κοινωνικής διαμαρτυρίας του OPHR, στις 16 Οκτωβρίου του 1968, στην ανάκρουση του Εθνικού Ύμνου, οι αθλητές με σκυμμένα τα κεφάλια υψώνουν τις γροθιές τους, συμβολίζοντας την δύναμη και την ενότητα της Μαύρης Αμερικής. Και οι δυο εμφανιστήκαν χωρίς υποδήματα, θέλοντας να αναδείξουν τη φτώχεια που βιώνουν οι μαύροι στην Αμερική. Το κοινό δυσανασχέτησε και η αντίδραση της ΔΟΕ υπήρξε ταχύτατη, ζητώντας την άμεση αποπομπή των αθλητών από την Αμερικανική αποστολή, απειλώντας την Αμερικανική Ολυμπιακή Επιτροπή με πλήρη αποκλεισμό (Hartmann, 2003). Το παράδειγμα των συναθλητών τους, ακολούθησε και η ομάδα των Αμερικανών στα 4x400, φορώντας μπερέ στην απονομή μεταλλίων, τον οποίο αφαίρεσαν κατά τη διάρκεια του εθνικού ύμνου (Guttman, 2002). Αξίζει να σημειωθεί ότι ο αργυρός Ολυμπιονίκης στην κούρσα των 200μ, Αυστραλός Peter Norman, αν και λευκός συμπαραστάθηκε στους συναθλητές του, φορώντας κονκάρδα του OPHR, πράξη που του στοίχισε στη γενέτειρα του (Johnstone και Norman, 2008).

Το φαινόμενο της ρατσιστικής μεταχείρισης απασχόλησε τη ΔΟΕ και σε επίπεδο κρατών. Η απαγόρευση της συμμετοχής της Ν. Αφρικής στην Ολυμπιάδα του Τόκιο

δεν σήμαινε αυτόματο αποκλεισμό της Εθνικής της Ολυμπιακής Επιτροπής (SANOC) από τους κύκλους της ΔΟΕ. Σε συνάντηση θεσμικού επιπέδου των Εθνικών Επιτροπών το 1965 στη Ρώμη, τα Αφρικανικά κράτη προειδοποίησαν, ότι θα απέχουν, αν παραστεί η Ν. Αφρική, αναγκάζοντας τη ΔΟΕ να αποδεχθεί το αίτημα τους (Espy, 1979). Στη συνάντηση του Διοικητικού Συμβουλίου, τον Απρίλιο του 1966, λίγο πριν τη Γενική Σύνοδο, η ΔΟΕ επιχείρησε να καθυστερήσει το ζήτημα της Ν. Αφρικής, μέχρι η Οργανωτική Επιτροπή του Μεξικό να αποστείλει τις επίσημες προσκλήσεις (Hill, 1996). Οι διαβεβαιώσεις του μέλους της SANOC, Frank Braun, ότι επρόκειτο να συσταθεί μεικτή φυλετική επιτροπή, η οποία θα αποφασίσει την σύσταση μεικτής Ολυμπιακής Ομάδος, οδηγεί τη Σύνοδο στη σύσταση τριμελούς αποστολής, που αποτελείτο από τον Ιρλανδό Λόρδο Killanin, το λευκό Κενυάτη Reggie Alexander και τον Νιγηριανό έγχρωμο Sir Adetokynbo Ademola, με σκοπό την επιτόπου επίβλεψη και καταγραφή της προόδου (Guttman, 2002).

Το Δεκέμβριο του ιδίου έτους, 32 Αφρικανικά κράτη σχηματίζουν στο Μπαμακό, το Ανώτατο Συμβούλιο Αθλητισμού της Αφρικής (SCSA), με σκοπό την περαιτέρω οργάνωση και πρωταρχικό στόχο την αποπομπή της Ν. Αφρικής από τον παγκόσμιο αθλητικό χάρτη (Guttman, 2002). Η τριμελής αποστολή αναχωρεί, το Σεπτέμβριο του 1967, με την εντολή του προέδρου της ΔΟΕ, η κρίση της να παραμείνει θεσμικά αθλητική και να αποφευχθεί η εκμετάλλευση των Αγώνων ως μέσο επίτευξης πολιτικών επιδιώξεων. Στις 30 Ιανουαρίου του 1968 η αναφορά που παραδίδεται, αποδίδει θετικό πρόσημο στις προσπάθειες της SANOC, παραβλέποντας τις ρατσιστικές νοθετήσεις στις οποίες υπεβλήθησαν κατά τη παραμονή τους στην Ν. Αφρική (Senn, 1999), τη διευκρίνιση του Johannes Vorster για την παραμονή του Απαρτχάιντ (Espy, 1979), παρά τις παραχωρήσεις και τη δήλωση του υπουργού αθλητισμού Frank Waring, ότι δεν προβλέπεται να υπάρξουν προκριματικά, καθώς η επιλογή της ομάδας θα προκύψει μέσω στατιστικών αναλύσεων (Guttman, 2002). Το πόρισμα υπήρξε η βάση της πλειοψηφικής αποδοχής της συμμετοχής της Ν. Αφρικής στους Αγώνες του Μεξικό, στις 15 Φεβρουαρίου του 1968 (Espy, 1979).

Η αντίδραση του SCSA υπήρξε άμεση, και σε συνεδρίαση αμέσως μετά τη Σύνοδο της ΔΟΕ, στη Μπραζαβίλ, κάλεσε τα κράτη της Αφρικής σε γενική αποχή, τονίζοντας ότι δεν νοείται να καθορίζεται η πορεία τους από έναν οργανισμό με μόνο ένα έγχρωμο μέλος στη σύσταση του (Hill, 1996). Η Αφρικανική πρωτοβουλία

επεκτάθηκε και σε άλλα κράτη του Τρίτου Κόσμου και βρήκε συμπαραστάτες τη Σοβιετική Ένωση και τη Σουηδία. Ο πρόεδρος της ΔΟΕ, αντιλαμβανόμενος ότι τη γενικευμένη αντίδραση, μετέβη ο ίδιος στη Ν. Αφρική, προκειμένου να πείσει τη SANOC, να αποσυρθεί οικειοθελώς, για να λάβει ως απάντηση ότι προτιμούν να πυροβοληθούν στο Μεξικό, παρά να μην παραστούν (Guttmann, 2002). Στις 20 Απριλίου, στη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου στη Λοζάνη, ο Avery Brundage πρότεινε, παρά τις αντιρρήσεις των Μεξικανών, τη αναστολή της συμμετοχής της Ν. Αφρικής, καθώς τίθενται σε κίνδυνο η ασφάλεια και η αξιοπρέπεια της αποστολής. Παρόμοιο ζήτημα είχε προκύψει με την αποστολή της Ροδεσίας, όπου τη λύση έδωσε το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, το οποίο απαγόρευσε την αποδοχή των διαβατηρίων της, αναγκάζοντας την κυβέρνηση του Μεξικό να υπακούσει και να μην επιτρέψει την είσοδο στη Ροδεσιανή αποστολή (Espy, 1979).

Χωρίς ιδιαίτερη δυσκολία η ΔΟΕ ξεπέρασε τις αντιδράσεις που προέκυψαν από την εισβολή των χωρών του Συμφώνου της Βαρσοβίας στην Τσεχοσλοβακία στις 20 Αυγούστου του 1968 (Χατζηβασιλείου, 2010). Οι Τσεχοσλοβάκοι Ολυμπιονίκες και ο Νορβηγός Jan Staubo, μέλος της ΔΟΕ, απαίτησαν την αποπομπή της Σοβιετικής Ένωσης και της Αν. Γερμανίας, με τον Avery Brundage να απαντά ότι δεν θα υπήρχαν διεθνείς αθλητικές συναντήσεις αν επηρεάζονταν από πολιτικές πράξεις (Guttmann, 2002).

Στα πλαίσια της XIX Ολυμπιάδας, η ΔΟΕ, για πρώτη φορά, κλήθηκε να τοποθετηθεί, απέναντι σε έναν θεσμικό, καθώς και ατομικό, συνασπισμό διαφύλαξης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της κοινωνικής δικαιοσύνης, ο οποίος εκμεταλλευόμενος την ευρύτητα της απήχησης των Αγώνων, επιχείρησε να διευρύνει το ακροατήριό του.

9. XX Ολυμπιακοί Αγώνες - Μόναχο 1972 (26/08 – 11/09)

Τον Απρίλιο του 1966 στη Ρώμη, η Σύνοδος της ΔΟΕ επέλεξε, την επιστροφή των Αγώνων, μετά από τριάντα έξι χρόνια, σε Γερμανικό έδαφος, προσθέτοντας έτσι και τον τελευταίο ηττημένο του Β' Παγκοσμίου Πολέμου στους Ολυμπιακούς οικοδεσπότες. Το Μόναχο ανέλαβε το καθήκον να ανατρέψει την προπαγανδιστική εικόνα του 1936 και να παρουσιάσει τη σταθερή, ειρηνική και εύρωστη Γερμανία, σηματοδοτώντας την επιστροφή της, ως υπολογίσιμος εταίρος (Brichford, 2004). Η επιλογή της Δυτικής Γερμανίας, δημιούργησε ανησυχία στους εκπροσώπους της Σοβιετικής Ένωσης, καθώς θεωρούσαν ότι η ύπαρξη ομάδων εκ διαμέτρου αντίθετης ιδεολογίας και, σύμφωνα με δίκες τους πληροφορίες, μέσων ενημέρωσης φιλικά προσκείμενων στις ΗΠΑ, ενδεχομένως να δημιουργούσε αντιδράσεις στην παρουσία των Ανατολικών χωρών (Senn, 1999). Η κυβέρνηση, προκειμένου να αποκλείσει κάθε πιθανό κίνδυνο, θέσπισε νόμο, ο οποίος απαγόρευε οποιαδήποτε διαμαρτυρία σε ακτίνα δυο χιλιομέτρων από τις Ολυμπιακές εγκαταστάσεις (Γαργαλιάνος, 1998).

Η αναπτυσσόμενη οικονομία της Δ. Γερμανίας, αποτέλεσε πόλο έλξης για πολλούς νέους της Ανατολικής πλευράς, αναγκάζοντας τον Nikita Khrushchev να ζητήσει, από τον John Kennedy, την ανεξαρτησία της πόλης του Βερολίνου, προκειμένου να περιοριστεί η διαφυγή. Η απόρριψη της πρότασης οδήγησε στην ανέγερση του τείχους του Βερολίνου τον Αύγουστο του '61 (Χατζηβασιλείου, 2010), ισχυροποιώντας την απόφαση των τριών συμμαχικών δυνάμεων - Γαλλίας, ΗΠΑ και Μ. Βρετανίας – το Μάρτιο του 1961, να μην επιτρέπουν την είσοδο σε αθλητές της Ανατολικής Γερμανίας στη Δύση, τακτική που υιοθετήθηκε και από το ΝΑΤΟ. Το 1962 η Γαλλία και οι ΗΠΑ φιλοξένησαν παγκόσμιες διοργανώσεις, αρνούμενοι να επιτρέψουν την παρουσία Ανατολικογερμανών (Dichter, 2014). Η ΔΟΕ αντέδρασε και το 1963, στη Σύνοδο του Μπάτεν – Μπάτεν, απείλησε να μη δεχτεί τις υποψηφιότητες των δυο χωρών για τους Αγώνες του 1968. Στις δύο τελευταίες Ολυμπιάδες η Γερμανία παρουσιάστηκε ως μια ομάδα αποτελούμενη από δυο Ολυμπιακές Επιτροπές. Μετά τους Αγώνες του Τόκυο, 20 από τις 24 ομοσπονδίες αιτήθηκαν το διαχωρισμό σε δυο ομάδες, αναγκάζοντας τη ΔΟΕ, να αποφασίσει στη Σύνοδο του Μεξικό το 1968, την αναγνώριση της Ολυμπιακής Επιτροπής της Λαϊκής

Δημοκρατίας της Γερμανίας, η οποία αγωνίστηκε για πρώτη φορά ως ανεξάρτητη πλέον αποστολή στους Αγώνες που φιλοξενήθηκαν στη Γερμανία (Espy, 1979).

Στην ίδια Σύνοδο, η ΔΟΕ έρχεται αντιμέτωπη με το αίτημα των Αφρικάνικων χωρών, συνεπικουρούμενα από τις Ασιατικές και τις Κομμουνιστικές χώρες, για τον οριστικό αποκλεισμό της Ν. Αφρικής. Το Δεκέμβριο του 1968, τα Ηνωμένα Έθνη ενισχύουν τη δυναμική του αιτήματος, αποφασίζοντας την αναστολή κάθε αθλητικής επαφής των κρατών μελών τους με τη Ν. Αφρική, και οι περισσότερες παγκόσμιες ομοσπονδίες αποσύρουν την αναγνώρισή τους (Senn, 1999). Στη Σύνοδο της ΔΟΕ το 1969, στη Βαρσοβία, στον απόηχο των ετοιμασιών της διοργάνωσης αγώνων μόνο για λευκούς από τη Ν. Αφρική, χρησιμοποιώντας Ολυμπιακά σύμβολα για λόγους προώθησης (Merrett, 1996), ζητήθηκε από τα Αφρικανικά κράτη να προσκομίσουν αποδεικτικά στοιχεία. Νωρίτερα το Μάρτιο του 1969, ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών, Βιρμανός U Thant, συνυπολογίζοντας την απειλή των αφρικάνικων κρατών, ότι δεν θα συμμετάσχουν στο Μοναχό, αν λάβει μέρος η Δυτ. Γερμανία, η οποία απεσύρθη προκειμένου να διασφαλίσει την επιτυχία των Ολυμπιακών Αγώνων, ζήτησε την αποχή όλων των μελών κρατών από τους συγκεκριμένους αγώνες. Παρόμοιο κλίμα επικράτησε και στο Διοικητικό Συμβούλιο της ΔΟΕ τον Απρίλιο του 1969, όπου ο μετέπειτα πρόεδρος της, Λόρδος Killanin, επισήμανε ότι η συγκεκριμένη πρωτοβουλία της Ν. Αφρικής, εκτός ότι στερείται νομιμότητας όσον αφορά στη χρήση των συμβόλων, την απομακρύνει από το ενδεχόμενο συμμετοχής της στην Ολυμπιάδα του Μονάχου (Espy, 1979). Το Μάιο του 1970, στη Σύνοδο της ΔΟΕ στο Άμστερνταμ, κατατίθενται επτά κατηγορίες φυλετικών διακρίσεων και μια παράνομη χρήση Ολυμπιακών Σύμβολων, που οδηγούν στην οριστική αποπομπή της Ολυμπιακής Επιτροπής της Νότιου Αφρικής από το Ολυμπιακό Κίνημα (Ramsamy, 1991).

Μετά τη διευθέτηση του θέματος της Ν. Αφρικής, σειρά είχε η υπόθεση της Νότιας Ροδεσίας. Ο πρωθυπουργός της, Ian Smith, τον Νοέμβριο του '65, ανακήρυξε την ανεξαρτησία του Ροδεσιανού κράτους, παρά τις αντιρρήσεις της Μ. Βρετανίας, της οποίας αποτελούσε αποικία, η οποία επιθυμούσε να εφαρμοσθεί η εκλογική πλειοψηφία σε αντίθεση με την προσπάθεια των κυβερνώντων να διατηρήσουν τη λευκή μειοψηφία. Η συγκεκριμένη μονομερής ενεργεία ανάγκασε το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών το 1968 να εκδώσει οδηγία, προκειμένου τα

Ροδεσιανά διαβατήρια να μην γίνονται αποδεκτά στα κράτη μέλη (Jessup, 1998). Το Μάρτιο του 1971, η Οργανωτική Επιτροπή της Δ. Γερμανίας, η οποία δεν άνηκε στα Ηνωμένα Έθνη, απέστειλε πρόσκληση συμμετοχής στη Ροδεσιανή Επιτροπή για τους Αγώνες του Μονάχου, ξεσηκώνοντας θύελλα αντιδράσεων από το Ανώτατο Συμβούλιο Αθλητισμού της Αφρικής (SCSA) (Espy, 1979). Αν και ο πρόεδρος της ΔΟΕ θεωρούσε, σύμφωνα με τις έρευνες της Διεθνής Ένωσης Ομοσπονδιών Κλασικού Αθλητισμού (IAAF) το 1971, ότι δεν τίθετο ζήτημα φυλετικών διακρίσεων, όσον αφορά στον τομέα του αθλητισμού (Guttman, 2002), σε μια προσπάθεια αποφόρτισης του κλίματος και ικανοποίησης της Βρετανικής Ολυμπιακής Επιτροπής και του SCSA, η ΔΟΕ αποφάσισε, το Σεπτέμβριο του 1971 στη Σύνοδο του Λουξεμβούργου, οι Ροδεσιανοί αθλητές να συμμετάσχουν στο Μόναχο ως Βρετανοί υπήκοοι, υπό την ίδια σημαία των Αγώνων του Τόκιο (IOC, 1971). Το καλοκαίρι του 1972 η Ροδεσιανή αποστολή παρουσιάστηκε στο Μόναχο με Ολυμπιακές Ταυτότητες, αντί βρετανικών διαβατηρίων (Novak, 2006), οδηγώντας τη Γενική Συνέλευση του SCSA στην απόφαση, 22 μέλη του να απέχουν από τους Αγώνες. Στα Αφρικανικά κράτη δήλωσαν αλληλέγγυοι και οι μαύροι αθλητές των ΗΠΑ. Στη Σύνοδο της ΔΟΕ του Μονάχου τον Αύγουστο, ο εκπρόσωπος της Νιγηρίας, Η.Ε.Ο Adefope και της Σοβιετικής Ένωσης, Konstantin Adrianov, ζήτησαν τον αποκλεισμό της Ροδεσίας για παραβίαση της συμφωνίας του Σεπτεμβρίου του προηγούμενου έτους (Guttman, 2002). Παρά τις διαφωνίες του προέδρου Avery Brundage, ο οποίος χαρακτήρισε την αφρικανική απειλή, στυγνό πολιτικό εκβιασμό (Novak, 2006), η πρόταση υπερψηφίστηκε (IOC, 1972).

Δυο μέρες νωρίτερα, στις 5 Σεπτεμβρίου, το Ολυμπιακό Κίνημα για πρώτη φορά στη μεταπολεμική του ιστορία, συνδέεται με τρομοκρατική ενέργεια. Λίγο πριν τις πέντε τα ξημερώματα, μια ομάδα έξι Παλαιστινίων, κατευθύνονται στα διαμερίσματα των Ισραηλινών. Δυο άτομα της Ισραηλινής αποστολής σκοτώνονται και εννέα τελούν υπό ομηρία. Οι διαπραγματεύσεις, διάρκειας εννέα ωρών, στις οποίες πρωτεύοντα ρόλο ανέλαβε ο δήμαρχος του Ολυμπιακού Χωριού, Walther Tröger, κατέληξαν στη συμφωνία, οι τρομοκράτες και οι όμηροι να μεταφερθούν με λεωφορεία, στο στρατιωτικό αεροδρόμιο του Fürstentfeldbruck, όπου θα αναχωρούσαν αεροπορικά για Αραβικό προορισμό. Γύρω στις 23:00, η αστυνομία ξεκινά επιχείρηση απελευθέρωσης, με απολογισμό το θάνατο ενός αστυνομικού, όλων των ομήρων και πέντε τρομοκρατών (OC, 1972), καθώς και τη σύλληψη των

υπολοίπων τριών, οι οποίοι αφέθησαν ελεύθεροι, μετά από αεροπειρατεία συμπατριωτών τους σε αεροπλάνο της γερμανικής εταιρείας ιδιωτικών συμφερόντων Lufthansa, τον Οκτώβριο του ίδιου έτους (Schiller και Young, 2010).

Οι τρομοκράτες, παρακλάδι της Οργάνωσης Απελευθέρωσης της Παλαιστίνης (PLO), αυτοαποκαλούνταν «Μαύρος Σεπτέμβρης», ορμώμενοι από την επίθεση του Σεπτεμβρίου του 1970 του Ιορδανού Βασιλιά Hussein στους συμπατριώτες τους (Χατζηβασιλείου, 2010), και απαιτούσαν την απελευθέρωση 234 συμπατριωτών τους, οι οποίοι κρατούνταν στο Ισραήλ και δυο Γερμανών τρομοκρατών, που εξέτιαν την ποινή τους στη Δ. Γερμανία. Η κυβέρνηση του Ισραήλ υπήρξε ανένδοτη με την πρωθυπουργό, Golda Meir, να διαμηνύει ότι δεν υπάρχουν περιθώρια διαπραγματεύσεως με τρομοκράτες (Guttman, 2002). Σε συνέντευξη τους, αργότερα, οι τρεις επιζήσαντες κατηγόρησαν τη Γερμανία ως προμηθευτή πολεμικού υλικού του Ισραήλ και απέδωσαν την ενέργεια τους, στην προσπάθεια τους να ακουστεί η φωνή τους σε παγκόσμιο επίπεδο (Associated Press Television, 1972).

Ο πρόεδρος της ΔΟΕ, Avery Brundage, παρακολουθώντας τις εξελίξεις και έχοντας συγκαλέσει το Διοικητικό Συμβούλιο, πρότεινε τη συνέχεια των Αγώνων, παρά την αντίθετη τοποθέτηση μίας μικρής μειοψηφίας. Μετά από πιέσεις και του νεοεκλεγέντος προέδρου Λόρδου Killanin, συγκάλεσε έκτακτη γενική σύνοδο, η οποία, τελικώς, επικύρωσε την επιθυμία του, με αναβολή του αγωνιστικού προγράμματος κατά μια μέρα (Large, 2012). Την επόμενη μέρα, στις 6 Σεπτεμβρίου τελέστηκε επιμνημόσυνη δέηση. Η Αίγυπτος, η Συρία και το Κουβέιτ απεχώρησαν και τα εναπομείναντα Αραβικά κράτη απείχαν (Schiller και Young, 2010). Η Σοβιετική Ένωση, κατ' εξαίρεση από τα υπόλοιπα κομμουνιστικά κράτη, δεν απέστειλε συλλυπητήριο τηλεγράφημα στην Ισραηλινή κυβέρνηση (Espy, 1979).

Οι XX Ολυμπιάδα κατέδειξε ότι όσο οι Αγώνες γιγαντώνονται ως θέαμα προσελκύνοντας εκατομμύρια κόσμο είτε ως θεατές είτε ως μετέχοντες, τόσο περισσότερο καθίστανται ελκυστικοί προς εκμετάλλευση για πολιτικές τοποθετήσεις εξτρεμιστικού χαρακτήρα, επίδειξη ισχύος αναδυόμενων δυνάμεων και διεθνείς διεκδικήσεις, που ενίοτε απειλούν την υπόστασή τους. Χαρακτηριστική η κατάληξη της επικήδειας ομιλίας του πρόεδρου της ΔΟΕ, ο οποίος τόνισε ότι το Ολυμπιακό Κίνημα δεν πρέπει να παραδοθεί στην τρομοκρατία και οι Αγώνες πρέπει να συνεχιστούν (Reeve, 2000).

10. XXI Ολυμπιακοί Αγώνες - Μόντρεαλ 1976 (17/07 – 01/08)

 Montréal 1976

Στη Σύνοδο του Μαΐου το 1970 στο Άμστερνταμ, η ΔΟΕ κλήθηκε για πρώτη φορά να επιλέξει τον οικοδεσπότη της XXI Ολυμπιάδας του 1976, ανάμεσα σε υποψήφιες πόλεις των δυο υπερδυνάμεων, Σοβιετική Ένωση και ΗΠΑ. Αν και στο πρώτο γύρο η Μόσχα προηγήθηκε, του Μόντρεαλ και του Λος Άντζελες, δημιουργώντας ένα κλίμα αισιοδοξίας στο Ανατολικό στρατόπεδο (Λουνζενφίχτερ, 2003), στη δεύτερη νικήτρια αναδείχθηκε η Καναδική πόλη, προς ανακούφιση του δήμαρχου του Λος Άντζελες Sam Yorty, ο οποίος έσπευσε να δηλώσει ότι η Ολυμπιακή Ιδέα σώθηκε από τον ελεύθερο κόσμο (Guttman, 2002). Οι ΗΠΑ και συγκεκριμένα ο Πρόεδρος, Richard Nixon, είχε ασχοληθεί προσωπικά με το θέμα, αναθέτοντας στον επικεφαλής του σχεδιασμού της εξωτερικής πολιτικής, Henry Kissinger, να φροντίσει ώστε να μην επικρατήσει η Σοβιετική υποψηφιότητα, προσφέροντας ακόμα και Αμερικάνους προπονητές σε κράτη, τα οποία ενδιαφέρονταν. Σε επαφές με τον πρέσβη της Σοβιετικής Ένωσης στην Ουάσιγκτον, το Μάρτιο του 1970, προτάθηκε η απόσυρση της υποψηφιότητας της Μόσχας, με αντάλλαγμα την υποστήριξη των ΗΠΑ για την ανάληψη της επόμενης διοργάνωσης (Λουνζενφίχτερ, 2003). Μετά την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων, ο Υπουργός Αθλητισμού της ΕΣΣΔ, Sergei Pavlov, αμφισβήτησε την πολιτική ουδετερότητα της εκλογής, ενώ ο σοβιετικός τύπος έκανε λόγο για σύμπραξη καπιταλιστών (Espry, 1979). Η επιλογή του Μόντρεαλ είχε ως στόχο να παρουσιαστούν οι Αγώνες ως ένα εφικτό οικονομικά πλάνο, ώστε να ενθαρρυνθούν και άλλες μικρές πόλεις να εκδηλώσουν ενδιαφέρον (Chalkley και Essex, 1999). Η τελική αποτίμηση, κατέγραψε κόστος άνω του 1,5 δις και χρέος 460 εκ, οδηγώντας στη δημιουργία της αντι-ολυμπιακής οργάνωσης «Bread Not Circuses», η οποία δραστηριοποιήθηκε έντονα, ενάντια σε όλες τις Καναδικές υποψηφιότητες (Horne και Whannel, 2012).

Η υπόσχεση όμως του Δήμαρχου, Jan Drapeau, δεν υπήρξε η μόνη, η οποία δεν τηρήθηκε στους Ολυμπιακούς αγώνες του 1976. Η κυβέρνηση του Pierre Trudeau διαβεβαίωσε τη ΔΟΕ τον Νοέμβριο του 1969, ότι κάθε αναγνωρισμένο μέλος της θα εξασφαλίσει απρόσκοπτη πρόσβαση στη χώρα του. Το 1970 ο Καναδάς αναγνωρίζει τη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας, ως μοναδική νόμιμη εκπρόσωπο της Κινεζικής

επικράτειας (Howell, 2009) και τον Οκτώβριο του επόμενου έτους, τα Ηνωμένα Έθνη αντικαθιστούν τη Δημοκρατία της Κίνας ή Ταϊβάν με τη Λαϊκή Κίνα, παραχωρώντας της ταυτόχρονα και τη μόνιμη θέση στο Συμβούλιο Ασφάλειας (UN, 1971). Το 1971 στη Ναγκόγια της Ιαπωνίας, η Λαϊκή Κίνα επανεμφανίζεται στο παγκόσμιο πρωτάθλημα της επιτραπέζιας αντισφαίρισης, στα πλαίσια του οποίου αγωνίστηκε ανεπίσημα με την Αμερικανική ομάδα, αναπτύσσοντας σχέσεις που κατέληξαν σε αμοιβαία πρόσκληση, γεγονός που ο Πρόεδρος των ΗΠΑ εκμεταλλεύτηκε για να πραγματοποιήσει την πρώτη του επίσκεψη, προσδοκώντας πολιτικούς και οικονομικούς δίαυλους επικοινωνίας (Bairner και Molnar, 2010).

Τον Οκτώβριο του 1973 στη Βάρνα της Βουλγαρίας, κατόπιν πιέσεων της Σοβιετικής Ένωσης, στα πλαίσια μιας πιο διευρυμένης βάσης της ΔΟΕ, λαμβάνει χώρα το 10^ο Ολυμπιακό Συνέδριο, μετρά από 36 χρόνια. Οι Σοβιετικοί και η Ζάμπια τάσσονται υπέρ της επανένταξης της Λαϊκής Κίνας, παρέχοντας στήριξη στην Ομοσπονδία των Ασιατικών Αγώνων, η οποία τον επόμενο μήνα αντικαθιστά την Ταϊβάν με την επάνοδο της Λαϊκής Κίνας στους επικείμενους αγώνες στην Τεχεράνη, το Σεπτέμβριο του '74, κατόπιν προτάσεως του Ιράκ και της Ιαπωνίας, η οποία από το 1973 επικοινωνεί με τις υπόλοιπες Εθνικές Ολυμπιακές Επιτροπές, προσπαθώντας να τους πείσει να ακολουθηθεί παρόμοια αντικατάσταση και στη ΔΟΕ (Espy, 1979).

Η επανένταξη της Λαϊκής Κίνας απαιτούσε την αποδοχή της από τουλάχιστον 5 παγκόσμιες ομοσπονδίες, στόχος ο οποίος επιτυγχάνεται και τον Απρίλιο του 1975 καταθέτει αίτηση αναγνώρισης, υπό τον όρο της αποβολής της Ταϊβάν (Espy, 1979). Τον επόμενο μήνα, στη Σύνοδο της ΔΟΕ στη Λοζάνη, ο Dr Hsu, μέλος της Ταϊβάν δηλώνει ότι η Λαϊκή Κίνα δεν εκπροσωπεί τον αθλητισμό της Ταϊβάν, της οποίας η μακρά παρουσία στο Ολυμπιακό κίνημα δεν επιτρέπει στα υποψήφια μέλη να θέτουν όρους αποπομπής της. Νωρίτερα στη Ρώμη στη συνάντηση του Διοικητικού Συμβουλίου με τις Εθνικές Επιτροπές, η πλειοψηφία 25/42 είχε ταχθεί υπέρ της ταυτόχρονης παρουσίας της Λαϊκής Κίνας και της Ταϊβάν, ενώ οι υπόλοιπες 17 υποστήριζαν τον αποκλεισμό της δεύτερης (Hill, 1996). Ένα χρόνο αργότερα, τον Ιούλιο του 1976, η ΔΟΕ λαμβάνει επιστολή από τον Mitchell Sharp, υπεύθυνο της εξωτερικής πολιτικής του Καναδά, στην οποία καθιστούσε σαφές ότι η Ταϊβάν δεν δύναται να παραστεί στους Αγώνες ως Δημοκρατία της Κίνας, γεγονός που έγινε πράξη, μια εβδομάδα πριν την τελετή έναρξης, παραβιάζοντας τη δέσμευση του 1969.

Στη Σύνοδο της ΔΟΕ τον ίδιο μήνα στο Μόντρεαλ, επικυρώνεται η πρόταση του Διοικητικού Συμβουλίου, σύμφωνα με την οποία η Δημοκρατία της Κίνας θα λάμβανε μέρος ως Ταϊβάν υπό τη σημαία των Ολυμπιακών Αγώνων. Ο Γάλλος Κόντεις Jean de Beaumont ζητά την ακύρωση ή τη μεταφορά των Αγώνων, αλλά η πρόταση του καταψηφίζεται. Η Ταϊβάν αποχωρεί από τον Καναδά πάρα τις παρεμβάσεις, ακόμα και του ίδιου του Προέδρου των ΗΠΑ, Gerald Ford, προς αναστροφή της απόφασης (Macintosh *et al*, 1994).

Παράλληλα, η ΔΟΕ καλείται να ασχοληθεί ακόμη μια φορά με το θέμα της Ν. Αφρικής και της Ροδεσίας. Τον Απρίλιο του 1974 κατόπιν καταγγελιών των Αφρικανικών κρατών για κρούσματα φυλετικών διακρίσεων στη Ροδεσία, μια τριμελής επιτροπή επισκέπτεται τη χώρα, με σκοπό τη σύνταξη μίας αδέκαστης αναφοράς. Τον Ιούνιο του ίδιου έτους στη Βιέννη, σε συνάντηση του Διοικητικού Συμβουλίου της ΔΟΕ, η επιτροπή αναφέρει ανεπίσημα ότι κατόπιν επαφών που είχαν με εγχώριους αθλητές, αξιωματούχους της Εθνικής Ολυμπιακής Επιτροπής και τον ίδιο τον Πρωθυπουργό, δεν υφίσταται ισότιμη φυλετική μεταχείριση στους Ροδεσιανούς αθλητές. Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΔΟΕ, στη Λοζάνη το Φεβρουάριο του 1975, παρουσιάζει την αναφορά στην Ολυμπιακή Επιτροπή της Ροδεσίας, η οποία διαβεβαιώνει για επικείμενες αλλαγές στη γενικότερη διάρθρωση του αθλητισμού της. Στη Γενική Σύνοδο του Μαΐου του 1975 στη Λοζάνη, τα κράτη της Αφρικής στηριζόμενα στην έκθεση της επιτροπής, απαίτησαν και πέτυχαν, την αποπομπή της Ροδεσίας, η οποία χαρακτήρισε πολιτικής φύσεως τον αποκλεισμό της και ενάντια στις αρχές του Ολυμπιακού Πνεύματος (Smith, 2008).

Κατόπιν της επίλυσης της περίπτωσης της Ροδεσίας, προς τέρψιν των Αφρικανικών κρατών, η παρουσία τους θεωρούνταν, από τον πρόεδρο της ΔΟΕ Λόρδο Killanin, τουλάχιστον επιβεβλημένη. Τον Ιανουάριο του 1976, όμως, κατά παράβαση της εντολής των Ηνωμένων Εθνών το 1968, η Νέα Ζηλανδία προσκαλεί τη Ν. Αφρική στο παγκόσμιο πρωτάθλημα σόφτμπολ (Macintosh *et al*, 1994), ως απόρροια της αλλαγής του πολιτικού σκηνικού με την άνοδο το 1975 του Εθνικιστικού Κόμματος, υπό την ηγεσία του Robert Muldoon, ο οποίος προεκλογικά είχε δεσμευτεί ότι θα αναθερμάνει τις αθλητικές σχέσεις της χώρας του με τη Ν. Αφρική (Gustafson, 2013). Η συγκεκριμένη πρωτοβουλία, καθώς και η συμμετοχή του Καναδά στη διοργάνωση, εξοργίζει τον ηγέτη του SCSA, Abraham Ordia, ο

οποίος, έχοντας στο πλευρό του τις Ανατολικοευρωπαϊκές ομάδες, προειδοποιεί με αποχή από τους Αγώνες του Μόντρεαλ ή τουλάχιστον από τα αγωνίσματα που θα μετέχουν Νεοζηλανδοί αθλητές, ενώ παράλληλα απαιτεί τη διακοπή κάθε επαφής της Νέας Ζηλανδίας με τη Ν. Αφρική. Ακλουθώντας τη διαγεγραμμένη πολιτική γραμμή, η Ομοσπονδία Ράγκμπι της Νέας Ζηλανδίας, αγνοώντας τις συστάσεις της Κοινοπολιτείας και των Ηνωμένων εθνών, ανακοινώνει περιοδεία της ομάδας «All Blacks» στη Νοτιοαφρικανική επικράτεια, το καλοκαίρι του 1976 (Holt και Ruta, 2015). Στις 16 Ιουνίου, η κυβέρνηση της Ν. Αφρικής στην προσπάθεια της να καταπνίξει μια διαμαρτυρία στην πόλη Σοβέτο, ανοίγει πυρ κατά νεαρών μαθητών και φοιτητών, στοιχίζοντας τη ζωή σε εκατοντάδες άτομα (South African History Online, 2016). Στα τέλη του ίδιου μήνα, κατά το 27^ο Συμβούλιο των Υπουργών Εξωτερικών των Αφρικάνικων κρατών στο Μαυρίκιο, απαιτούν από τη ΔΟΕ να τιμωρήσει τη Νέα Ζηλανδία και καλούν σε αποχή όλα τα μέλη αν κάτι τέτοιο δεν πραγματοποιηθεί (Council of Ministers, 1976). Η ΔΟΕ απαντά βάσει κανονισμού, ότι το Ράγκμπι δεν αποτελεί Ολυμπιακό άθλημα, ούτε η ομοσπονδία ανήκει στην Ολυμπιακή Επιτροπή της Νέας Ζηλανδίας, συνεπώς στερείται αρμοδιότητας παρέμβασης, καθώς και ότι η Ν. Αφρική δεν αποτελεί πια μέλος της (Holt και Ruta, 2015), διευκρινίζοντας ταυτόχρονα, μέσω του Τυνήσιου Αντιπρόεδρου, ότι υπάρχουν και άλλες χώρες οι οποίες συνεχίζουν να διατηρούν αθλητικές επαφές με τη Ν. Αφρική (Guttman, 2002). Δύο ημέρες πριν την τελετή έναρξης, πάνω από 20 Αφρικανικά κράτη εγκαταλείπουν το Μόντρεαλ, σημαδεύοντας την πρώτη Ολυμπιάδα υπό τη νέα προεδρία του Λόρδου Killanin (Mallon και Buchanan, 2006).

Στους XXI Ολυμπιακούς Αγώνες στη πόλη του Μόντρεαλ επιβεβαιώνεται εκ νέου η επιλογή της αποχής, ως μέσο πίεσης να ληφθούν οι προσδοκώμενες αποφάσεις σε ευρύτερο πολιτικό επίπεδο, ώστε να επιλυθεί το θέμα των φυλετικών διακρίσεων και να απομονωθούν οι θιασώτες, αλλά ταυτόχρονα διαφαίνεται το Ολυμπιακό Κίνημα να αποτελεί πλατφόρμα εξυπηρέτησης εθνικών επιλογών και συμφερόντων, όπως στη περίπτωση του Καναδά και της Ιαπωνίας.

11. XXII Ολυμπιακοί Αγώνες - Μόσχα 1980 (19/07 – 03/08)

Μετά τη Σύνοδο του Άμστερνταμ το 1970, Λος Άντζελες και Μόσχα διασταύρωσαν τα ξίφη τους εκ νέου, ως μοναδικοί μονομάχοι, στη διεκδίκηση των Ολυμπιακών Αγώνων του 1980. Η Σοβιετική Ένωση επιθυμώντας να αναδειχθεί η πρώτη σοσιαλιστική χώρα, η οποία θα αναλάμβανε τη διοργάνωση μιας Ολυμπιάδας, προσπάθησε να προσεγγίσει τα μέλη της ΔΟΕ, ώστε να καταστούν γνώριμοι της φιλοξενίας και της εξέλιξης των ειδικότερων προδιαγραφών που προαπαιτούνται για την υποβολή υποψηφιότητας. Η προσπάθεια απέδωσε και το 1974 στη Σύνοδο της ΔΟΕ στη Βιέννη, η Σοβιετική πρωτεύουσα έλαβε το χρίσμα του οικοδεσπότη της XXII Ολυμπιάδας (Hazan, 1982), αποτινάσσοντας, τοιουτοτρόπως, από τη ΔΟΕ το χαρακτηρισμό ενός κλειστού οργανισμού καπιταλιστών (Hill, 1996).

Στην πρώτη ομιλία του, στην Οργανωτική Επιτροπή «Olympiad-80» το 1974 (OC, 1981), ο πρόεδρος Ignati Novikov, έκανε λόγο για νίκη του σοσιαλισμού και αναγνώριση της συνεισφοράς της Σοβιετικής Ένωσης στο Ολυμπιακό Κίνημα, τόσο θεσμικά ως μέλος της ΔΟΕ, όσο και αθλητικά με τις πρωταγωνιστικές παρουσίες και επιδόσεις των αθλητών της. Εξύμνησε μάλιστα τον ηγέτη του κράτους, Leonid Brezhnev (Parks, 2016), ο οποίος με την ανακοίνωση του προγράμματος ειρήνης (Volten, 1982) στο 24^ο Συνέδριο του Κομμουνιστικού Κόμματος, το Μάρτιο του 1971, συνέβαλε στην συγκρουσιακή ύφεση και τη βελτίωση των σχέσεων ανάμεσα σε Ανατολή και Δύση, παράγοντας καθοριστικός στη διαμόρφωση της τελικής επιλογής της ΔΟΕ. Ο Leonid Brezhnev, υπήρξε ο πρώτος ο οποίος είδε θετικά τη διεκδίκηση ενός μεγάλου αθλητικού γεγονότος και υιοθετώντας μία πολιτική εμπιστοσύνης, έδωσε τη δυνατότητα στην ομάδα του σχεδιασμού της υποψηφιότητας να δράσει απερίσπαστη από κυβερνητικές παρεμβάσεις, επιτυγχάνοντας το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα (Parks, 2016).

Στην πορεία προς τους Αγώνες της Μόσχας, η ΔΟΕ κατάφερε να διευθετήσει το επί εικοσαετίας δυσεπίλυτο Κινεζικό πρόβλημα. Η αποστολή τριμελούς επιτροπής προκειμένου να διαπιστωθούν οι επικρατούσες συνθήκες στη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας και η θετική εισήγηση του μελλοντικού προέδρου της ΔΟΕ, Juan Antonio

Samaranch, περί πάσης θυσίας αναγνώρισεως της, στη σύνοδο της Αθήνας το Μάιο του 1978, υπήρξαν καθοριστικές για την τελική απόφαση της συνύπαρξης των δυο χωρών. Στη Σύνοδο του Μοντεβίδεο τον Απρίλιο του 1979, για πρώτη φορά ο Mr. Ho, εκπρόσωπος της Λαϊκής Κίνας απεδέχθη να εμπεριέχεται ο όρος «Κινεζική» στον επίσημο τίτλο της Ολυμπιακής Επιτροπής της Ταϊβάν (Hill, 1996). Στη Ναγκόγια της Ιαπωνίας τον Οκτώβριο του 1979, μετά από επαφές και με τις δυο πλευρές, ο Λόρδος Killanin πρότεινε και επικύρωσε την μέχρι σήμερα υφιστάμενη ονομασία της Κινεζικής Ολυμπιακής Επιτροπής και της Κινεζικής Ολυμπιακής Επιτροπής της Ταϊπέι, ως εκπροσώπους της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας και της Ταϊβάν, αντίστοιχα (Wagg και Andrews, 2012).

Το φθινόπωρο του 1979, η Ν. Αφρική εκμεταλλευομένη το αγώνισμα του ράγκμπι ως διπλωματικό εργαλείο, διοργανώνει περιοδεία στη Γαλλία και τη Μ. Βρετανία. Υπό το φόβο διαμαρτυριών, η Γαλλία ακυρώνει την εκδήλωση, σε αντίθεση με την Βρετανική κυβέρνηση, η οποία ξεκαθαρίζει ότι το ζήτημα άπτεται εσωτερικής πολιτικής διαχείρισης. Η Σοβιετική Ένωση διαμηνύει ότι προτίθεται να αποκλείσει οιονδήποτε διατηρεί αθλητικές επαφές με Νοτιοαφρικανικές ομάδες, χωρίς όμως να δώσει συνέχεια, καθώς η ένσταση της, το 1978 προς τη ΔΟΕ περί νομιμότητας της συμμετοχής των αθλητών του Δυτικού Βερολίνου στην ομάδα της Δ. Γερμανίας, ήδη είχε δημιουργήσει προστριβές. Ο πρόεδρος της Σοβιετικής Οργανωτικής Επιτροπής επέστρεψε στην Αφρική και στην 9^η Συνέλευση του SCSA το Δεκέμβριο του 1979 στη Γιαουντέ, πρωτεύουσα του Καμερούν, κατάφερε να πείσει τα μέλη του ότι η συμμετοχή και η διάκριση στους Αγώνες καθίσταται ισχυρότερη της αποχής. Άλλωστε η Σοβιετική συνεισφορά στην ανάπτυξη του Αφρικανικού αθλητισμού, είτε μέσω παροχής τεχνογνωσίας, είτε με την πίεση και υποστήριξη της αναγνώρισης νέων Αφρικάνικων Ολυμπιακών επιτροπών από τη ΔΟΕ, δε θα μπορούσε να αποτελέσει αμελητέας βαρύτητας παράγοντα (Senn, 1999).

Η ανάδειξη της Μόσχας ως οικοδεσπότη της XXII Ολυμπιάδας, προκάλεσε την άμεση αντίδραση μελών του Κογκρέσου, θεωρώντας ότι οι Αγώνες θα μετατραπούν σε προπαγανδιστική ευκαιρία ανάλογη του Βερολίνου το 1936. Η κυβέρνηση των ΗΠΑ κρατά συντηρητική στάση, μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του '70 (Λουνζενφίχτερ, 2003). Η αφορμή θα δοθεί από τη Μέση Ανατολή και συγκριμένα από το Αφγανιστάν, όπου ξεσπούν διαμάχες μεταξύ της εγκατεστημένης

κομμουνιστικής εξουσίας, από το 1978, και επαναστατών. Η κυβέρνηση της Καμπούλ απευθύνει έκκληση στους Σοβιετικούς, οι οποίοι απαντούν με εισβολή το Δεκέμβριο του 1979 (Χατζηβασιλείου, 2010). Στις 14 Ιανουαρίου η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών θα απαιτήσει την αποχώρηση των στρατευμάτων από την επικράτεια του Αφγανιστάν (Karlan, 2010), χωρίς όμως περαιτέρω κυρώσεις, δεδομένης της μόνιμης θέσεως της Σοβιετικής Ένωσης στο Συμβούλιο Ασφαλείας και του δικαιώματος βέτο που απορρέει εξ αυτής (Λουντζενφίχτερ, 2003).

Παρά τις συστάσεις για ψύχραιμη αντιμετώπιση από το πρόεδρο της ΔΟΕ, Λόρδο Killanin, στα μέσα Ιανουαρίου, ο Πρόεδρος των ΗΠΑ, James Carter προειδοποιεί θεσμικά τη ΔΟΕ, για το ενδεχόμενο αποχής της Αμερικανικής ομάδος, δίνοντας προθεσμία απόσυρσης ενός μήνα στα Σοβιετικά στρατεύματα (Senn, 1999). Ο Kane Robert, πρόεδρος της Αμερικανικής Ολυμπιακής Επιτροπής, η οποία θεωρούταν αρμόδια για να αποφασίσει τη συμμετοχή των αθλητών στη Μόσχα, αντιδρά, δεσμευόμενος από το άρθρο 9 του καταστατικού, το οποίο απαγορεύει τη παρεμπόδιση της συμμετοχής οποιουδήποτε αθλητή στους Ολυμπιακούς Αγώνες (Guttman, 2002; USOC, 2016). Τον ίδιο μήνα, η Βουλή των Αντιπρόσωπων και η Γερουσία προέκριναν τις αποφάσεις του Προέδρου Carter (Morrison, 1982), ο οποίος παράλληλα απέστειλε επιστολές στους ηγέτες άλλων κρατών, ζητώντας τους να συνδράμουν στην αποχή (Senn, 1999). Το ρόλο του διαμεσολαβητή στην Αφρική ανέλαβε ανεπιτυχώς, ο πυγμάχος Mohammad Ali, ο οποίος δεν κατάφερε να απαντήσει στο βασικό ερώτημα, ποιο το όφελος μιας ενδεχόμενης απόχης για τους Αφρικανούς, καθώς οι ΗΠΑ είχαν κρατήσει αποστάσεις σε ανάλογη κίνηση το 1976 (Anderson, 2015). Αρχές Φεβρουαρίου, εκμεταλλευόμενος την υφιστάμενη κατάσταση, ο Πρωθυπουργός της Ελλάδος, Κωνσταντίνος Καραμανλής, επαναλαμβάνει την πρόταση του 1976 περί μόνιμης τελέσεως των Ολυμπιακών Αγώνων στην γενέτειρά τους, απολαμβάνοντας μεν θερμής υποστηρίξεως από τον Αμερικανικό τύπο, χωρίς δε καμία περαιτέρω τύχη (Hill, 1996).

Η διορία εξέπνευσε και το Φεβρουάριο του 1980, στους Χειμερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες στο Λέικ Πλάσιτ της Νέας Υόρκης ο Γραμματέας του Κράτους, Cyrus Vance, επαναλαμβάνει στην προκαθορισμένη Συνοδό της ΔΟΕ, το αίτημα των ΗΠΑ για να λάβει ως απάντηση την ομόφωνη, και των Αμερικανών εκπροσώπων, καταψήφιση της άρσης των Αγώνων από τη Μόσχα, ως ανέφικτη και

παράνομη (Sarantakes, 2011). Όσο οι Αγώνες πλησίαζαν, η κυβέρνηση σκλήρυνε τη στάση της απέναντι στην Αμερικανική Επιτροπή, απειλώντας, με περικοπές κρατικής χρηματοδότησης και κατάργηση φοροαπαλλαγών αν δεν συναινέσει στην αποχή (Nafziger, 1983). Τον Απρίλιο του 1980 στο Κολοράντο συναντήθηκαν πάνω από δυο χιλιάδες εκπρόσωποι του Αμερικανικού Αθλητισμού, και κατόπιν της ομιλίας του Αντιπρόεδρου των ΗΠΑ, Walter Mondale, ο οποίος έθεσε θέμα επιβίωσης και ασφάλειας του πολιτισμένου κόσμου αν επιτραπούν πράξεις σαν την εισβολή των Σοβιετικών, 1.604 τάχτηκαν υπέρ της αποχής, ανάμεσα τους και οι ιθύνοντες της Αμερικανικής Επιτροπής, και 797 κατά (Caraccioli, 2008). Τον ίδιο μήνα στη συνάντηση του Διοικητικού Συμβουλίου της ΔΟΕ στη Λοζάνη, αποφασίζεται οι Εθνικές Ολυμπιακές Επιτροπές να δύνανται να παραστούν στους Αγώνες, αν αυτό καθίσταται αναγκαίο, είτε με τη δική τους σημαία και διακριτικά, είτε υπό την Ολυμπιακή Σημαία, δίνοντας λύση σε πολλές περιπτώσεις Δυτικών χωρών, οι οποίες δεν ήθελαν να διακινδυνεύσουν τις σχέσεις τους με τις ΗΠΑ, ούτε να απαγορεύσουν στους αθλητές τους να παραστούν στη Μόσχα, αλλά και στις Εθνικές Επιτροπές (Hill, 1996), όπως η Βρετανική, που αψηφώντας τις επιταγές του κοινοβουλίου και της Πρωθυπουργού Margaret Thatcher, συμμετείχαν κανονικά (Beacom, 2012).

Το μποϋκοτάζ ακλούθησαν πάνω από εξήντα κράτη ανάμεσα τους, τα Ισλαμικά ως αλληλέγγυα στο Αφγανιστάν, το οποίο τελικά απέστειλε αθλητές, το Ισραήλ, η Ιαπωνία, η νεοαναγνωρισμένη Λαϊκή Δημοκρατία της Κινάς, ο Καναδάς, η Χιλή του Augusto Pinochet (Guttman, 2002) και η Δ. Γερμανία, παρά τους φόβους της για όξυνση των σχέσεων της με την Ανατολική, καθώς και κράτη που δεν ανταποκρίνονταν οικονομικά, απλά το προέταξαν ως δικαιολογία (Hill, 1996). Τα Αφρικανικά κράτη παρέμειναν περισσότερο πιστά στους Σοβιετικούς οι όποιοι είχαν συνδράμει σε πολλές απελευθερωτικές επαναστάσεις (Parks, 2016). Κατά τη διάρκεια των Αγώνων, η Σοβιετική τηλεόραση στις απονομές και την τελετή έναρξης, έδειχνε σημαίες χωρών, που συμμετείχαν υπό τους Ολυμπιακούς κύκλους ή απείχαν, με σκοπό την απαξίωση της πρωτοβουλίας, ενώ στην τελετή λήξης, κατόπιν απαγόρευσης της χρήσης της Αμερικανικής σημαίας, ως σύμβολο του οικοδοσπότη της επόμενης Ολυμπιάδας, ανυψώθηκε η σημαία του δήμου του Λος Άντζελες (Senn, 1999).

Η επικράτηση της Μόσχας στη ψηφοφορία της Βιέννης έναντι του Λος Άντζελες, αποτελούσε για τη Σοβιετική Ένωση την επισφράγιση της αναγνώρισης και της υπεροχής του σοσιαλιστικού συστήματος, του οποίου ηγούταν η ίδια και επιθυμούσε να ενδυναμώσει τόσο στη συνείδηση των δορυφόρων της, όσο και στον νεοεισαχθέντα ισχυρό πολιτικό δρώντα, τις χώρες του Τρίτου Κόσμου. Η δυτικογενής, ωστόσο, οργάνωση των Αγώνων ανέδειξε τις παθογένειες του καθεστώτος. Οι οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες, ο διαφορετικός τρόπος ζωής, καθώς και το κόστος της προπαγάνδας σε δυσμενείς οικονομικά καιρούς, τράβηξαν τη προσοχή των πολιτών των Ανατολικών κρατών (Riordan, 2004). Στον αντίποδα, οι εξελίξεις στο Ιράν ταλάνιζαν τις ΗΠΑ. Τον Νοέμβριο του 1979 Ιρανοί εισβάλλουν στην Πρεσβεία των ΗΠΑ στην Τεχεράνη, αιχμαλωτίζοντας 63 όμηρους και ζητώντας την έκδοση του πρώην βασιλέα τους που φιλοξενείται σε Αμερικανικό έδαφος (Χατζηβασιλείου, 2010). Η αδυναμία του James Carter να απεμπλακεί γρήγορα από τη συγκεκριμένη δυσμενή θέση, κόστιζε στην προεκλογική του εκστρατεία για την επανεκλογή του ως Πρόεδρος των ΗΠΑ στην αναμέτρηση του Νοέμβριου (Round, 2005). Η εισβολή των Σοβιετικών στο Αφγανιστάν αποτέλεσε την ενδεδειγμένη αφορμή προκειμένου να περισώσει το γόητρο των ΗΠΑ, όπως υποστήριζε, στο όνομα της αλληλεγγύης, της προάσπισης και της ασφάλειας των αδυνάτων (Caraccioli & Caraccioli, 2008). Οι μέθοδοι που εφάρμοσε καθώς και οι αποφάσεις που έλαβε τον άφησαν έκθετο, όσον αφορά στην προάσπιση των δικαιωμάτων, τόσο απέναντι στην κοινή γνώμη, απέναντι στους Αμερικανούς αθλητές όσο και στην ίδια τη ΔΟΕ. Ο Λόρδος Killanin ήταν πεπεισμένος, ατυχώς, ότι η επιλογή της Σοβιετικής Ένωσης ως οικοδεσπότη των Ολυμπιακών Αγώνων θα δύνατο να καταστεί η γέφυρα που θα ενώσει τη Δυτική με την Ανατολική κουλτούρα (Hill, 1996). Στην τελετή λήξης, έχοντας βιώσει δυο αμιγώς πολιτικές διαμαρτυρίες ως πρόεδρος της ΔΟΕ ανακοίνωσε επίσημα τη πρόθεση του να μην υποβάλλει εκ νέου υποψηφιότητα για το αξίωμα (OC, 1981).

12. XXIII Ολυμπιακοί Αγώνες -Λος Άντζελες 1984 (28/07 – 12/08)

XXIII Los Angeles 1984 Olympic Games

Το 1939, επτά χρόνια μετά την ανάληψη της X Ολυμπιάδας, δημιουργήθηκε υπό την καθοδήγηση του William May Garland, η Επιτροπή της Νότιας Καλιφόρνια για τους Ολυμπιακούς Αγώνες (SCCOG), στοχεύοντας στη φιλοξενία εκ νέου των Αγώνων στο Λος Άντζελες (Wilson, 2015). Έχοντας συμμετάσχει ανελλιπώς σε όλες τις διαδικασίες επιλογής, κατάφερε τελικά να αναδειχθεί οικοδεσπότης των XXIII Ολυμπιακών Αγώνων, 39 χρόνια αργότερα, στη Σύνοδο της ΔΟΕ στην Αθήνα το 1978, χωρίς κανένα αντίπαλο, δεδομένης της απροθυμίας των υπόλοιπων διεκδικητών, όπως η Τεχεράνη, να επωμιστούν ένα δυσβάστακτο οικονομικό χρέος, ανάλογο του Μόντρεαλ το 1976 (Llewellyn *et al.*, 2015).

Η μοναδική υποψηφιότητα εξασφάλισε τη δυνατότητα διαπραγμάτευσης επί του ισχύοντος κανονισμού της ΔΟΕ, σχετικά με τις προδιαγραφές ανάθεσης των Αγώνων (Chalkley και Essex, 1999). Η Οργανωτική Επιτροπή, αν και διέθετε την πλήρη στήριξη του Δημάρχου, Tom Brandley, για πρώτη φορά συνίστατο από ιδιωτικούς φορείς, αντιβαίνοντας στο άρθρο 4 της Ολυμπιακής Χάρτας, η οποία επιτάσσει την ανάθεση στην αρχή της πόλης. Τα μέλη της ΔΟΕ που θορυβήθηκαν, ανέδειξαν προσωρινά την Αμερικανική πόλη, απαιτώντας μέχρι τον Ιούλιο του 1978, την πλήρη συμμόρφωση της με τις Ολυμπιακές επιταγές (Sanders, 2013). Η χρυσή τομή ευρέθη κατόπιν αναθεώρησης του άρθρου 4 (IOC, 1979), η οποία συμπεριελήφθη στην Ολυμπιακή Χαρτά του 1979 και επέτρεπε την ανάληψη της οικονομικής εγγύησης από την εκάστοτε Εθνική Ολυμπιακή Επιτροπή, απαλλάσσοντας έτσι τη Δημοτική Αρχή, η οποία είχε αποποιηθεί της ευθύνης υπό το φόβο αντιδράσεων (Llewellyn *et al.*, 2015). Η Αμερικανική Ολυμπιακή Επιτροπή απεδέχθη την πρόκληση, εξασφαλίζοντας ποσοστό επί των συνολικών κερδών, από τις χορηγίες, τα τηλεοπτικά δικαιώματα και τη διανομή εισιτηρίων, που συνολικά ανήλθε σε ύψος άνω των 220εκ δολαρίων (Wilson, 2015).

Το αποτέλεσμα της Συνόδου της Αθήνας έγειρε ερωτήματα, σχετικά με την ενδεχόμενη πρόθεση της Σοβιετικής Ένωσης να ανταποδώσει την Αμερικανική αποχή στους Αγώνες της Μόσχας (Wilson, 2004). Οι φόβοι έγιναν εντονότεροι το

Σεπτέμβριο του 1983, όταν η πολιτεία της Ν. Καλιφόρνιας ψήφισε την τιμωρία των Σοβιετικών αθλητών, ως απόρροια της κατάρριψης ενός Κορεατικού αεροσκάφους από Σοβιετικά μαχητικά, με απολογισμό 269 νεκρούς. Τον Οκτώβριο του ίδιου έτους δημιουργήθηκε ένας συνασπισμός με τίτλο «Ban The Soviet», απαιτώντας εκ νέου τον αποκλεισμό της Σοβιετικής αποστολής, διαμηνύοντας παράλληλα, την πρόθεση τους να συνδράμουν σε όσους Σοβιετικούς επιθυμούν να διαφύγουν στις ΗΠΑ, σε περίπτωση που το αίτημα τους απορριφθεί (Edelman, 2015). Η Σοβιετική Ένωση αντέδρασε, ανακαλώντας όλους τους αθλητές και φοιτητές της (Senn, 1999). Η κρίση ξεπεράστηκε ένα μήνα αργότερα, όταν αποστολή μετέβη στο Λος Αντζελες, υπό τον πρόεδρο της Σοβιετικής Ολυμπιακής Επιτροπής, Marat Gramon, προκειμένου να υποβάλλει αίτημα σχετικά με την άδεια προσεδάφισης της σοβιετικής αεροπορικής εταιρείας «Aeroflot» και την προσάραξη Σοβιετικού πλοίου στο λιμάνι του Λόνγκ Μπίτζ, καθυστερώντας ταυτόχρονα τους διοργανωτές, σχετικά με τη συμμετοχή της Σοβιετικής αποστολής, η οποία θα οριστικοποιούταν τον Απρίλιο του 1984 (Edelman, 2015).

Ο θάνατος του Yuri Andropov, ηγέτη της Σοβιετικής Ένωσης, το Φεβρουάριο του 1984 και η άνοδος του θιασώτη της πολιτικής του Leonid Brezhnev, Konstantin Chernenko, αναζωπύρωσε τα σενάρια περί αποχής, τα οποία ενισχύονταν από διασπορά πληροφοριών σχετικά με την εγκληματικότητα στο Λος Αντζελες και τη πρόθεση απαγωγής Σοβιετικών από την οργάνωση «Ban The Soviet» (Senn, 1999). Το κλίμα εντάθηκε περισσότερο όταν η κυβέρνηση των ΗΠΑ απαγόρευσε την είσοδο στη χώρα στις αρχές Μαρτίου, του υπεύθυνου για την Ολυμπιακή ομάδα της Σοβιετικής Ένωσης στο Λος Αντζελες, Oleg Yermishkin, ως εντεταλμένο πράκτορα των μυστικών υπηρεσιών της KGB, στον οποίο είχε ανατεθεί η διαφύλαξη της ομάδας από ενδεχόμενες αποστασίες (Hill, 1996). Στις αρχές Απριλίου του 1984 η Σοβιετική Ολυμπιακή Επιτροπή απέστειλε επιστολή στη ΔΟΕ, εκφράζοντας τη δυσαρέσκεια της για τις διαμορφούμενες συνθήκες επικινδυνότητας υπό την αρωγή της κυβέρνησης των ΗΠΑ, την αναβολή της ικανοποίησης των αιτημάτων τους και την κατάφορη καπιταλιστική εμπορευματοποίηση των Αγώνων από την Οργανωτική Επιτροπή, απαιτώντας άμεση σύγκληση του Διοικητικού Συμβουλίου (Senn, 1999), η οποία πραγματοποιήθηκε τέλος Απριλίου στη Λοζάνη με τη συμμετοχή της Σοβιετικής Ολυμπιακής Επιτροπής και του Peter Ueberroth, προέδρου της Οργανωτικής Επιτροπής (Edelman, 2015). Οι Αμερικανοί αρνήθηκαν τις κατηγορίες,

αλλά και την παροχή εγγυήσεων αποφυγής αποστασιών Σοβιετικών προς τις ΗΠΑ, επισημαίνοντας ότι την ασφάλεια έχει αναλάβει αποκλειστικά το FBI, με 18 υποεπιτροπές υπό την Επιτροπή Σχεδιασμού Ασφαλείας, η οποία έχει παροπλιστεί με εξοπλισμό αξίας άνω των 50 εκ. δολαρίων (Hill, 1996).

Στις 8 Μαΐου του 1984, πριν την προγραμματισμένη συνάντηση των Peter Ueberroth και Juan Antonio Samaranch, προέδρου της ΔΟΕ, με τον πρόεδρο των ΗΠΑ, Ronald Reagan, στα πλαίσια της άφιξης της Ολυμπιακής φλόγας στη Νέα Υόρκη, η Σοβιετική Επιτροπή ανακοινώνει την απόφαση της να απέχει από τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Λος Άντζελες, επικαλούμενη τους λόγους της επιστολής του Απρίλιου (Hill, 1996). Ο πρόεδρος, Marat Gramon, προσπάθησε να αποσυνδέσει την απόφαση από την Κεντρική Επιτροπή του Κομμουνιστικού Κόμματος, αλλά η πρότερη θέση του ως επικεφαλής της προπαγάνδας δεν το διευκόλυνε (Guttman, 2002). Κατέστησε, ωστόσο σαφές ότι η κίνηση των Σοβιετικών δεν στοχοποιεί τη ΔΟΕ, την οποία θα συνέχιζε να συνδράμει, αλλά το οργανωτικό έλλειμμα των ΗΠΑ. Προσπάθειες ανάκλησης της απόφασης διενεργήθηκαν σε επίπεδο κορυφής και από τον Πρόεδρο των ΗΠΑ, επικαλούμενος την αρχαία Ολυμπιακή Εκεχειρία και από τον πρόεδρο της ΔΟΕ, χωρίς αποτέλεσμα (Edelman, 2015).

Η καπιταλιστική προσέγγιση των Αγώνων από την Οργανωτική Επιτροπή, παραλίγο να στοιχίσει και την επίσημη τελετή αφής της Ολυμπιακής Φλόγας από την Αρχαία Ολυμπία. Το φθινόπωρο του 1983 αποφασίστηκε από τον Peter Ueberroth, η μεταφορά της Φλόγας να κοστολογηθεί με το ποσό των 3.000 δολαρίων ανά λαμπαδηδρόμο. Η αντίδραση των Ελλήνων υπήρξε έντονη, καταγγέλλοντας για προσβολή του ιερού συμβόλου στο βωμό της κερδοσκοπίας και απειλώντας με ακύρωση, για πρώτη φορά μετά το 1936, της τελετής αφής. Οι δυο πλευρές συμβιβάστηκαν, με αναστολή των πωλήσεων -οι οποίες είχαν ήδη αποφέρει πάνω από 10εκ δολάρια- και η τελετή έλαβε χώρα στις αρχές Μαΐου, χωρίς να πραγματοποιηθεί λαμπαδηδρομία μέχρι την Αθήνα, υπό το φόβο διαμαρτυριών (Barker, 2012).

Την κίνηση της Σοβιετικής Ένωσης ακολούθησαν 14 κράτη, ανάμεσα τους και η Κούβα του Fidel Castro, ο οποίος παρά τις πιέσεις που δέχτηκε δεν εγκατέλειψε τον Ανατολικό συνασπισμό, που αποτέλεσε το μοναδικό αθλητικό σύνδεσμο στις αρχές της δεκαετίας του '60. Αντίθετα, η Ρουμανία ανακοίνωσε τη συμμετοχή της με τον

ηγέτη της, Nicolae Ceaușescu, να λαμβάνει ως αντάλλαγμα το 30% του κόστους της Ρομανικής αποστολής (Hill, 1996). Ανάλογες ανταμοιβές υπήρξαν και στα Αφρικανικά κράτη με εξαίρεση την Αγκόλα, την Αιθιοπία και τη Λιβύη, τα οποία συμμετείχαν διαχωρίζοντας τη θέση τους, ξεπερνώντας τη συμμετοχή της Νοτιοαφρικάνικης αθλήτριας Zola Budd υπό τη Βρετανική σημαία, ενώ για πρώτη φορά συνυπήρξαν σε Ολυμπιακούς Αγώνες, η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας με την Ταϊβάν (Senn, 1999).

Οι Αγώνες του Λος Αντζελες έλαβαν χώρα σε μία περίοδο όπου η πολιτική του Ronald Reagan χαρακτηριζόταν από μία βαθιά αντί-σοβιετική διάθεση. Ο ίδιος, μιλώντας τον Μάρτιο του 1983 στην Εθνική Ένωση Ευαγγελικών, χαρακτήρισε τη Σοβιετική Ένωση, διαβολική αυτοκρατορία (Humes, 2007). Η αποχή των Σοβιετικών, εκτός από πράξη αντεκδίκησης, αποτέλεσε κίνηση σχεδιασμένη να πλήξει την προεκλογική εκστρατεία του Προέδρου της Αμερικής περισσότερο από ότι η παρουσία τους (Senn, 1999). Αν και ο αθλητικός ανταγωνισμός υστέρησε σε ποιότητα, οι Αγώνες μετατράπηκαν, εξαιτίας της δημοσιότητας της αντιπαράθεσης (Hill, 1996), σε εθνικό στοίχημα και σε συνδυασμό με τη διοικητική δεινότητα του Peter Ueberroth, αποτέλεσαν παράδειγμα για τις μετέπειτα Οργανωτικές Επιτροπές (Wilson, 2015). Το παραγόμενο οικονομικό κέρδος αναζωπύρωσε το ενδιαφέρον για τη φιλοξενία και τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων, διασφαλίζοντας ότι στο εγγύς μέλλον η ΔΟΕ δε θα χρειαζόταν να ενδώσει ξανά στις απαιτήσεις ενός μοναδικού υποψηφίου (Sanders, 2013). Στον αντίποδα των Ολυμπιακών του Λος Αντζελες διοργανώνονται στο Όλομουτς της Τσεχοσλοβακίας οι «Αγώνες Φιλίας», αντίστοιχοι των αγώνων της Πενσυλβάνια το 1980 (Horne και Whannel, 2012).

13. XXIV Ολυμπιακοί Αγώνες - Σεούλ 1988 (12/09 – 02/10)

Η κυβέρνηση της Ν. Κορέας εξέλαβε τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων, ως μια ιδιαίτερη ευκαιρία να αναπτύξει επαφές με τα γείτονα κράτη και ταυτοχρόνως να κοινωνήσει την ταχεία οικονομική της εξέλιξη, ισχυροποιώντας τη θέση της στο παγκόσμιο στερέωμα. Στα τέλη της δεκαετίας του '70 δημιουργώντας μια υψηλών προδιαγραφών επιτροπή, η οποία

επιδόθηκε σε έναν αγώνα επαφών, κατάφερε, παρά τις περιπλοκές που επέφερε η δολοφονία του Προέδρου, Park Chung Lee, να συμπεριληφθεί το Δεκέμβριο του 1980 στη λίστα υποψήφιων της ΔΟΕ (Hill, 1996). Η αντιδεοντολογική συμπεριφορά, το Μάιο του 1981, να μη παραστούν οι Νοτιοκορεάτες εκπρόσωποι σε προγραμματισμένη παρουσίαση των διεκδικητών στη Λοζάνη, έγειρε απαιτήσεις διαγραφής της, οι οποίες κάμφθηκαν κατόπιν παρέμβασης του προέδρου της ΔΟΕ, Juan Antonio Samaranch, ο οποίος αναλογιζόμενος το παράδειγμα του Λος Άντζελες δεν επιθυμούσε να διαπραγματευτεί εκ νέου με έναν μοναδικό υποψήφιο. Οι πιθανότητες, άλλωστε, της Σεούλ να επικρατήσει της Ιαπωνικής Ναγκόγια, θεωρούνταν μηδαμινές, καθώς αποτελούσε πρωτεύουσα διαιρεμένου κράτους, η Ιαπωνική εμπειρία το 1964 αποκόμισε θετικές εντυπώσεις και κυρίως δεν απολάμβανε την εύνοια των κομμουνιστικών κρατών (Λουνζενφίχτερ, 2003). Η ΔΟΕ αναγκάστηκε να αποστείλει η ίδια τις προσκλήσεις, ώστε να αποφευχθούν ενδεχόμενες αντιδράσεις (Palenski, 2004). Τον Σεπτέμβριο του 1981 στο Μπάτεν-Μπάτεν η Σύνοδος της ΔΟΕ, υπό τις διαμαρτυρίες ακτιβιστών από την Ιαπωνική πόλη, για επικείμενη περιβαλλοντική καταστροφή από τα Ολυμπιακά έργα ανακήρυξε οικοδεσπότη της XXIV Ολυμπιάδας την πόλη της Σεούλ, προβληματίζοντας την ηγεσία της ΔΟΕ (Galford, 2015).

Η πολιτική ζωή της Ν. Κορέας, όσο πλησίαζαν οι Αγώνες, παρουσιαζόταν ασταθής, συγκεντρώνοντας τα βλέμματα των ιθυνόντων του παγκόσμιου αθλητισμού. Μετά τη δολοφονία του Park Chung Lee το 1979, την προεδρία καταλαμβάνει ο Chun Doo Hwan, ο οποίος ασκεί απολυταρχική πολιτική μέχρι τα τέλη του 1987. Στις αρχές του έτους, οι φοιτητές απαιτούν αλλαγές στο σύνταγμα, κοινωνική δικαιοσύνη και προεδρικές εκλογές με άμεση εντολή από τον λαό. Τον Απρίλιο, η κυβέρνηση ανακοινώνει πρόσθετα μέτρα προστασίας της παρούσας νομοθεσίας, μεταθέτοντας οποιαδήποτε συζήτηση μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες (Hong και Mangan, 2005). Οι κοινωνικές αντιδράσεις οι οποίες ξεσπούν, σε συνδυασμό με την ενίσχυση των φοιτητών από τη μεσαία τάξη, καθώς και τα κρούσματα βίας σε αθλητικές συναντήσεις, ανησυχούν τη ΔΟΕ, η οποία εξετάζει το ενδεχόμενο μεταφοράς των Αγώνων (Senn, 1999). Οι αντιπολιτευτικές δυνάμεις, με επικεφαλής τον Kim Young Sam, αντιλαμβανόμενες την προπαγανδιστική εκμετάλλευση των Αγώνων ως μέσο ενδυνάμωσης της κυβερνητικής προβολής, τόσο στο εσωτερικό όσο και το εξωτερικό (Hong και Mangan, 2005), διέκριναν τη δυνατότητα οι Ολυμπιακοί Αγώνες να

αποτελέσουν το άρμα της πολιτικής αλλαγής. Ο εκδημοκρατισμός της Ν. Κορέας δύνατο να επιτευχθεί μονάχα εκπορευόμενος από την ανησυχία της κυβέρνησης, όσον αφορά στη διατήρηση της κοινωνικής ηρεμίας. Ο Roh Tae Woo, κατέχοντας το χρίσμα του διαδόχου της προεδρίας, ανακοινώνει τη συναίνεση της κυβέρνησης στις μεταρρυθμίσεις και προκηρύσσει προεδρικές εκλογές από τη λαϊκή βάση τις οποίες και κέρδισε το Δεκέμβριο του 1987 (Hill, 1996).

Η επιλογή της Σεούλ, δημιούργησε ερωτηματικά σε σχέση με τη στάση των Σοβιετικών και των συμμάχων τους. Παρά την αντίθεση της Σοβιετικής Ένωσης, όπως κατεγράφη στη συνάντηση των κομμουνιστικών κρατών στη Πράγα το Μάιο του 1984 (Hill, 1996), το προφίλ της ήπιας πολιτικής του νέου ηγέτη, Mikhail Gorbachev, άφηνε να εννοηθεί ότι η συμμετοχή συνίσταται ισχυρότερη της αποχής (Palenski, 2004). Το ρόλο του διαμεσολαβητή ανέλαβε ο ισχυρός άνδρας της «Adidas», Horst Dassler, του οποίου τα κεφάλαια χορηγιών εξασφάλιζαν την απαραίτητη επιρροή στο χώρο του αθλητισμού. Η συνάντηση έλαβε χώρα στο Λος Άντζελες, όπου οι Σοβιετικοί ζήτησαν την προσάραξη του πλοίου τους στο λιμάνι του Ίντσον και τη διαβεβαίωση της αποφυγής τυχών διαφυγών μέσω της παροχής πολιτικού ασύλου (Lange, 1998). Η αλλαγή στο προεδρικό θώκο το 1987, διευκόλυνε τη θετική ανταπόκριση της Σεούλ και τον Ιανουάριο του 1988, η Σοβιετική Ένωση και οι δоруφόροι της επιβεβαίωσαν την παρουσία τους.

Ο Mikhail Gorbachev κλήθηκε να σχοινοβατήσει πολιτικά ανάμεσα στην ενδυνάμωση των σχέσεων με το Ολυμπιακό Κίνημα και την υποστήριξη των απαιτήσεων των ομοϊδεατών του στη Β. Κορέα, οι οποίοι αρχικά τάχθηκαν απέναντι στη φιλοξενία των Αγώνων από τη γειτόνα χώρα, τονίζοντας την κοινωνική αστάθεια και την έξαρση των μεταδιδόμενων ασθενειών (Senn, 1999). Τον Οκτώβριο του 1985, ο ηγέτης της Β. Κορέας, Kim Il Sung, συνειδητοποιώντας τους ταχείς ρυθμούς ανάπτυξης και το εκτιμώμενο κέρδος που απορρέουν από τη διοργάνωση, απαιτεί ισομερή συμμετοχή, προτείνοντας ισόποση διεξαγωγή αθλημάτων, με έμφαση στους ποδοσφαιρικούς τελικούς, ως μέσο πίεσης ανάκλησης της διαγραφής της από τη FIFA, και δυο τελετές Λήξης και Έναρξης. Ο Fidel Castro χαιρετίζει τη συνδιοργάνωση, ενώ η Σοβιετική Ένωση διαμηνύει ότι μια τέτοια προοπτική θα εξασφάλιζε την παρουσία των κομμουνιστικών χωρών (Palenski, 2004). Ο πρόεδρος της οργανωτικής επιτροπής, Park She Jik, αντιδρά αφήνοντας μια προοπτική

συμβιβασμού, δεδομένης της ανατολικής υποστήριξης (Senn, 1999). Ο πρόεδρος της ΔΟΕ, παραβλέποντας το γεγονός ότι οι Αγώνες ανατίθενται σε πόλη, και όχι σε κράτος, διαβλέπει μια ενδεχόμενη διπλωματική νίκη του αθλητισμού έναντι της πολιτικής, ανάλογη της συνύπαρξης των δυο Γερμανιών το 1956 (Palenski, 2004). Στις τέσσερις συναντήσεις που ακολούθησαν, από το 1985 μέχρι το 1987, ανάμεσα στις δυο πλευρές, δεν εβρέθη σημείο σύμπλευσης, τόσο στον αριθμό των αθλημάτων, όσο και στη διάθεση των τηλεοπτικών εσόδων, αναγκάζοντας τη ΔΟΕ να τερματίσει τις διαπραγματεύσεις (Hill, 1996). Ο Juan Antonio Samaranch ενδεχομένως να γνώριζε εξ αρχής την ανεδαφικότητα του επιχειρούμενου συμβιβασμού, η επιμονή του όμως ανέδειξε την αδιαλλαξία της Β. Κορέας, απομακρύνοντας ταυτοχρόνως την υποστήριξη των Ανατολικών κρατών (Senn, 1999). Τον Νοέμβριο του 1987, οι σχέσεις των δυο χωρών εντάθηκαν περαιτέρω μετά την κατάρριψη Νοτιοκορεατικού αεροσκάφους από τις Βορειοκορεατικές δυνάμεις, με απολογισμό 115 νεκρούς (Hill, 1996). Τον Ιανουάριο του 1988, με την εκπνοή της καταληκτικής ημερομηνίας αποδοχής των προσκλήσεων συμμετοχής στους Αγώνες, η Β. Κορέα ανακοίνωσε ότι κατόπιν αρνήσεως ικανοποίησης των αιτημάτων της, προτίθεται να απέχει, ακολουθούμενη από την Κούβα και την Αιθιοπία (Senn, 1999). Ενδεχομένως ο πραγματικός λόγος να εντοπίζεται στην άρνηση της ηγεσίας για διάνοιξη των συνόρων στους χιλιάδες επισκέπτες, που δύνατο να διαταράξουν την υφιστάμενη διαμορφωμένη τάξη του καθεστώτος (Hill, 1996).

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες της Σεούλ αποτέλεσαν τους τελευταίους πριν την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης και το τέλος του Ψυχρού Πολέμου. Η Τελετή λήξης των Αγώνων βρήκε την Ν. Κορέα να έχει αναπτύξει διπλωματικές και εμπορικές σχέσεις με κράτη που την αγνοούσαν πολιτικά, οι έννοιες της δημοκρατίας και της ελευθεροτυπίας να αποτελούν μέλημα των κυβερνητικών προθέσεων και ήδη από την ανάδειξη της, ως νικήτρια στην αναμέτρηση με τον εκπρόσωπο του τέως κατακτητή της, Ιαπωνία, να έχει αποτινάξει σε διεθνές επίπεδο την αποικιακή ταυτότητα του παρελθόντος (Horne, 2016).

14. Συμπεράσματα

Οι Ολυμπιακοί αγώνες, από την αναβίωση τους μέχρι σήμερα, συνιστούν τη μετουσίωση της ειρηνικής συνύπαρξης των λαών, της αλληλεγγύης και της ατομικής βελτίωσης σε πολλαπλά επίπεδα. Η ηγεσία της ΔΟΕ κατέβαλε σθεναρές προσπάθειες προκειμένου να διατηρήσει την αμιγώς αθλητική υπόσταση των Αγώνων, απηλλαγμένη από πολιτικές και κοινωνικές παρεμβάσεις. Ωστόσο, το αποτέλεσμα δε τη δικαίωσε, ιδιαίτερα την περίοδο μεταξύ της ανόδου του Hitler στην εξουσία της Γερμανίας το 1933, μέχρι και τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης το 1991.

Η Ναζιστική Γερμανία το 1936 χρησιμοποίησε προπαγανδιστικά τους Αγώνες, αποπροσανατολίζοντας τη διεθνή κοινότητα και ενδυναμώνοντας την εσωτερική αφοσίωση. Το 1948 στο Λονδίνο εστάλη ένα υπερεθνικό μήνυμα συνεργασίας ώστε να ξεπεραστούν οι ανασφάλειες ενός πολέμου και να επιστρέψει η υφήλιος στην κανονικότητα. Το 1952 σήμανε την επιστροφή της Σοβιετικής Ένωσης ως πρωταγωνιστής δρών, προσπαθώντας να καταστήσει το ιδεολογικό της προφίλ ως θέσφατο ανωτερότητας. Το 1956 τα Αραβικά κράτη απείχαν, απαιτώντας δικαίωση για την στρατιωτική εισβολή της Βρετανίας, του Ισραήλ και της Γαλλίας, στην Αίγυπτο. Το 1960 αναμετρούνται έμμεσα οι δυο ιδεολογίες, ΗΠΑ και Σοβιετικής Ένωσης, και για πρώτη φορά θεσπίζονται οι Παραολυμπιακοί Αγώνες. Το 1964 η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας εμφανίζεται ως τρίτος πόλος έλξης στα νεοεμφανιζόμενα κράτη, απόρροια της αποαποικιοποίησης. Το 1968 κοινωνικές ομάδες εκμεταλλεύονται την παγκόσμια προβολή, προκειμένου να γνωστοποιήσουν τα αιτήματά τους περί ισότητας και κοινωνικής δικαιοσύνης. Το 1972 η τρομοκρατία εισέρχεται στο Ολυμπιακό Κίνημα, επιζητώντας να εισακουστούν τα αιτήματα των λαών που εκπροσωπεί. Το 1976 τα Αφρικανικά κράτη επιλέγουν την αποχή ως μέσο πίεσης λήψης αποφάσεων κατά του ρατσισμού, επιδεικνύοντας ταυτόχρονα μια αναπτυσσομένη δυναμική. Το 1980 ο Πρόεδρος των ΗΠΑ, ως επίδειξη δύναμης, καθώς το γόητρο του είχε πληγεί στη Μέση Ανατολή, αποφασίζει να απέχει παρασύροντας πάνω από 60 κράτη, και το 1984 η Σοβιετική Ένωση και οι δορυφόροι της αποφασίζουν να ανταποδώσουν. Το 1988, κατόπιν κοινωνικών διεκδικήσεων, η Νότια Κορέα τίθεται σε δημοκρατική τροχιά, αναπτύσσοντας διπλωματικές και εμπορικές σχέσεις με κράτη που μέχρι πρότινος δεν επιθυμούσαν επαφές, ωστόσο το

εγχείρημα της συνδιοργάνωσης των Αγώνων με τη Βόρεια Κορέα προσκρούει στη διάσταση ιδεολογιών.

Συνοψίζοντας, οι Ολυμπιακοί Αγώνες, οι όποιοι με το πέρασμα των χρόνων γιγαντώθηκαν, ως απόρροια του δεδομένου οικονομικού οφέλους και της τηλεοπτικής κάλυψης, διαπιστώνεται ότι συνιστούν πεδίο άσκησης παγκόσμιας πολιτικής και κοινωνικής διαμαρτυρίας, καθώς καθίστανται εκμεταλλεύσιμοι, ως μια εξαιρετη ευκαιρία σε κράτη, κοινωνικές ομάδες, άτομα και οργανώσεις, είτε με τη συμμετοχή τους, είτε με την απουσία τους, να επιδιώξουν να αναπροσαρμόσουν τα δεδομένα προς όφελος τους, αυξάνοντας την ισχύ τους, όσον αφορά την πρότερη κατάσταση τους. Η διεθνής πολιτική αναγνώριση, η βελτίωση διπλωματικών και εμπορικών επαφών, η προπαγανδιστική επιβολή μιας συγκεκριμένης ιδεολογίας, η προσπάθεια απόσπασης κάποιας ηθικής δικαίωσης από ένα διεθνή, έστω και αθλητικό, οργανισμό, καθώς και η απαίτηση μιας κοινωνικής αλλαγής, υπήρξαν ζητήματα, τα οποία απασχόλησαν ανελλιπώς και αδιαλείπτως το Ολυμπιακό Κίνημα και στις δώδεκα Ολυμπιάδες, καθιστώντας σαφές ότι δεν πρόκειται για μία συγκυριακή, αλλά συνειδητή επιλογή των εμπλεκομένων δρώντων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

Baylis, J. & Smith, S. & Owens, P. (2013), *Η Παγκοσμιοποίηση της Διεθνούς Πολιτικής*, Αθήνα, Επίκεντρο

Della Porta, D. & Diani, M. (2010), *Κοινωνικά Κινήματα, Μία Εισαγωγή*, Αθήνα, Εκδόσεις Κριτική

Round, D. (2005), *Στα Αδύτα των Ολυμπιακών Αγώνων. Η Πολιτική, τα Σκάνδαλα, το Μεγαλείο*, Αθήνα, Εκδόσεις Κριτική

Γαργαλιάνος, Δ. (1998), *Αθλητισμός και Εξωτερική Πολιτική*, Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση

Καλλιώρας, Η. (1998), *Διεθνής Πολιτική Οικονομία*, Αθήνα, Ι. Σιδέρης

Λουνζενφίχτερ, Α. (2003), *Από την Αθήνα [1896] στο Πεκίνο [2008]. Το Παρασκήνιο της Διεκδίκησης των Ολυμπιακών Αγώνων*, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα

Σπαντιδάκης, Β. (1999), *Ολυμπιακοί Αγώνες και Πολιτική, Φυσική Αγωγή και Αθλητισμός*, Salto, 21-31

Φλιτούρης, Α.Λ. (2004), *Η κρίση του Σουέζ (1956) και οι Επιπτώσεις της στις Ελληνογαλλικές Σχέσεις*, Μνήμων, 26, 183-199

Χατζηβασιλείου, Ε. (2010), *Εισαγωγή στην Ιστορία του Μεταπολεμικού Κόσμου*, Εκδόσεις Πατάκη

Χίτλερ, Α. (2006), *Ο Αγών μου*, Εκδόσεις Κάκτος

Ξένα

Abel, R.J. (2012), *Japan Sporting Diplomacy: The 1964 Tokyo Olympiad*, The International History Review, 34:2, 203-220

Anderson, S. (2015), *The Politics and Culture of Modern Sports*, Lanham, Lexington Books

Andranovic, G. & Burbank, J.M. & Heying, C.H. (2010), *Political Economy of the Olympic Games*. Στο C.A. Santo & G.C.S. Mildner (eds.), *Sport and Public Policy: Social, Political and Economic Perspectives* (pp. 185-200), USA, Human Kinetics

Andrews, D. & Wagg, S. (2012), *East Plays West: Sport and the Cold War*, Oxon, Routledge

Associated Press Television (1972), *Synd 31-10-1972 Interview With Freed Arab Guerillas Involved in the Munich Massacre* [Video File]. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=kHbXkk3qHbk>

Bairner, A. & Molnar, G. (2010), *The Politics of the Olympics: A Survey*, Oxon, Routledge

Baker, N. (2004), London 1948. Στο E. Finding & K.D. Pelle (eds.), *Encyclopedia of the Modern Olympic Movement* (pp.127-134), London, Greenwood Press

Barker, P. (2012), *The Story of the Olympic Torch*, Great Britain, Amberley Publishing

Barnett, H. (2002), *Constitutional and Administrative Law*, London, Cavendish Publishing Limited

Beacom, A. (2012), *International Diplomacy and Olympic Movement*, Great Britain, Palgrave MacMillan

Booth, D. (2012), *The Race Game: Sport and Politics in South Africa*, Oxon, Routledge

Boykoff, J. (2016), *Power Games: A Political History of the Olympics*, UK, Verso Books

Brewster, K. (2010), *Mexico City 1968: Oscillating Aspiration*, *The International Journal of the History of Sports*, 27:16-18, 2748-2765

Brichford, M. (2004), Munich 1972. Στο E. Finding & K.D. Pelle (eds.), *Encyclopedia of the Modern Olympic Movement* (pp.185-190), London, Greenwood Press

Bridges, B. (2007), *Reluctant Mediator: Hong Kong in the Two Koreas and the Tokyo Olympics*, *The International Journal of the History of Sport*, 24:3, 375-391

Caraccioli, T. & Caraccioli, J. (2008), *Boycott: Stolen Dreams of the 1980 Moscow Olympic Games*, USA, New Chapter Press

Carey, E. (2005), *Plaza of Sacrifices: Gender, Power and Terror in 1968 Mexico*, USA, University of New Mexico

Carlos J. & Zirin, D. (2011), *The John Carlos Story: The Sports Moment that Changed the World*, Illinois, Haymarket Books Chicago

Carmack, M.R. & Gasco, L.J. & Gossen, H.G. (2016), *The Legacy of Mesoamerica: History and Culture of a Native American Civilization*, New York, Routledge

Carr, A.G. (1980), *The Involvement of Politics in the Sporting Relationships of East and West Germany 1945-1972*, *Journal of Sport History*, 7:1, 40-51

Chalkley, B. & Essex, S. (1999), *Urban Development Through Hosting International Events: A History of the Olympic Games*, *Planning Perspectives*, 14:4, 369-394, Routledge

Connolly, C. (2012), *The Politics of the Games of the New Emerging Forces (GANEF0)*, *The International Journal of the History of Sport*, 29:9, 1311-1324

Council of Ministers (1976), *Resolution Adopted by the 27th Ordinary Session of the Council of Ministers*, July 1976, Port Louis, Mauritius

Davies, O.R. (2011), *Sports in American Life: A History*, New Jersey, John Wiley & Sons

Dichter, L.H. (2014), *A Game of Political Ice Hockey: NATO Restriction on East Germany Sport Travel in the Aftermath of Berlin Wall*. Στο L.H. Dichter & L.A. Johns (eds.), *Diplomatic Games: Sport, Statecraft and International Relations since 1945* (pp. 19-52), USA, University Press of Kentucky

Edelman, S.R. (2015), *The Russians Are Not Coming! The Soviets Withdrawal from the Games of XXIII Olympiad*, *The International Journal of the History of Sport*, 32:1, 9-36, Routledge

Espy, R. (1979), *The Politics of the Olympic Games*, USA, University of California Press

Essex, S. & Chalkley, B. (1998), *Olympic Games: Catalyst of Urban Change*, *Leisure Studies*, 17:3, 187-208, Oxon, Routledge

Field, R. (2014), *Re-Entering the Sporting World: China's Sponsorship of the 1963 Games of the New Emergency Forces (GANEF0)*, *The International Journal of the History of Sport*, 31:15, 1852-1867

Fink, C. & Halder, F. & Schramm, T. (2006), *1956: European and Global Perspectives*, Leipziger Universitat Sverlag

Galford, E. (2015), *XXIV Olympiad: Seoul 1998, Albertville 1992*, *The Olympic Century*, Vol. 22, U.K., Warwick Press

Garcia, M. (2010), *Secrets of the Olympic Ceremonies*, USA, MAG Publishing

Goldblatt, D. (2016), *The Games: A Global History of the Olympics*, USA, W.W.Norton & Company Inc.

- Guoqi, X. (2008), *China's National Representation and the Two-China Question in the Olympic Movement , The Significance of the 1952 Helsinki Games*, China Perspectives, Centre D'etude francais sur la Chine Contempo Raine, 19-28
- Gustafson, B. (2013), *His Way, A Biography of Robert Muldoon*, New Zealand, Auckland University Press
- Guttman, A. (2002), *The Olympics, A History of the Modern Games*, USA, University of Illinois Press
- Guttman, A. & Thompson, L. (2001), *Japanese Sports: A History*, USA, University of Hawaii Press
- Hampton, J. (2008), *The Austerity Olympics: When the Games Came to London in 1948*, London, Aurum Press
- Hansen, V. & Curtis, R.K. (2013), *Yoyages in World History Brief Edition*, Boston, USA, Wadsworth
- Hartmann, D. (1996), *The Politics of Race and Sport: Resistance and Domination in the 1968 African American Olympic Protest Movement*, Ethnic and Racial Studies, 19:3, 548-556
- Hartmann, D. (2003), *Race, Culture and the Revolt of the Black Athlete: The 1968 Olympic Protests and Their Aftermath*, USA, University of Chicago Press
- Hazan, B. (1982), *Olympic Sports and Propaganda Games, Moscow 1980*, New Jersey, Transaction Books
- Hill, R. (2003), *Nations in Transition: Hungary*, New York, Infobase Publishing
- Hill, R.C. (1996), *Olympic Politics Athens to Atlanta 1896-1996*, Manchester, Manchester University Press
- Hilton, C. (2006), *Hitlers Olympics: The 1936 Berlin Olympic Games*, UK, The History Press
- Hofmann, A. & Kruger, M. (2004), Berlin 1936. Στο E. Findling & K.D. Pelle (eds.), *Encyclopedia of the Modern Olympic Movement* (pp. 105-113), USA: Greenwood Press
- Holt, R. & Ruta, D. (2015), *Routledge Handbook of Sport Legacy Meeting the Challenge of Major Sport Events*, Oxon, Routledge
- Hong, F. & Mangan A.J. (2005), *Sport in Asia Society: Past and Present*, Oxon, Routledge

- Hong, F. & Zhouxiang L. (2015), *The Politicisation of Sport in Modern China: Communist and Champions*, Routledge, London
- Horne, J. & Whannel, G. (2012), *Understanding the Olympics*, Oxon, Routledge
- Horne, J. (2016), *Leisure, Culture and the Olympic Games*, Oxon, Routledge
- Howel, C.P. (2009), *Montreal Olympics, An Insider's View of Organizing a Self-Financing Games*, Canada, McGill-Queens University Press
- Humes, C.J. (2007), *The Wit & Wisdom of Ronald Reagan*, Washington, Regnery Publishing
- International Olympic Committee (IOC) (1931), *Official Bulletin of the Olympic Games and the IOC - Part I: The Early Years 1984-1936*, Great Britain, Mainstream Publishing Company
- International Olympic Committee (IOC) (1953), *Extract of the 48th Session, April, 1953*, Mexico.
- International Olympic Committee (IOC) (1955), *Extract from the Minutes of 50th Session, June 1955*, Paris.
- International Olympic Committee (IOC) (1962), *Extract from the Minutes of 59th Session, June 1962*, Moscow.
- International Olympic Committee (IOC) (1963), *Extract from the Minutes of 60th Session, October 1963*, Baden-Baden.
- International Olympic Committee (IOC) (1971), *71st Session of the IOC, September 1971*, Luxembourg.
- International Olympic Committee (IOC) (1972), *73rd Session of the IOC, August 1972*, Munich.
- International Olympic Committee (IOC) (1979), *Modification to the Olympic Charter Adopted by the 81st Session of the IOC*, IOC
- International Olympic Committee (IOC) (2015), *Olympic Charter*, IOC.
- Jackson, D. & Hodges, E.M.C. & Molesworth, M. & Scullion, R. (2014), *Reframing Disability?: Media, (Dis)Empowerment and Voice in the 2012 Paralympics*, New York, Routledge
- Jessup, C.J. (1998), *An Encyclopedic Dictionary of Conflict Resolution, 1945-1996*, London, Greenwood Press

- Jobling, I. (2004), Melbourne 1956. Στο E. Findling & K.D. Pelle (eds.), *Encyclopedia of the Modern Olympic Movement* (pp. 147-155), USA: Greenwood Press
- Johnstone, D. & Norman, M. (2008), *A Race to Remember: The Peter Norman Story*, Australia, Jojo Publishing
- Kaplan, S.L. (2010), *NATO and the U.N.: A Peculiar Relationship*, USA, University of Missouri Press
- Korobochkin, M. (1995), *Soviet Policy Toward Finland and Norway 1947-1949*, *Scandinavian Journal of History*, 20:3, 185-207
- Kruger, A. (1998), The Ministry of Popular Enlightenment and Propaganda and the Nazi Olympics of 1936. Στο R.K. Barney & K.B. Wamsley & S.G. Martyn & G.H. MacDonald (eds.), *Global and Cultural Critique: Problematizing the Olympic Games* (pp. 33-48), London: International Centre of Olympic Studies
- Kruger, A. & Murray W. (2003), *The Nazi Olympics: Sport, Politics and Appeasement in the 1930s*, Urbana and Chicago, University of Illinois Press
- Lange, D.P. (1998), *The Game Cities Play*, Pretoria, South Africa, C.P. De Lange
- Lapchick, E.R. (1975), *The Politics of Race and International Sport: The case of South Africa*, USA, Greenwood Press
- Large, C.D. (2012), *Munich 1972: Tragedy, Terror and Triumph at the Olympic Games*, USA, Rowman & Littlefield Publishers Inc.
- Large, C.D. (2012), The Nazi Olympics: Berlin 1936. Στο H. Jefferson & S. Wagg, *Palgrave Handbook of Olympic Studies* (pp. 60-72), New York: Palgrave Macmillan
- Llewellyn, M. & Gleaves, J. & Wilson, W. (2015), *The Historical Legacy of the 1984 Los Angeles Olympic Games*, *The International Journal of the History of Sport*, 32:1, 1-8, Routledge
- Macintosh, D. & Hawes, M. & Greenhom, R.D. & Black, R.D. (1994), *Sport and Canadian Diplomacy*, Canada, McGill-Queens University Press
- Mallon B. & Buchanan I. (2006), *Historical Dictionary of the Olympic Movement*, USA, The Scarecrow Press
- Maraniss, D. (2008), *Rome 1960 the Summer Olympics That Stirred the World*, New York, Simon & Schuster Paperbacks
- Martin, S. (2011), *Sport Italia: The Italian Love Affair with Sport*, London, I.B. Tauris

- McRae, D. (2014), *In Black And White: The Untold Story Of Joe Louis And Jesse Owens*, London, Scribner
- Merrett, C. (1996), *In Nothing Else Are the Deprivers So Deprived: South African Sport, Apartheid and Foreign Relations 1945-1971*, *The International Journal of the History of Sports*, 13:2, 146-165
- Miller, D. (2012), *The Official History of the Olympic Games and the IOC – Part I: The Early Years (1894 – 1936)*, New York, Random House
- Miller, D. (2012), *The Official History of the Olympic Games and the IOC - Part II: The Post-War Years (1948-1980)*, New York, Random House
- Ministry of Information (2013), *Make, Do and Mend*, Great Britain, Imperial War Museum
- Modrey, M.C. (2008), *Architecture as a Mode of Self-representation at the Olympic Games in Rome (1960) and Munich (1972)*, *European Review of History: Revue Europeene d'Histoire*, 15:6, 691-706
- Morrison, R.L. (1982), *Government Documents Relating to the 1980 Olympic Games Boycott. A Contents Analysis and Bibliography*, Washington D.C. Educational Resources Information Center
- Murry, R.N. (2013), *American Sports: A History of Icons, Idols and Ideas*, USA, ABC-CLIO LLC
- Nafziger, J.A.R. (1983), *The Amateur Sports Act of 1978*, *BYU Law Review*, 47:1, 47-99.
- Nam-Gil, H. & Mangan, A.J. (2005), *Ideology, Politics, Power: Korean Sport - Transformation, 1945-1992*. Στο F. Hong, J.A. Mangan, *Sport in Asian Society: Past and Present* (pp. 174-198), London
- Nauright, J. & Wiggins, K.D., (2016), *Routledge Handbook of Sport, Race and Ethnicity*, Oxon, Routledge
- Novak, A. (2006), *Rhodesia's Rebel and Racist Olympic Team: Athletic Glory, National Legitimacy and the Clash of Politics and Sport*, *The International Journal of the History of Sports*, 23:8, 1369-1388
- Organisation Komitee Fur Die XL Olympiade Berlin 1936 C.V. (1937) *The Xith Olympic Games Berlin, 1936, Official Report*, Berlin, Wilhelm Limpert
- Organizing Committee (OC) (1948), *The Official Report of the Organizing Committee for the XIV Olympiad, London 1948*, Organising Committee for the XIV Olympiad

Organizing Committee (OC) (1958), *The Official Report of the Organizing Committee for the Games of the XVI Olympiad Melbourne 1956*, The Organizing Committee of the XVI Olympiad, Melbourne 1956

Organizing Committee (OC) (1966), *The Official Report of the Organizing Committee for the Games of the XVIII Olympiad Tokyo 1964*, The Organizing Committee of the XVIII Olympiad

Organizing Committee (OC) (1972), *Die Spele, The Official Report of the Organizing Committee for the Games of the XX Olympiad Munich 1972, Vol. I*, Sport Munchen.

Organizing Committee (OC) (1981), *Official Report of the Organizing Committee for the Games of the XXII Olympiad, Moscow 1980, Vol. I*, Moscow.

Organizing Committee (OC) (1981), *Official Report of the Organizing Committee for the Games of the XXII Olympiad, Moscow 1980, Vol. II*, Moscow.

Palenski, R. (2004), Seoul 1988. Στο E. Finding & K.D. Pelle (eds.), *Encyclopedia of the Modern Olympic Movement* (pp.217-223), London, Greenwood Press

Parks, J. (2016), *The Olympic Games, The Soviet Sports Bureaucrasy and the Cold War: Red Sport, Red Tape*

Peters, W. (2004), *Apartheid Politics and Architecture in South Africa, Social Identities: Journal for the Study of Race, Nation and Culture*, 10:4, 537-547

Posey, C. (2015), *XVI Olympiad: Melbourne/Stockholm 1956, Squaw Valley 1960*, New York, Warwick Press

Ramsamy, S. (1991), *Apartheid and Olympism: On the Abolishment of Institutionalized Discrimination in International Sport*. Στο F. Landry & M. Landry & M. Yerles (eds.), *Sport in the Third Millenium* (pp. 537-547), Les Presses D' Universite Laval

Reeve, S. (2000), *One Day in September, The Full Story of the 1972 Munich Olympics Massacre and the Israeli Revenge Operation "Wrath of God"*, New York, Arcade Publishing

Rinehart, E.R. (1996), *Fist Flew and Blood Flewed: Symbolic Resistance and International Response in Hungarian Water Polo at the Melbourne Olympics, 1956*, *Journal of Sport History*, 23:2, 120-139

Riordan, J. (2004), Moscow 1980. Στο E. Finding & K.D. Pelle (eds.), *Encyclopedia of the Modern Olympic Movement* (pp.199-206), London, Greenwood Press

Ruggenthaler, P. (2015), *The Concept of Neutrality in Stalin's Foreign Policy, 1945-1953*, Lanham, Mayrland, Lexington Books

- Sanders, A.B. (2013), *The Los Angeles 1984 Olympic Games*, South California, Arcadia Publishing
- Sarantakes, E.N. (2011), *Dropping the Torch: Jimmy Carter, the Olympic Boycott and the Cold War*, USA, Cambridge University Press
- Schiller, K. & Young, C. (2010), *The 1972 Munich Olympics and the Making of Modern Germany*, USA, University of California Press
- Senn, E.A. (1999), *Power, Politics and the Olympic Games*, USA, Human Kinetics
- Shimizu, S. (2014), *Tokyo - Bidding for the Olympics and the Discrepancies of Nationalism*, *The International Journal of the History of Sports*, 31:6, 601-617
- Shirer, W. (1990), *The Rise and Fall of the Third Reich: A History of Nazi*, New York, Simon & Schuster
- Slater, J. (2004), Tokyo 1964. Στο E. Findling & K.D. Pelle (eds.), *Encyclopedia of the Modern Olympic Movement* (pp. 165-173), USA, Greenwood
- Smith, M. (2008), *Examining "The Rhodesian Affair": The IOC and African Politics in the 1970s*. Στο R.K. Barney & M.K. Heine & K.B. Wamsley & G.H. MacDonald (eds.), *Pathways: Critiques and Discourse in Olympic Research*, Ninth International Symposium for Olympic Research, (pp.113-122), Beijing: Capital University of Physical Education
- Tikander, V. (2004), Helsinki 1952. Στο E. Findling & K.D. Pelle (eds.), *Encyclopedia of the Modern Olympic Movement* (pp. 135-145), USA, Greenwood Press
- Toohy, K. & Veal, A. (2007), *The Olympic Games: A Social Science Perspective*, UK, CABI
- Trevizo, D. (2011), *Rural Protest and the Making of Democracy in Mexico, 1968-2000*, Pennsylvania, The Pennsylvania State University Press
- UNESCO (1974), *Racism and Apartheid in South Africa: South Africa and Namibia*, Unesco Press.
- United Nations (1971), *Restoration of the Lawful Rights of the People's Republic of China in the United Nation*, 2758 (XXVI).
- United Nations (UN) (1952), *No. 1832, Treaty of Peace with Japan, Signed at San Francisco, on 8th September 1951*
- USOC (2016), *Bylaws of the United States Olympic Committee*, USA.

- Volten, P. (1982), *Brezhnev's Peace Program: A Study of Soviet Domestic Political Process and Power*, Boulder, Colorado, Westview Press
- Walters, G. (2007), *Berlin Games: How the Nazis Stole the Olympic Dreams*, UK, HarperCollins Publishers
- Whitney, P.T. (1954), *Soviets May Withdraw Olympics*, New York, St. Petersburg Times
- Wiggins, K.D. & Rodgers, P.R. (2010), *Rivals: Legendary Matchups That Made Sports History*, USA, University of Arkansas Press
- Wilson, W. (2004), Los Angeles 1984. Στο E. Finding & K.D. Pelle (eds.), *Encyclopedia of the Modern Olympic Movement* (pp.207-216), London, Greenwood Press
- Wilson, W. (2015), *Sports Infrastructure, Legacy and the Paradox of the 1984 Olympic Games*, The International Journal of the History Sport, 32:1, 144-156, Routledge
- Wrynn, M.A. (2006), *A Debt Was Paid Off in Tears: Science, IOC Politics and the Debate About High Altitude in the 1968 Mexico City Olympics*, The International Journal of the History of Sports, 23:7, 1152-1172
- Wuorinen, H.J. (2015), *Finland and World War II 1939-1944*, Houston, Pickle Partners Publishing
- Young, C.D. (2004), *A Brief History of the Olympic Games*, New Jersey, Blackwell
- Zarnowski, F. (1992), *A Look at Olympic Costs*, Mount St. Mary's College, Maryland, USA, Emmitsburg

Ιστότοποι / Ιστοσελίδες

- Hampton, J. (2011), The 1948 London Olympics. Retrieved from <http://www.totalpolitics.com/history/203762/the-1948-london-olympics.shtml> [Πρόσβαση 11 Ιουνίου 2016].
- International Paralympic Committee (IPC) (2016, 12 15), Rome 1960. Retrieved from <https://www.paralympic.org/rome-1960> [Πρόσβαση 10 Οκτωβρίου 2016].

International Paralympic Committee (IPC) (2016, 12 19), History of the Paralympic Movement. Retrieved from

https://www.paralympic.org/sites/default/files/document/120209103536284_2012_02_History%2Bof%2BParalympic%2BMovement.pdf

[Πρόσβαση 10 Οκτωβρίου 2016].

South African History Online (2016), June 16 Soweto Youth Uprising timeline 1976-1986. Retrieved from <http://www.sahistory.org.za/topic/june-16-soweto-youth-uprising-timeline-1976-1986>

[Πρόσβαση 18 Νοεμβρίου 2016].

** Όλες οι εικόνες έχουν αντληθεί από την επίσημη ιστοσελίδα της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής (IOC): <https://www.olympic.org/the-ioc>. [Πρόσβαση: 8 Δεκεμβρίου 2016]*